

«ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ»

ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ - ΔΡΑΣΗ

Ετος 17^ο - Τεύχος 67

Ιούλιος - Σεπτέμβριος 2002

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

	Σελ.
☐ Γ. Σελλιανάκη: Στο σκοτάδι της παρακμής η κοινωνία αναζητεί καθαρούς και αποτελεσματικούς λειτουργούς	129
☐ Θαν. Μπίκου: 1000 λέξεις	130
☐ Μ. Δερμιτζάκη: Αντίσταση στη σήψη και τον εκφυλισμό	131-132
☐ Σ. Μπικάκη: «Λυπούμαι για την κατάντια και τις ζημιές»	133-134
☐ Κ. Μπεμπή : Να περπατήσουμε ξανά...	135-137
☐ Γ. Σελλιανάκη.: Να θυμούμαστε και τον Ζάλευκο	139-143
☐ Γ. Σελλιανάκη: Τα Χρέη των Α.Σ.Ο.	144
☐ Α. Καραγκιοζόπουλου: Νέα πεδία δράσης για τις ΑΣΟ	145-147
☐ Α. Δερμιτζάκη: «Ο Αγρότης Νικητής» (ποίηση)	148
☐ Μ. Φραγκιαδουλάκη: Το Ελαιόλαδο.	149-154
☐ Α. Ράντσιου: Το δικαίωμα του πολίτη στην ενημέρωση και η κοινοποίηση κινδύνων για την ασφάλεια των τροφίμων	155-157
☐ Β. Μπουφίδη: Οι πέντε - 5 - καθοριστικές παράμετροι στην παγκόσμια γεωργία και η μελλοντική κάλυψη των ανθρωπίνων αναγκών σε τρόφιμα	159-166
☐ Φ. Καροπίδη: Πρότυπα προϊόντων συλλογικής δημιουργίας	167-175
☐ Μ. Φραγκιαδουλάκη: Το Δημόσιο χρέος (1960 - 2000)	176-177
☐ Γ. Φραγκιαδουλάκη: ΣΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ (μας ρωτούν και απαντούμε)	179-183
☐ Γ. Σελλιανάκη.: «Ο καθένας τους ήτανε και μια ιστορία» (Βιβλιοκρισία)	184
☐ Συνεταιριστή: (χωρίς όνομα). «ΘΥΜΗΣΕΣ»	185-186
☐ Της Σύνταξης:	
– Ευρωπαϊκή Ένωση	187
– ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ: Ενημερωτική στήλη για τα μέλη της Ε.Φ.Σ.	188-189
– Αγροτοσυνεταιριστικές Ειδήσεις	190-191
– Περιεχόμενα στα Αγγλικά - Ταυτότητα περιοδικού	192

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟ ΠΑΡΘΕΝΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΣΠΙΤΙΚΟ

Βάλτε το
στην
καρδιά σας.

Θα σας
το
ανταποδώσει.

ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ
ΕΛΑΙΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Στο σκοτάδι της παρακμής η Κοινωνία αναζητεί καθαρούς και αποτελεσματικούς λειτουργούς

Άρθρο του Γ.Β. ΣΕΛΛΙΑΝΑΚΗ

Κάθαρση - καθαροί - καθαροί

Το ισχυρότερο λαϊκό αίτημα είναι σήμερα αυτό της κάθαρσης. Η ανευθυνότητα, η προχειρότητα, ο λαϊκισμός, η κακοδιαχείριση και η αναξιοκρατική κοινωνική και οικονομική αναρρίχηση, σήμερα, προκαλούν το κοινό περί δικαίου αίσθημα κάθε σοβαρού και έντιμου πολίτη.

Η υποψία πλανάται για τον καθένα που ασκεί μια κάποια διαχείριση σ' αυτόν τον τόπο. Και πρέπει αυτός ο «καθένας» να απαλλαγεί από το δυσβάστακτο βάρος της υποψίας. Η ζωή δεν μπορεί να συνεχίσει στην αποπνικτική ατμόσφαιρα που ζούμε. Χρειάζεται οξυγόνο και ο καθένας θα το βρει, όταν επανακτηθεί η εμπιστοσύνη μεταξύ των πολιτών, όταν επανεδρωθεί η πίστη στους θεσμούς και όταν η κάθε εξουσία ξαναβρεί το κύρος της. Και είναι παρήγορο ότι μετά από μια περιπέτεια δύο περίπου δεκαετιών, ο πολίτης, ο κάθε πολίτης, απέκτησε τα κριτήρια που του χρειάζονταν για να δει το μέλλον του. Το απαλλαγμένο από τα παχιά τα λόγια τα μεγάλα του παρελθόντος, μέλλον του.

Μάταιη πρέπει να είναι η ελπίδα των υπόλογων, για την πιο πέρα μόλυνση που θα καλύπτει τις ενοχές τους από πράξεις και παραλείψεις τους στην άσκηση των όποιων, τουλάχιστον αναποτελεσματικών, λειτουργιών τους. Ο καταφερτζής, που πριν πάρει τη θέση που του δόθηκε, χωρίς κανένα να φέρει αποτέλεσμα στον τομέα που εξυπηρετούσε και που ήταν το πρότυπο των αφελών, δεν συγκινεί πια. Γιατί ακριβώς η δραστηριότητά του, που είναι πια γνωστή από την αναποτελεσματικότητά και τη δική του πορεία, έγινε γνωστή και στον «αγαθότερο των αφελών».

Σε πολύ λίγους πχει ακόμη ο ύμνος της δόξας για την απόκτηση μιας θέσης στο δημόσιο, σε ένα οργανισμό ή σε μια επιχείρηση, που όμως παρά τα τεράστια ποσά που διαχειρίστηκε ο εγκάθετός της, κανένα αποτέλεσμα δεν έφερε, όπου βέβαια δεν προκάλεσε και ζημία.

Έτσι στο σκοτάδι της παρακμής η κοινωνία ολοένα και πιο επίμονα αναζητεί τους καθαρούς και αποτελεσματικούς λειτουργούς της.

Γ.Β.Σ.

1000 ΣΕΞΕΙΣ

ΘΑΝΑΣΙΑ ΜΠΙΚΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Η ΓΕΩΡΓΙΑ... ΔΙΨΑΕΙ

Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Η...
ΕΥΡ-ΟΠΗ!

ΤΟ ΜΑΓΓΑΝΟΠΗΓΑΔΟ
ΚΑΘΥΣΤΕΡΕΙ Ή
ΑΝΤΙΧΕΙΝ
ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΓΙΑ ΤΗ ΧΕΩΡΧΙΑ

— JH

Αντίσταση στη σήψη και τον εκφυλισμό

Του Μιχάλη Κ. Δερμιτζάκη(*)

Καταρράκωση των ηθικών αρχών και αξιών μας, βεβήλωση των θείων, απαξίωση των ιερών συμβόλων μας, πλαστογράφηση και παραχάραξη της μακραίωσης ιστορίας μας, αλλοίωση και ισοπέδωση της κοινωνίας μας χρόνια τώρα επιχειρούνται.

Τους τελευταίους μήνες όμως τα εκφυλιστικά αυτά φαινόμενα έχουν πάρει διαστάσεις ενώ η επίσημη πολιτεία και οι υπεύθυνοι φορείς δείχνουν να μην ανησυχούν.

Λίγες μέρες πριν κυκλοφόρησε βιβλίο που μας πληροφορούσε πως ο Λεωνίδα και οι 300 του – που βάλθηκαν να φυλάξουν Θερμοπύλες και σκοτώθηκαν όλοι τους εκεί – ήταν ομοφυλόφιλοι! Πως όλοι οι αρχαίοι Σπαρτιάτες – αυτός ο υπέροχος λαός που ζητούσαν απ' τα άρρενα παιδιά τους να γυρίσουν απ' τον πόλεμο «νικητές ή σκοτωμένοι» – ήταν όλοι τους κίμαιδοι! Πως πολιτικοί και στρατηγοί ήταν κι αυτοί το ίδιο και πως ο Σωκράτης και ο Πλάτωνας – που οι εικόνες τους κοσμούν σήμερα ακόμη και εκκλησίες – ήταν κι εκείνοι κίμαιδοι! Πριν από λίγους πάλι μήνες άλλος κουλτουριάρης συγγραφέας προκαλούσε το θρησκευτικό συναίσθημα όλων των Χριστιανών ανεξαρτήτως φυλής και δόγματος, αποκαλώντας σε πρόσφατο βιβλίο του τον Χριστό «μπασταρδάκι» και εμμέσως, πλην σαφώς, την Παναγία πόρνη, ενώ χαρακτήριζε τον Άγιο Ιωάννη του Σταυρού ομοφυλόφιλο!

Όλα αυτά και πολλά άλλα νοσηρά φαινόμενα, που κατά καιρούς βλέπουν το φως της δημοσιότητας μέσα από βιβλία, και απ' τα μέσα ενημέρωσης γραπτά και ηλεκτρονικά, αποτελούν μια βέβηλη και συντονισμένη προσπάθεια αλλοίωσης μεν της τρισένδοξης και τρισχιλιετούς Ιστορίας μας, απαξίωσης δε και αναίρεσης των ιερών και των οσίων μας.

Απ' την άλλη μεριά πάλι μπρος στο βωμό του εύκολου και γρήγορου χρήματος φαίνεται πως μερικοί δεν ορρωδούν προ ουδενός. Ήθος, αρχές, ιδανικά, συνέπεια και ό,τι άλλο ηθικό χαρακτηρίζει μια υγιή κοινωνία μπαίνουν στο περιθώριο, στο όνομα του κέρδους. Έτσι εμβρόντητη η κοινή γνώμη πληροφορήθηκε τελευταία την έκδοση βιβλίου στο οποίο η χυμώδης συγγραφέας του φέρεται να αποκαλύπτει τις πιο προσωπικές ανθρώπινες στιγμές που πέρασαν μαζί της κατά καιρούς επώνυμοι πελάτες της. Αλλά και το εξ ίσου εξωφρενικό και απαράδεκτο, είναι πως στο βιβλίο της αυτό η ίδια σχεδόν τους κατονόμασε. Και βέβαια η υπόθεση δε θα δημιουργούσε σάλο, αν σ' αυτό περιείχοντο αποδείξεις για όσα αυτή διαλαμβάνει και εφόσον δεν παρεβίαζε με τον τρόπο αυτό τα προσωπικά απόρρητα των πελατών της.

Για φανταστείτε αλήθεια το γιατρό ή το δικηγόρο που οι πελάτες εμπι-

(*) Βιογραφικό του Δικηγόρου κ. Μ. Δερμιτζάκη βλ. στη «Σ.Π.» τεύχος 64 σελ. 203.

στεύονται σ' αυτούς τα απόρρητα της υγείας και της προσωπικής ζωής τους, να βγαίνουν και να αποκαλύπτουν στο κοινό προφορικά ή γραπτά ό,τι τους εμπιστεύθηκαν. Τότε πια ισοπεδώνουμε τα πάντα και οδηγούμε την κοινωνία στη σήψη και την παρακμή. Το παρήγορο είναι πως ακόμη ο κόσμος αντιστέκεται σε όλα αυτά τα νοσηρά και εκφυλιστικά φαινόμενα, αν κρίνει κανείς από τις αντιδράσεις και το σάλο που προκάλεσε η κυκλοφορία των βιβλίων που ήδη αναφέραμε.

Συγχρόνως όμως εύλογα διερωτάται όλος αυτός ο κόσμος: Πού βρίσκονται και γιατί δεν ξεσηκώνονται εναντίον αυτής της κατρακύλας οι πνευματικοί μας ταγοί; Η Εκκλησία μας, η Ακαδημία Αθηνών, οι Πανεπιστημιακοί μας, οι άνθρωποι των Γραμμάτων, των Τεχνών, οι Πολιτιστικοί φορείς μας και η ίδια η πολιτεία με τα αρμόδια υπουργεία Παιδείας και Πολιτισμού; Πού είναι οι δημόσιες ανεξάρτητες αρχές μας και αυτή η αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων να παρέμβουν και να ανακόψουν όλους εκείνους τους ανιστόρητους και βέβηλους που κατά καιρούς επιχειρούν να ισοπεδώσουν τα πάντα στο πέρασμά τους;

Μεμονωμένες φωνές βέβαια ανθρώπων του πνεύματος και της διάνοησης κόντρα στα φαινόμενα αυτά πάντοτε ακούγονται. Αυτό όμως δεν αρκεί.

Από τη φιλόξενη αυτή στήλη της ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ καλούμε σε συστράτευση τους αγρότες, τη ραχοκοκκαλιά του Έθνους μας, τους φρουρούς των ιστορικών παρακαταθηκών μας σε κοινούς αγώνες για μια κοινωνία των ιδανικών και των ηθικών αξιών όπως την παραλάβαμε και οφείλουμε να την παραδώσουμε και εμείς στις επόμενες γενιές.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Ενημερώνουμε τους αναγνώστες που μας ρωτούν ότι μπορούν να διαθέσουν:

α) Για την αναθεώρηση του Συντάγματος και την ΑΤΕ στα τεύχη που αναφέρονται σε όμοιο ενημερωτικό σημείωμα στη σελίδα 210 του τεύχους 64/2001.

β) Για τη Συνεταιριστική Νομοθεσία, στο τεύχος 57/2000 σελίδες 1 – 15.

γ) Για τα βιβλία των διαλυμένων Α.Σ.Ο. στα τεύχη 59/2000 (σελ. 189), 61/2001 (σελ. 57), 62/2001 (σελ. 113).

δ) Για τον εκσυγχρονισμό των Ελαιουργείων στα τεύχη 62/2001 (σελ. 97) και 63/2001 (σελ. 143).

ε) Για την Ευρωπαϊκή Ένωση στα τεύχη 60/2000 (σελ. 201) 63/2001 (σελ. 173) 64/2001 (σελ. 219) 65/2002 (σελ. 22) 66/2002 (σελ. 109).

Σε όσους συνδρομητές μας δεν διαθέτουν τα τεύχη αυτά, μπορούμε να τους τα αποστείλουμε.

«Λυπούμαι για την κατάντια και τις ζημιές»

ΚΑΠΟΙΟΙ ΚΑΠΟΤΕ ΘΑ ΤΟΥΣ ΚΑΜΟΥΝ ΤΟΝ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟ

Γράφει ο Σήφης Μπικάκης(*)

Υπηρέτησα το Αγροτοσυνεταιριστικό κίνημα της χώρας την περίοδο που μεγαλοουργούσε· τότε που το διακονούσαν ιδεολόγοι, οραματιστές και, κατά κοινή αναγνώριση, ανιδιοτελείς συνεταιριστές, όπως ο Αλέξανδρος Μπαλτατζής, ο Παναγιώτης Ρούσος, ο Θανάσης Μανσόλας και ο Ηλίας Χρονόπουλος, για να αναφερθώ μόνο στους τελευταίους πραγματικούς ηγέτες των κορυφαίων οργανώσεών μας, την τριακονταετία 1952-1982.

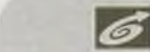
Έζησα τις δυσκολίες που περνούσε το κίνημα των αγροτών, επακόλουθο των πληγών του από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και ένιωσα την περηφάνεια που συμμετείχα στους σκαπανείς οικοδόμους της γιγαντιαίας προσπάθειας που έκανε το κράτος για την ανόρθωση της υπαίθρου μέσα από τους συνεταιρισμούς.

Υπηρετούσα στην Ε.Α.Σ. Ρεθύμνης, τα πρώτα χρόνια ως Λογιστής, μετά Διευθυντής και από το 1974 μέχρι και το 1982 ως Πρόεδρος.

Θυμούμαι τις δυσκολίες για να πουλήσουμε τα πλεονάζοντα προϊόντα των μελών της Ένωσης, το λάδι, τα κτηνοτροφικά, τα σταφύλια και να εξασφαλίσουμε τα γεωργικά εφόδια που είχαν ανάγκη, με περιορισμένη χρηματοδότηση, χωρίς επιδοτήσεις και χωρίς την όπως σήμερα άρτια πληροφόρηση, την κοινοτική κατεύθυνση και στήριξη.

Κι όταν, όπως πάντα, έκλεινε ο χρόνος χωρίς ή έστω περιορισμένα αποθέματα στα χέρια των παραγωγών, νιώθαμε όλοι – διοίκηση και προσωπικό – χαρά, αγαλλίαση και περηφάνεια γι' αυτό το επίτευγμα. Στόχος μας τότε ήταν να φτιάξουμε χωριστά γραφεία με απλές γραφομηχανές (όχι κομπιούτερ και φαξ), με πολυγράφους χειροκίνητους, με χωριστές αίθουσες για το Συμβούλιο και τη Γενική Συνέλευση, που συνεδρίαζαν στο συνεχόμενο με τους διαδρόμους λογιστήριο, που γίνονταν και οι συναλλαγές, με θέρμανση από φορητές θερμάστρες πετρελαίου και – ας μου συχωρεθεί που θα το πω – με W.C. που θα είχαν λεκάνη και πόρτα. Και με την άνεση, **και αυτή την άνεση**, που εξασφαλίσαμε γι' αυτούς τους χώρους, οραματιζόμασταν οικόπεδα για αποθήκες, δεξαμενές, εργοστάσια, μεταφορικά μέσα και ό,τι άλλο θα στήριζε την προσπάθειά μας για τον αγρότη.

Είχα την τύχη τα χρόνια της θητείας μου ως Πρόεδρος της Ένωσης Ρεθύμνης

Ένωσα την περηφάνεια που συμμετείχα στους σκαπανείς οικοδόμους της γιγαντιαίας προσπάθειας που έκανε το κράτος για την ανόρθωση της υπαίθρου μέσα από τους συνεταιρισμούς.

(*) Ο Σήφης Μπικάκης είναι Οικονομολόγος και υπηρέτησε το Αγροτοσυνεταιριστικό Κίνημα σε κρίσιμες θέσεις, την περίοδο της μεγάλης του δόξας. Υπήρξε Διευθυντής και στη συνέχεια Πρόεδρος της Ένωσης Ρεθύμνης. Σήμερα είναι συνταξιούχος του ΤΑΥΣΟ. Επί των ημερών του έγιναν σημαντικές επενδύσεις από την Ένωση Ρεθύμνης σε οικόπεδα, βιομηχανικά συγκροτήματα (λαδιού, κρασιού και επεξεργασίας γάλακτος) και αποθήκες.

να αγοράσω, μόλις 4 χιλιόμετρα από το κέντρο της πόλης (Ρέθυμνο), 208 στρέμματα γης και να χτίσουμε σ' αυτή εργοστάσιο ζωοτροφών, τυποποιητήριο λαδιού, τυροκομείο, αποθήκες, δεξαμενές και άλλες εγκαταστάσεις που συμπλήρωσε, ολοκλήρωσε και επάξια λειτούργησε ο διάδοχός μου, ο γνωστός ιδεολόγος και ανιδιοτελής συνεταιριστής, ο Κώστας Μπέμπης.

Τουτ' αυτό γινόταν τότε σε όλες τις Ενώσεις της χώρας μέχρι και το 1982. Αγορές οικοπέδων και κατασκευές αποθηκών, εργοστασίων, δεξαμενών, γραφείων κλπ. κλπ.

Διαβάζοντας τώρα στο τεύχος 66 (σελίδα 85) του έγκριτου, καταξιωμένου και μοναδικού στον αγροτοσυνεταιριστικό χώρο περιοδικού – τη ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ – για τα χρέη των ΑΣΟ που διαγράφηκαν, τα **726 δισ. δραχμές** και υπόψη

Τουτ' αυτό γινόταν τότε σε όλες τις Ενώσεις της χώρας μέχρι και το 1982. Αγορές οικοπέδων και κατασκευές αποθηκών, εργοστασίων, δεξαμενών, γραφείων κλπ. κλπ.

ότι ένα μεγάλο μέρος της περιουσίας τους – αυτής που με τόσες θυσίες και αγώνες, όπως προανέφερα, έγινε – πωλήθηκε με τον ΑΣΟκτόνο, όπως γράφεται στην ανακοίνωση της Ε.Φ.Σ., Νόμο 2000/1991, ότι το προσωπικό τους αποδεκατίστηκε και ότι η ΑΤΕ δεν χρηματοδοτεί πια τις ΑΣΟ με βάση την αλληλέγγυα ευθύνη των μελών τους που είναι η πεμπουσία και το ακατάλυτο κεφάλαιο του Συνεργατισμού, διερρωτώμαι εγώ ο συνταξιούχος Συνεταιριστής: **πώς νιώθουν τώρα οι Συνεταιριστές που διοικούν όλες αυτές τις ΑΣΟ που έχουν αυτά τα προβλήματα** (χρέη, πλειστηριασμούς, απολύσεις προσωπικού κ.ά.).

Είναι ακατανόητο σ' εμάς τους παλιούς Συνεταιριστές, πως παρά τις υποδομές που βρήκαν και τις επιδοτήσεις που εισέπραξαν αυτές οι Διοικήσεις, **πούλησαν**, δεν αγόρασαν οικοπέδα για εγκαταστάσεις, **έκλεισαν**, δεν εγκαινίασαν εργοστάσια, **άφησαν κενές** και ποτέ δεν γέμισαν τις αποθήκες και τις δεξαμενές που βρήκαν και πώς σήμε-

ρα δεν μπορούν να εξασφαλίσουν ακόμη και τη μισθοδοσία του προσωπικού τους από συναλλακτικά περιθώρια.

Απ' ό,τι βλέπω στον πίνακα που δημοσιεύεται στη σελίδα 57 του τεύχους 66 της Σ.Π. υπήρξαν Διοικήσεις που η μέση ετήσια διαχείρισή τους τη δεκαπενταετία 1982-1997 κόστισε μόνο σε χρέη που διαγράφηκαν περισσότερα από 5 δισ. το χρόνο, χωρίς τις επιδοτήσεις και τις εισπράξεις από πωλήσεις συνεταιριστικής περιουσίας, με τα οποία κάλυψαν χρέη της διαχείρισής τους.

Αυτό λοιπόν είναι **το έργο εκείνων που κόμπαζαν** μέχρι να πέσουν στα χέρια τους οι Συνεταιρισμοί; Αυτών που θα έφτιαχναν αγροτοβιομηχανικούς συνεταιρισμούς και θα έβωναν το χωράφι με το εργοστάσιο, για να κάμουν ευτυχέστερο τον αγρότη που καταδυνάστευαν οι αγροτοπατέρες;

Δυστυχώς γι' αυτούς και μεγαλύτερη δυστυχία για τον αγροτικό μας κόσμο, όχι μόνο δεν κατόρθωσαν – παρά τα δωρεάν χρήματα που διαχειρίστηκαν – να φτιάξουν σύγχρονα συνεταιριστικά σχήματα, αλλά και τα παλιά – αυτά των αγροτοπατέρων που λέγανε – δεν κατόρθωσαν να διατηρήσουν και παραγωγικά να τα λειτουργήσουν.

Λυπούμαι για την κατάντια που έφεραν στο αγροτοσυνεταιριστικό κίνημα και τις ζημιές που του προκάλεσαν. Κάποιοι, κάποτε, θα τους κάμουν τον απολογισμό τους.

Σ.Α.Μ.

Και τώρα...ΗΛΙΑΣ προς ΚΩΣΤΑ: «ΝΑ ΠΕΡΠΑΤΗΣΟΥΜΕ ΞΑΝΑ...»

Παρήγορη συζήτηση σε δυσάρεστα γεγονότα

Σχεδόν ξεχασμένες έχομε τις ανοικτές συζητήσεις Συνεταιριστών για τα συνεταιριστικά μας πράγματα. Και έχει αυτό ιδιαίτερη σημασία σήμερα, γιατί και τα πράγματα αυτά δεν πάνε καθόλου καλά και γιατί όπως όλοι πολύ καλά γνωρίζουν, ούτε στα Συμβούλια ούτε στις Συνελεύσεις, **συνεταιριστικά και εξαντλητικά, συζητούνται**. Σε αντιπαράθεσι, που δεν έχουν σχέση με το συνεργατισμό και τα συμφέροντα των συνεταιίρων, εξαντλείται ο περισσότερος από τον πάντα περιορισμένο σ' αυτά τα όργανα, χρόνος. Αυξημένο εξακολουθεί, δυστυχώς, να είναι ακόμη το ενδιαφέρον στην κατανομή ρόλων και στην αναζήτηση πόρων (ενισχύσεων) εκτός αγοράς, από πωλήσεις δηλαδή προϊόντων των μελών των συνεταιρισμών, για κάλυψη των δαπανών λειτουργίας τους.

Και είναι παρήγορο, κάτω απ' αυτές τις συνθήκες, δύο παλιοί Συνεταιριστές, που διοίκησαν επιτυχώς συνεταιριστικές μονάδες, που δημιούργησαν υποδομές: αποθήκες, εργοστάσια, υπηρεσίες, αγορές και κάλυψαν τοκοχρεωλύσια δανείων και λειτουργικές δαπάνες, με εισπράξεις από πωλήσεις προϊόντων των μελών τους, να ανταλλάσσουν ανοικτή αλληλογραφία πάνω στα ζωτικά θέματα του συνεργατισμού.

Στο τεύχος 65 (σελ. 49) της Σ.Π. διαβάσαμε την ανοικτή επιστολή του κ. Μπερπή στον κ. Σεϊτανίδη. Στο τεύχος 66 (σελ. 83) την απάντηση του κ. Η. Σεϊτανίδη. Και στη συνέχεια σ' αυτό το τεύχος, θα διαβάσετε την ανταπάντηση τουκ. Μπερπή στον κ. Σεϊτανίδη.

Τον γράφει:

Πρινές Ρεθύμνης 20.7.2002

ΠΡΟΣ:

Κον ΣΕΪΤΑΝΙΔΗ ΗΛΙΑ

Αγαπητέ Ηλία,

Χάρηκα πολύ με το περιεχόμενο της επιστολής σου, που όπως είδα εδημοσιεύτηκε και στο περιοδικό «Συνεταιριστική Πορεία».

Συμφωνούμε απόλυτα για τις αρχές, που πιστεύαμε και υπηρετούσαμε, όταν διοικούσαμε Συνεταιριστικές Οργανώσεις.

Θα θυμάσαι ίσως, αυτό που με επιμονή υποστήριζα στις συζητή-

σεις μας σχετικά με τις προοπτικές και το μέλλον του Συνεταιριστικού Κινήματος. Επιμένω και σήμερα, ότι τα κινήματα βασίζονται σε αρχές που όταν δεν τηρούνται καταδικάζονται σε αποτυχία.

Ο κόσμος πιστεύει και στηρίζει αυτά τα ιδανικά, μόνο όταν βλέπει ότι με συνέπεια πραγματοποιούνται οι εξαγγελίες και οι διακηρύξεις των ηγητόρων. Δεν δέχεται ποτέ την απάτη και τον εμπαιγμό. Συμφωνείς και συ, όπως είδα στην επιστολή σου, ότι ορισμένοι συναδέλφοι έδειξαν ιδιοτέλεια. Αυτό, χωρίς αμφιβολία είναι το μεγαλύτερο πλήγμα κατά της Συνεταιριστικής ιδέας. Θεωρώ τον εαυτό μου ευτυχή που έκαμα εις το ακέραιο το καθήκον μου απέναντι στον αγροτικό κόσμο, τον οποίο πάντοτε υπήρξα με πίστη και ανιδιοτέλεια.

Ο σοφός **Ισοκράτης** εις την προς Δημόνικον Επιστολήν του, μαζί με τις πολλές άλλες παραινήσεις προς τον γιο, του αποβιώσαντος φίλου του Ιππόνικου έγραφε: «Εκ των κοινών επιμελειών απαλλάττου μη πλουσιώτερος αλλ' ενδοξότερος».

**«Εκ των κοινών επι-
μελειών απαλλάττου
μη πλουσιώτερος
αλλ' ενδοξότερος».**

Η δόξα (που όπως ξέρεις, εδώ μεταφράζεται σε επαινετική φήμη) και το παράνομο χρήμα δε συμβιβάζονται και δε βρίσκονται μέσα στην ίδια ηθική αντίληψη.

Τα λάθη είναι ανθρώπινα και συγχωρούνται. Η ιδιοτέλεια όμως αυτών που διεχειρίζονται τα κοινά, είναι ανεπίτρεπτη διαγωγή και δεν δικαιολογείται **ΠΟΤΕ**.

Θα λυπούνται και θα ντρέπονται μια μέρα αυτοί, που εγκλημάτισαν κατά του ωραιότερου θεσμού προστασίας των αγροτικών συμφερόντων. Έδωκαν με τη συμπεριφορά τους αυτή προσχήματα και κάλυψη σε κάθε αντισυνεταιριστική και αντιαγροτική πράξη.

Η «Συνεταιριστική Πορεία» πραγματικά, διοικείται από ιδεολόγους Συνεταιριστές.

Ο κ. Σελλιανάκης που διευθύνει αυτό το Περιοδικό, τον οποίο γνωρίζω πολύ καλά είναι λάτρης της Συνεταιριστικής ιδέας. Έχει επανειλημμένα αποδείξει έμπρακτα το ενδιαφέρον του για τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις, η δε κριτική που ασκεί είναι αντικειμενική και σκοπεύει στην περι-

«Ο Κομματισμός δημιούργησε εσωτερικές αντιπαλότητες στους αγροτικούς συνεταιρισμούς και οδήγησε σε πλήρη γελοιοποίηση του συνεταιριστικού συνθήματος «εν τη ενώσει η ισχύς»

Κώστας Α. Παπαγεωργίου, Καθηγητής Γεωπονικού Παν/μίου Αθηνών

**« Θα λυπούνται και
θα ντρέπονται μια
μέρα αυτοί, που
εγκλημάτισαν κατά
του ωραιότερου
θεσμού προστασίας
των αγροτικών συμ-
φερόντων.**

φρούρηση και την ορθή λειτουργία τους.

Είναι λάθος να εθελουφλεί κανείς και να σιωπά μπροστά σε εξόφθαλμα φαινόμενα. Συμφωνώ επίσης Ηλία, ότι πρέπει να καταβάλουμε κάθε προσπάθεια για να επανακτήσουν το δυναμισμό τους οι Συνεταιριστικές μας οργανώσεις. Αλοίμονο αν εκλείψουν αυτοί οι προστατευτικοί μηχανισμοί.

Και ακόμη πρέπει να διατηρήσουν τον βασικό τους προσανατολισμό που είναι η αξιοποίηση της αγροτικής παραγωγής.

Η αλλαγή της φυσιογνωμίας και των επιδιώξεων των Συνεταιριστικών Οργανώσεων, που όπως φαίνεται ορισμένοι θεωρούν ως αποτελεσματική λύση, φοβούμαι ότι θα προκαλέσει εκφυλισμό της Συνεταιριστικής ιδέας, αφού δεν εξυπηρετεί τα γενικότερα συμφέροντα των αγροτών.

Πιστεύω απόλυτα, ότι όλες αυτές οι δοξασίες δεν ανήκουν στις σωστές επιλογές του Συνεταιριστικού Κινήματος.

Συμφωνώ, επίσης, όπως λές φίλε μου, «Να περπατήσουμε ξανά το δρόμο που ταιριάζει αφού από μόνο του τίποτε δεν αλλάζει».

(Κ.Δ.Μ.)

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΜΑΣ

Από το Δ.Σ. της Ε.Φ.Σ.

Το περιοδικό που έχετε στα χέρια σας γράφεται από εθελοντές, ιδεολόγους του Συνεργατισμού, χωρίς καμιά άλλη απολαβή, εκτός από εκείνη της ικανοποίησης για την όποια είναι αυτή η προσφορά τους. Θέλουμε να ελπίζουμε ότι από την αρθρογραφία του και εσείς θα αναγνωρίζετε την προσφορά της Εταιρείας μας με την έκδοσή του.

Και δεν θα σας κάναμε αυτή την αναφορά αν η Εταιρεία μας δεν συναντούσε οικονομική δυσκολία στην κάλυψη των δαπανών εκτύπωσης και διεκπεραίωσής του.

Γι' αυτό και παρακαλούμε όσους δεν στείλανε ακόμη τη συνδρομή τους να την ταχυδρομήσουν στην Εταιρεία μας για να συνεχίσει την έκδοσή της «Συνεταιριστικής Πορείας» και το 2003 με πλουσιότερη αρθρογραφία και καλύτερη ενημέρωση, όπως σχεδιάζουμε.

Θέλουμε να ελπίζουμε ότι θα ανταποκριθείτε στην πρόσκλησή μας αυτή και σας ευχαριστούμε που θα μας δώσετε τη δυνατότητα να συνεχίσουμε την έκδοση του περιοδικού μας και το 2003.

Το Δ.Σ. της Ε.Φ.Ε.

Οι χαμηλότερες
επιβαρύνσεις στα δάνεια

Τα υψηλότερα
επιτόκια
καταθέσεων

Άμεση και
φιλική εξυπηρέτηση

Ασφαλής και
κερδοφόρα επένδυση

 **ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ**

Η δική μας Τράπεζα

Ηράκλειο Κρήτης: Κόσμων 12, Τ.Κ. 71201, Τηλ.: 0810-342626, Fax: 0810-342122,
Αθήνα: Αρσάκη 6 & Στοά Ορφέως, Τ.Κ. 10564, Τηλ.: 010-3257010, Fax: 010-3313370

Να θυμούμαστε και τον Ζάλευκο

Γράφει ο Γ.Β. ΣΕΛΛΙΑΝΑΚΗΣ

Ο **Ζάλευκος** ήταν ο πατέρας της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας. Ήταν ο πρώτος που συνέλαβε την ιδέα της ενοποίησης του δικαίου, με βάση τις νομικές διατάξεις που ίσχυαν στις διάφορες τότε ευρωπαϊκές πόλεις. Νομοθετούσε τον 7ο π.Χ. αιώνα, στην αρχαία ελληνική πόλη **Λοκροί Επιζαφύριοι**, της σημερινής Νότιας Σικελίας και προηγείτο 40 χρόνια της ακμής του Αθηναίου πρωτοπόρου, όσο και σκληρού επίσης, Νομοθέτη **Δράκοντα**.

Με τους σκληρούς νόμους του ο Ζάλευκος, έφερε κοινωνική ειρήνη στους ατίθασους συμπολίτες του και άφησε για τους μεταγενέστερους Νομοθέτες, ακραία δείγματα περί το **Νομοθετείν**.

Δυό παράδοξες διατάξεις της Νομοθεσίας του – αν παραβλέψουμε τη σκληρότητά τους – έχουν για εμάς σήμερα τη σημασία τους, ευρύτερα και όχι μόνο για τον αγροτοσυνεταιριστικό χώρο, που βέβαια θα αναφερθώ στη συνέχεια, με ειδικές αναφορές και πειστικά στοιχεία, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι είμαι ζηλωτής της σκληρότητας των νόμων του Ζάλευκου. Την **υπευθυνότητα** και τη **συνέπεια** που πρέπει να έχουν όσοι **προτείνουν**, όσοι **ψηφίζουν** και όσοι **εφαρμόζουν**, **Νόμους**, **θέλω να υπογραμμίσω**.

Η μία λοιπόν απ' αυτές τις διατάξεις της Νομοθεσίας του Ζάλευκου ορίζει: «*αν τις βούλεται νόμον κοινόν τίθενται, εν βρόχω τον τραχήλον έχων νομοθετεί· και αν μεν δόξη καλός και χρήσιμος είναι ο νόμος, ζή ο τιθείς και απέρχεται, ει δε μή επισπασθέντος του βρόχου, τέθνηκε*» που σημαίνει: «*Οποιοσ προωθεί νέο νόμο, αν αποδειχθεί καλός ο νόμος του, μέλει να ζήσει διαφορετικά πηγαίνει για κρεμάλα.*» (*)

(*) Η εισήγηση νέου ή η τροποποίηση παλιού νόμου, γινόταν ενώπιον του Συνεδρίου των χιλίων «όπου ο εισηγητής είχε περιβεβλημένον τον τράχηλόν του δια του βρόχου της αγχόνης. Εάν το προτεινόμενον υπ' αυτού, νομοθέτημα απερρίπτετο, οι Άρχοντες συνέσφιγγον τον βρόχον και εθανατώνετο ο εισηγητής επί τόπου». Στη θέση του εισηγητή και με τις ίδιες συνέπειες θα μπορούσε να βρεθεί και ο Κοσμοπόλις που είχε την αρμοδιότητα να ερμηνεύει νόμους, αν η ερμηνεία του εκηρύσσεται εσφαλμένη. «Διότι ζουν με ευνομίαν όχι εκείνοι οι οποίοι δια νομικών διατάξεων προφυλάττονται από όλας τας ενεργείας των συκοφαντών αλλ' εκείνοι οίτινες εμμένουν εις τους αρχικώς θεσπισθέντας νόμους» επρέσβευαν οι νομοθέτες της αρχαιότητας.

Την υπευθυνότητα και τη συνέπεια που πρέπει να έχουν όσοι προτείνουν, όσοι ψηφίζουν και όσοι εφαρμόζουν, Νόμους, θέλω να υπογραμμίσω.

Η άλλη διάταξη ορίζει: «*εάν τις οφθαλμόν εκκόψη αντεκόψαι παρασχείν τον εαυτού*» που σημαίνει: «*όποιος βγάλει τον άλλου το μάτι – ασφαλώς με έννοια μεταφορική – καταδικάζεται να υποστεί και αυτός το ίδιο, «ένα εξισώνεται και των δύο η δυστυχία» κατά την τότε περί δικαίου αντίληψη.*

Είχε διαδοθεί τότε – χωρίς γι' αυτό να υπάρχουν βάσιμες πηγές – ότι ο ίδιος ο Νομοθέτης Ζάλευκος πέρασε μια σκληρή δοκιμασία στην εφαρμογή αυτής της διάταξης. Όταν ο γιός του καταδικάστηκε για το αδίκημα της μοιχείας σε τύφλωση και από τα δύο μάτια, ο Νομοθέτης αυτού του νόμου, πατέρας του, **πρόσφερε το ένα του μάτι, για να μείνει στο γιό του το ένα από τα δικά του.**

Ανατριχιαστικές, βάρβαρες, όσο και απαράδεκτες στη σημερινή περί δικαίου αντίληψη, είναι και οι δύο αυτές διατάξεις της Νομοθεσίας του Ζάλευκου.

Να παραβληθούν με τα κρατούντα σε εμάς σήμερα, τα ευκολονομοθετούμενα, τα ευκολοκαταργούμενα τα δυσκολοεφαρμοζόμενα και τα δυσκολοενοούμενα.

Δύο μόνο σημεία θα μπορούσαν να συζητηθούν και με τις ακρότητές τους, να παραβληθούν με τα κρατούντα σε εμάς σήμερα, τα ευκολονομοθετούμενα, τα ευκολοκαταργούμενα, τα δυσκολοεφαρμοζόμενα και τα δυσκολοενοούμενα.

Το **ένα** είναι η **ευθύνη** που αναλαμβάνουν αυτοί που προτείνουν τους νόμους και οι συνέπειες για τους ίδιους, όταν οι νόμοι τους δεν είναι καλοί. Όπως επίσης και οι **συνέπειες** για εκείνους που ερμηνεύουν **εσφαλμένως** τους νόμους.

Ο **Δημοσθένης** δίδει μια πολύ χρήσιμη μαρτυρία γι' αυτό. *Περισσότερα από 200 χρόνια πέρασαν για να ψηφισθεί νέος νόμος από τότε που ίσχυσε αυτός ο νόμος του Ζάλευκου, γράφει στα κείμενά του. Και ο Πλάτων δίδει την εξήγηση. «Εκείνοι εις την πόλιν των οποίων υπάρχει μέγα πλήθος νόμων, έχουν και κακήν ζωήν, όπως ακριβώς εκεί όπου υπάρχουν πολλοί ιατροί, είναι φυσικό να υπάρχουν και πολλαί νόσοι».*

Το **άλλο** χρήσιμο επίσης να αναφερθεί εδώ, είναι το παράδειγμα του ίδιου του πανίσχυρου τότε Νομοθέτη που για χάρη του παιδιού του δεν τροποποίησε το νόμο του, αλλά **προτίμησε** να υποστεί ο ίδιος τις συνέπειές της σκληρότητάς του.

Με λίγα και απλά λόγια, μέσα από την αυστηρότητα και την υπερβολή πανάρχαιας νομοθεσίας, που σήμερα δεν γίνεται αποδεκτή από εμάς, φαίνεται η **υπευθυνότητα** που έπρεπε να έχουν αυτοί που πρότειναν νόμους και εκείνοι που τους εφαρμόζαν.

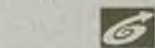
Και τώρα στα δικά μας, τα σύγχρονα νομοθετικά μας πράγματα, όπως όλοι τα βιώνουμε. Τα δικά μας ειδικότερα πράγματα, τα αγροτοσυνεταιριστικά, χωρίς να θεωρούμε ξένα και τα άλλα.

— Το 1930 η τότε Βουλή των Ελλήνων, με προτροπή του **Ελευθέριου Βενιζέλου** και πρόταση του τότε Υπουργού Γεωργίας Κων/νου Σπυρίδη, ψήφισε ένα αυστηρό όσο και αναγκαίο και για τότε, Νόμο (το ν. 4640/1930) με τον οποίο συμπλήρωσε το άρθρο 56 του νόμου, 602/1915(*) «περί αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων». Με το νόμο αυτό, οι ΑΣΟ απέκτησαν κομματική ουδετερότητα και για 50 ολόκληρα χρόνια (1930-1980) λειτούργησαν παραγωγικά, με πλούσια συνεισφορά στον αγρότη και την ύπαιθρο γενικότερα, σε μια ταραγμένη από δύο παγκοσμίους πολέμους και από τις συνέπειές τους, περίοδο.(**)

— Το 1979, χωρίς να υπάρχει κανένας – τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τις ρυθμίσεις του νόμου, του Ελευθέριου Βενιζέλου – λόγος και χωρίς συζήτηση με τους εκπροσώπους των ΑΣΟ και ανταλλαγή απόψεων μαζί τους, **δεν περνά** στο νόμο 921/79 (που αντικατέστησε το νόμο 602/1915), η διάταξη του νόμου 4640/1930. Έτσι αναίτια, αδικαιολόγητα και – ας μου συγχωρηθεί η αδόκιμη έκφραση – στα μουλωχτά, καταργείται το άρθρο 56 του νόμου 602/1915.

— Το 1982, πέρα από κάθε λογική, συναλλακτική τάξη, τη διεθνή συνεταιριστική νομοθεσία και πρακτική, **ψηφίζεται** ο νόμος 1257/82 με τον οποίον καταργούνται οι εκλεγμένες Διοικήσεις των ΑΣΟ και προκηρύσσονται εκλογές για ανάδειξη νέων Διοικήσεων με παραταξιακά ψηφοδέλτια, μέσα σε έξι μήνες από της ψήφισης αυτού του νόμου.

— Ακολουθούν οι νόμοι 1541/85, 2169/93 και 2181/94, με τους οποίους **παγιώνεται** το καθεστώς των παραταξιακών ψηφοδελτίων στο αγροτοσυνεταιριστικό κίνημα. Θεσμοθετήθηκε δηλαδή ένα κομματικό απόστημα στα

Για χάρη του παιδιού του δεν τροποποίησε το νόμο του, αλλά προτίμησε να υποστεί ο ίδιος τις συνέπειες της σκληρότητάς του.

(*) Βλ. περισσότερα γι' αυτό το νόμο σε άρθρο μου στη «Σ.Π.», (Τεύχος 59/2000, σελίδες 129-139).

(**) Για το έργο των ΑΣΟ στο τέλος της περιόδου αυτής (1980) συγκριτικά με το μετέπειτα και μέχρι σήμερα έργο τους, τις συνέπειες, τις επιπτώσεις και την πορεία τους, βλέπετε συνοπτικά αλλά περιεκτικά στα άρθρα μου α) στη **ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ** τεύχος 42/1992 (σελ. 107 - 110) τ/47/1997 (σελ. 129 - 140) τ/56/1999 (σελ. 193 - 196) τ/58/2000 (σελ. 86 - 92) τ/60/2001 (σελ. 193 - 196) τ/62/2001 (σελ. 65 - 78) τ/63/2001 (σελ. 121 - 136) τ/64/2001 (σελ. 185 - 189 και 205 - 210) τ/65/2002 (σελ. 1-3 και 45 - 47) και τ/66/2002 (σελ. 65 - 67 και 85 - 93) και β) στο περιοδικό **ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ** της 7.3.1997 (σελ. 30) και της 9.5.1997 (σελ. 32).

σπλάχνα του οργανισμού που η ονομασία του και μόνο (ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ) αποκλείει να βρίσκεται πάνω του κάθε άλλο σώμα, ώστε μόνο ό,τι αφορά τη Διοίκηση και τη Διαχείριση, του οικονομικού συμφέροντος – ως ενιαίου και αδιαίρετου συνόλου των μελών του – να συζητείται στα όργανά του.

– Το 2000, δηλαδή έξι χρόνια μετά τον τελευταίο, από τους προηγούμενους, νόμο, ψηφίζεται ο νόμος 2810/2000, με το άρθρο 15 του οποίου ανατρέ-

Τα σχέδια που γίνανε νόμοι και αποφάσεις για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, όπως και οι προτάσεις για την κατάργησή τους την 20ετία 1982/2002 από τους ίδιους πάντα και με την ίδια ανευθυνότητα γίνονταν.

πεται το καθεστώς αυτών των νόμων (1257/82, 1541/85, 2169/93 και 2181/94) που καθιέρωναν τα παραταξιακά ψηφοδέλτια και επανέρχεται το προηγούμενο καθεστώς των νόμων 602/1915 και 921/1979, που ίσχυσε 65 χρόνια και αναμφισβήτητα είχε διασφαλίσει «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ» λειτουργία στους «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ» με τα γνωστά και αναμφισβήτητα θετικά αποτελέσματα.

Ιστορικά λοιπόν από την εξεταζόμενη εδώ άποψη (τη θεσμική) καταγράφονται δύο περίοδοι, στο αγροτοσυνεταιριστικό μας κίνημα.

Εκείνη των χρόνων 1915 - 1982 (**ακομμάτιστη**) και αυτή των χρόνων 1982 - 2000 (**κομματικοποιημένη**).

Η **πρώτη** (1915 - 1982) καταγράφεται **δημιουργική** σε παραγωγικό εργο, και πλούσια προσφορά στους αγρότες και την υπαιθρο παρά τα περιορισμένα τότε μέσα (τεχνοπαραγωγικά και χρηματοπιστωτικά).

Η **δεύτερη** (1982 - 2000) καταγράφεται **αποδιοργανωτική** με απώλεια σημαντικών δυνάμεων, παραγωγικών μονάδων και παγίων εγκαταστάσεων, αγορών και πελατείας, με διογκωμένα χρέη και περιορισμένη ως ανύπαρκτη προσφορά στα μέλη των ΑΣΟ και την υπαιθρο, παρά τις γενναίες οικονομικές ενισχύσεις από κοινοτικούς και εθνικούς πόρους που είχε διαθέσιμους και τις διαγραφές τεράστιων δανειακών βαρών που εξασφάλισε.

Καμιά δεν πρέπει να υπάρχει σήμερα αμφιβολία από τα υπόψιν, γνωστά σε όλους άλλωστε γεγονότα, ότι η ζημιά, η μεγάλη και ανεπανόρθωτη – όπως τα πράγματα δείχνουν – ζημιά στο αγροτοσυνεταιριστικό μας κίνημα, έγινε με τους νόμους της δεύτερης περιόδου (των χρόνων 1980 - 2000) και τις συνακόλουθες διοικητικές πράξεις,

ελεγκτικού (*) και χρηματοπιστωτικού ()** χαρακτήρα.

Τη δεκαετία του 1980 πολλοί ήταν εκείνοι που είχαν ιδέες για ένα νέο καλύτερο νόμο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, όπως και οράματα για την ανάπτυξη της οικονομίας του αγρότη και της υπαίθρου γενικότερα, μέσα από αυτό το δοκιμασμένο αναπτυξιακό θεσμό.

Αρκετά σχέδια, χειρόγραφα και δακτυλογραφημένα κυκλοφορούσαν τότε. Προτάσεις σε κλειστούς και ανοιχτούς χώρους γίνονταν από ειδικούς και μη ειδικούς, για συγκέντρωση αγροτικών προϊόντων, για προμήθειες γεωργικών εφοδίων, για επενδύσεις, για προσλήψεις προσωπικού, πέρα και έξω από το δοκιμασμένο προηγούμενο καθεστώς, την καθιερωμένη πρακτική και τη συναλλακτική τάξη.

Τα σχέδια που γίνανε νόμοι και αποφάσεις για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, όπως και οι προτάσεις για την κατάργησή τους την 20ετία (1980 - 2000) από τους ίδιους πάντα και με την ίδια ανευθυνότητα γίνονταν. Τις συνακόλουθες όμως τεράστιες ζημίες στον ανυπεράσπιστο θεσμό του απρόσωπου συνεργατισμού, οι αγρότες και οι φορολογούμενοι τις πλήρωσαν.

Η πρακτική των 20 χρόνων **βοά** και **δείχνει** για την τρίτη περίοδο που ξεκίνησε το 2000 – αν και όσο θα έχει διάρκεια χρόνου – με την επαναφορά στο προηγούμενο καθεστώς – όσο βέβαια αυτό θα γίνει στην πράξη σεβαστό – **υπευθυνότητα** σε όσους προτείνουν και ψηφίζουν νόμους για τις ΑΣΟ – και όχι μόνο – **σεβασμό** και **συνέπεια** σ' εκείνους που τους εφαρμόζουν στον πολύ ευαίσθητο αυτό χώρο.

Δείχνει τη βασιμότητα των προθέσεων του Ζάλευκου για αποτελεσματικούς νόμους και **θυμίζει** τη μεγάλη ζημία που έγινε σε ένα εθνικό αναπτυξιακό θεσμό στη χώρα μας, από **ανεύθυνους** που τους λείπει το θάρρος τουλάχιστον να ζητήσουν συγγνώμη τώρα που έγινε ολοφάνερη η ζημία της ανευθυνότητας τους και να φροντίσουν για την όση μπορεί να γίνει αποκατάστασή της.

Οπωσδήποτε το νομικό καθεστώς που με τις εισηγήσεις τους διαμόρφωσαν, θα πρέπει να μείνει **παράδειγμα προς αποφυγήν**.

Γ.Β.Σ.

(*) Κατάργηση της εποπτικής υπηρεσίας της ΑΤΕ

(**) Ανεξέλεγκτες αρχικά χρηματοδοτήσεις, περιορισμό τους στη συνέχεια με κατάληξη την απόρριψη της αλληλέγγυας ευθύνης ως στοιχείου δανεισμού, που σημαίνει **γκορέμισμα του πυλώνα που εδράζεται η αγροτική πίστη**.

Υπευθυνότητα σε όσους προτείνουν και ψηφίζουν νόμους για τις ΑΣΟ – και όχι μόνο – σεβασμό και συνέπεια σ' εκείνους που τους εφαρμόζουν στον πολύ ευαίσθητο αυτό χώρο.

Τα χρέη των Α.Σ.Ο.

Από άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής, αυτά που αναγνωρίστηκαν και διαγράφηκαν

Διευκρινίσεις από τον Γ.Β. ΣΕΛΛΙΑΝΑΚΗ

1. Στο προηγούμενο τεύχος 66/2002 της Σ.Π. (σελίδα 87) καταχώρησα σε συνέχεια σχετικού άρθρου μου, πίνακα χρεών, από άσκηση κοινωνικής πολιτικής, 218 ΑΣΟ συνολικού ποσού 726.167.988.000 δρχ., που διαγράφηκαν με τους Νόμους που αναφέρω σ' εκείνο το άρθρο μου.

2. Όπως σημειώνω στο τέλος του πίνακα (σελίδα 93 περίπτωση 2/α, β και γ της σημείωσης) ποσό δρχ. 9.116.526.189 (16.817.000+9.032.612.000 + 67.097.189) δεν καταχωρείται σε μερίδες συγκεκριμένων ΑΣΟ γιατί δεν αναφέρεται στο σχετικό Νόμο ποιές ΑΣΟ αφορούν.

3. Στο Νόμο 2538/97 (άρθρα 17, 17α, 17β και 17γ) αναφέρονται χρέη 40 ιδιωτών αγροτικών εκμεταλλεύσεων συνολικού ποσού δρχ. 2.598.457.817, το οποίο αφορά δάνεια για την ίδρυση και τη λειτουργία τους. Τα χρέη αυτά, για τα οποία έγραψα σε άλλο άρθρο μου (βλ. Σ.Π. τεύχος 64/2001, σελίδα 208) δεν αφορούν χρέη ΑΣΟ, γι' αυτό και δεν συμπεριλαμβάνονται στον πίνακα του τεύχους 66/2002 (σελίδα 87).

4. Στο Νόμο 2538/97 (άρθρα 14, 15 και 16) αναγράφονται επίσης:

α) χρέη τα οποία δεν διαγράφηκαν αλλά ρυθμίστηκαν και αφορούν 9 ΑΣΟ για συνολικό ποσό δρχ. 1.182.960.000

β) επίσης χρέη που διαγράφηκαν 4 δήμων και οργανισμών (;) τοπικής αυτοδιοίκησης, συνολικού ποσού δρχ. 7.149.000.000 και τέλος

γ) χρέη οργανισμών (;) εγγείων βελτιώσεων (Ο.Ε.Β.) συνολικού ποσού δρχ. 5.900.000.000.

Και τα ποσά αυτά (α+β+γ) συνολικού ύψους 14.231.960.000 (1.182.960.000+7.149.000.000+5.900.000.000) δεν αφορούν χρέη ΑΣΟ που διαγράφηκαν, γι' αυτό και δεν συμπεριλαμβάνονται στον πίνακα του τεύχους 66/2002 (σελίδα 87).

5. Αν τώρα προσθέσουμε και τα ποσά των παραπάνω 2, 3 και 4 περιπτώσεων (δρχ. 9.116.526.189+2.598.457.817+14.231.960.000 = 25.946.944.066) στο συνολικό ποσό του πίνακα της σελίδας 87 του τεύχους 66/2002, τότε φθάνουμε στο ποσό που βρίσκουν οι φίλοι που με ρωτούν, δηλαδή στο ποσό των δρχ. 752.114.932.066 (726.167.988.000+25.946.944.066) που είναι το άθροισμα όλων των χρεών που διαγράφηκαν και ρυθμίστηκαν, σύμφωνα με τις πηγές μου, δηλαδή τους Νόμους και τις αποφάσεις που αναφέρω στο άρθρο μου.

Θέλω να ελπίζω ότι μ' αυτή τη διευκρίνησή μου, λύνω την απορία τους. Γ.Β.Σ.

Άλλοι κλέβουν όρνιθες και σκάφες για ψωμί...
κι' άλλοι το Έθνος σύσσωμο με δόξα και τιμή...!!

(Γ. Σουηής)

ΝΕΑ ΠΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ Α.Σ.Ο.

Του κ. Αχιλλέα Καραγκιοζοπούλου*

Με εγκύκλιό του στις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών, ο συγγραφέας του άρθρου κ. Αχ. Καραγκιοζόπουλος εκφράζει τις προσωπικές του απόψεις «για την παραπέρα τύχη του αγοτικού συνεταιριστικού κινήματος στην Ελλάδα και γράφει:

Γνωρίζοντας πολύ καλά την εικόνα που εμφανίζουν σήμερα οι Α.Σ.Ο. είναι επόμενο να καταλήγουμε σε δυσοίωνες σκέψεις και ανησυχητικά συμπεράσματα. Εγκλωβισμένες σε ατέρμονες διαδικασίες οικονομικής εξυγίανσης και ανεπιτυχείς δράσεις εκσυγχρονισμού, δεν μπόρεσαν να συλλάβουν τα μηνύματα της ελεύθερης οικονομίας, των ανοικτών συνόρων και του ανελέητου ανταγωνισμού. Οι ΑΣΟ, έχοντας επίγνωση των εγγενών αδυναμιών τους, φοβούμει ότι δε θα μπορέσουν και στο μέλλον να αντιμετωπίσουν τους πρόσθετους κινδύνους που εγκυμονούν οι ραγδαίες εξελίξεις στο ευρωπαϊκό αλλά και στο παγκόσμιο περιβάλλον.

Οι περισσότεροι από εμάς αντιμετωπίζουμε ως νομοτελειακή εξέλιξη το «κλείσιμο», ίσως, των ΑΣΟ, αναλύοντας με αντικειμενικότητα τα οικονομικά δεδομένα και στοιχεία της κάθε μιας οργάνωσης. Θα ήμουν άραγε πολύ αισιόδοξος εάν έλεγα ότι **και όμως υπάρχει ελπίδα** για το αγροτοσυνεταιριστικό κίνημα.;

Δεν έχουμε πλέον την πολυτέλεια περασμένων εποχών για άλλους ριψοκίνδυνους πειραματισμούς! Εξέλιπαν τα περιθώρια ανοχής του αγροτικού κόσμου, αλλά ίσως και του κοινωνικού συνόλου που έχει επωμισθεί το βαρύ φορτίο των ρυθμίσεων και των διαγραφών χρεών. Δε μας μένει παρά να αναζητήσουμε μόνοι μας **νέα πεδία δράσης για τις ΑΣΟ**. Δράσεις που από τη μια μεριά θα είναι στα μέτρα των σημερινών δυνατοτήτων μας, αλλά και από την άλλη δε θα χαρακτηρίζονται από μεγάλο οικονομικό ρίσκο.

Παράλληλα, λοιπόν, με το **κύριο έργο των ΑΣΟ**, όπως αυτό προκύπτει μέσα από τους καταστατικούς του σκοπούς, πιστεύω πως πρέπει να αναζητήσουμε **νέα αντικείμενα εργασιών** για να μπορέσουμε να εξεύρουμε **νέους, πρόσθετους οικονομικούς πόρους**.

Σήμερα, όλοι μας αναγνωρίζουμε ότι το αθηνοκεντρικό κράτος, η Λερναία Ύδρα της Δημόσιας Διοίκησης, είναι μακριά από τον Έλληνα πολίτη και ιδιαίτερα από τον επαρχιώτη πολίτη! Ο αγρότης κάτοικος της υπαίθρου αισθάνεται ότι οι δημόσιες υπηρεσίες, που υποτίθεται ότι γι' αυτόν συστήθηκαν

Σήμερα, όλοι μας αναγνωρίζουμε ότι το αθηνοκεντρικό κράτος, η Λερναία Ύδρα της Δημόσιας Διοίκησης, είναι μακριά από τον Έλληνα πολίτη και ιδιαίτερα από τον επαρχιώτη πολίτη!

(*) Ο κ. Αχιλλέας Καραγκιοζόπουλος είναι Πρόεδρος της ΕΑΣ Παγγαίου και Β' Αντιπρόεδρος της ΠΑΣΕΓΕΣ.

και γι' αυτόν πρέπει να λειτουργούν, **δεν** τον εξυπηρετούν ποιοτικά και αποτελεσματικά όσο αυτός θα ήθελε. Είναι καιρός, λοιπόν, οι ΑΣΟ να **διεκδικήσουμε μέρος αυτών των υπηρεσιών** να διεκπεραιώνονται ή να εκτελούνται, ίσως, στο σύνολό τους από αυτές τις ίδιες τις οργανώσεις των αγροτών.

Για να γίνω πιο σαφής: Καθημερινά όλο και περισσότερο, τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και το Κράτος μας αναθέτει ή εμπιστεύεται εργασίες ή υπηρεσίες σε ιδιωτικούς φορείς. Αναθέτει σ' αυτούς σύνταξη μελετών, διαχείριση κοινοτικών προγραμμάτων, επίβλεψη μεγάλων έργων.

Ένα κομμάτι, λοιπόν, από τις υπηρεσίες αυτές, ως Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα, πρέπει να βρούμε ανοιχτά και να το διεκδικήσουμε. Οι τάσεις που αναπτύσσονται σήμερα πανευρωπαϊκά αλλά και παγκόσμια είναι η απαγκίστρωση του κρατικού μηχανισμού από εργασίες και υπηρεσίες τις οποίες μπορεί να αναλάβει και να διεκπεραιώσει με επιτυχία η ιδιωτική πρωτοβουλία, αυτό που λέμε σήμερα οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.) γιατί πιστεύω πως τέτοιες είναι και οι ΑΣΟ. Λιγότερο γραφειοκρατικά, αποκεντρωμένα και σε μεγαλύτερο, ως εκ τούτου, όφελος για τους άμεσα ενδιαφερόμενους.

1. Ο.Γ.Α. Ξεκινώντας από τον ΟΓΑ, θα μπορούσαν ίσως όλες οι εργασίες των ανταποκριτών του να περνούσαν στις ΑΣΟ, δεδομένου ότι ο υπηρεσιακός τους μηχανισμός βρίσκεται πιο κοντά στον αγρότη απ' ό,τι εκείνος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ο ΟΓΑ μέχρι σήμερα χρησιμοποιεί 4.500 δημοτικούς και κοινοτικούς υπαλλήλους σαν ανταποκριτές, με ετήσιο κόστος 4,5 δις δρχ.

Οι ανταποκριτές αυτοί εξυπηρετούν τους ασφαλισμένους του Οργανισμού παράλληλα με τα λοιπά καθήκοντά τους, που υποτίθεται ότι είναι τα κύρια. Αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης είναι η ύπαρξη μεγάλων προβλημάτων και καθυστερήσεων. Πρέπει, λοιπόν, να διεκδικήσουμε την ανάθεση του συγκεκριμένου έργου στις ΑΣΟ, γιατί πιστεύουμε ότι διαθέτουμε την κατάλληλη υλική και ανθρώπινη υποδομή για να διεκπεραιώσουμε το έργο αυτό. Όχι μόνο χωροταξικά αλλά κυρίως οικονομικά και συναλλακτικά. **Εμείς είμαστε πιο κοντά στον Έλληνα αγρότη.**

2. ΕΛ.Γ.Α. Ο διοικητικός και θεσμικός εκσυγχρονισμός του ΕΛ.Γ.Α. πιστεύουμε ότι δε θα έχει ως αποτέλεσμα τη ζητούμενη και επιθυμητή, άλλωστε, έγκαιρη εκτίμηση και κάλυψη των ζημιών. Παρά το γεγονός ότι συστήθηκαν και λειτουργούν 13 περιφεριακά καταστήματα, το μεγαλύτερο μέρος των εκτιμήσεων των ζημιών, το αναθέτει σε εκτάκτους και ως εκ τούτου άπειρους γεωτεχνικούς. Νομίζουμε ότι υπάρχει περιθώριο συνεργασίας ΕΛΓΑ και ΑΣΟ. Να διεκδικήσουμε, λοιπόν, μέρος των εργασιών του ΕΛΓΑ να ανατίθεται στις ΑΣΟ οι οποίες διαθέτουν έμπειρο και καταρτισμένο γεωτεχνικό προσωπικό.

Να διεκδικήσουμε την ανάθεση του συγκεκριμένου έργου στις ΑΣΟ, γιατί πιστεύουμε ότι διαθέτουμε την κατάλληλη υλική και ανθρώπινη υποδομή

3. Ο.Σ.Δ.Ε. Το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διανομής των Επιδοτήσεων (Ο.Σ.Δ.Ε.) θα μπορούσε να τεθεί επί άλλης βάσεως, υγιούς, μόνιμης και νόμιμης συνεργασίας, έτσι ώστε οι ΑΣΟ να μη δυσφημούνται για το ουσιαστικό αυτό έργο, διότι διαθέτουμε ήδη την απαραίτητη υλική και ανθρώπινη υποδομή.

Ανέφερα μερικά παραδείγματα ανάληψης πρόσθετων ευθυνών, αλλά κυρίως υπηρεσιών που μπορούμε να αναλάβουμε, γιατί πιστεύω ότι είμαστε σε θέση να το πράξουμε με επιτυχία, ενώ παράλληλα θα μπορούσαμε να βελτιώσουμε τα έσοδά μας.

Τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα είναι πολλά. Στον **τομέα παροχής υπηρεσιών** διαθέτουμε αυτό που δεν μπορεί να διαθέτει το κράτος, αλλά ούτε και κάποιος άλλος ιδιωτικός φορέας. **Διαθέτουμε**

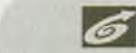
Ο «Συνεργατισμός», η μόνη ίσως κοσμοθεωρία που παραμένει αναλλοίωτη και ελκυστική, καλείται να παίξει τον πρωταγωνιστικό της ρόλο και στην απαρχή του αιώνα που ήδη άρχισε.

«**δίκτυο**» με παρουσία ακόμη και στο τελευταίο χωριό της ελληνικής υπαίθρου. Με απλά λόγια, αυτό το «δίκτυο» πρέπει να το «**πωλήσουμε**» και να «**εισπράξουμε**» **ανάλογα.**

Έχει γίνει, πλέον, αντοληπτό, ότι οι **συνεταιρισμοί** δεν είναι εργαλεία ασκήσεως κοινωνικής πολιτικής και μείωσης της ανεργίας, αλλά **επιχειρήσεις** που μπορούν να επιβιώσουν μόνο αν είναι ανταγωνιστικές.

Αποδεδειγμένοι από την κρατική, δήθεν, συμπαραστάση, από τον κομματικό εναγκαλισμό και από την εξυπηρέτηση προσωπικών φιλοδοξιών οι αγροτικοί συνεταιρισμοί, υπάρχοντες και νέοι, καλούνται σε ένα νέο ξεκίνημα, εντελώς διαφορετικά από το παρελθόν.

Ο «Συνεργατισμός», η μόνη ίσως κοσμοθεωρία που παραμένει αναλλοίωτη και ελκυστική, καλείται να παίξει τον πρωταγωνιστικό της ρόλο και στην απαρχή του αιώνα που ήδη άρχισε.

Το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διανομής των Επιδοτήσεων (Ο.Σ.Δ.Ε.) θα μπορούσε να τεθεί επί άλλης βάσεως, υγιούς, μόνιμης και νόμιμης συνεργασίας,

Αχ. Καραγκιοζόπουλος

Σημ. Σύνταξης Σ.Π.:

1. Η παρουσίαση της **ΕΑΣ Αποκορώνου** που είχαμε αναγγείλει στο προηγούμενο τεύχος (τ. 66/ σελ. 74) ότι θα εγίνετο σ' αυτό το τεύχος, αναβάλλεται για το επόμενο.

2. Στο επόμενο τεύχος 68, θα δημοσιευθεί επίσης και το άρθρο του κ. Ιωάννη Γρηγορομιχελάκη «**Η συνεργατική και συνεταιριστική πορεία φέρνει την ανάπτυξη**».

«Ο ΑΓΡΟΤΗΣ, ΝΙΚΗΤΗΣ»

Αγρότη, εσύ που περπατάς με τόση περηφάνεια
σου που γεννιέσαι δυνατός στις φύσης τη ζωντάνια,
μες μου γιατί μαράζωσες και γέρνεις λυπημένους
και τα φτερά σου δεν πετούν κι έμεινες ξεχασμένος;

Εσύ που δέντρα φύτευες, κλάδευες αμπελώνες
που δε φοβόσουν το βοριά, τους παγερούς χειμώνες,
μες στο λιοπύρι το κακό θέριζες το σιτάρι
και το χωράφι σου έκανες χώμα και μαξιλάρι.

Κι όταν μοσκοβολούσανε οι ανθοί μες στα κλωνάρια,
τα χέρια σου άπλωνες ψηλά με χίλια παρακάλια.
ο Πλάστης να σε λυπηθεί, να τα καρποφορήσει
και το τραπέζι καθενός χρυσάφι να γεμίσει.

Μόλις η μέρα χάραζε και σιγοσβήναν τ' άστρα
αγκάλιαες τα τρυφερά και τα χεράκια τ' άσπρα
παιδάκια, που νοστάλγηζες ολάκερη τη μέρα
και λίγο άκουες να 'λεν τη λέξη του «πατέρα».

Και παραδίπλα σου σφιχτά σου κράταγε το χέρι
η μάνα, η αγρότισσα, η συντροφιά, τ' αστέρι
που λαχταρά το σπλάχνο της καλλίτερα να ζήσει,
να μορφωθεί κι η γνώση του, την πλάση να φωτίσει.

Απλόχερα τους μοίραζες τους ζουμερούς καρπούς σου
σε κάθε μακρινή γωνιά, όπως και του εχθρού σου
μα 'κείνος δε σε νοιάστηκε, σε γέμιζε με ψέμα
κι οι νόμοι του σε τσάκιζαν, σου πάγωναν το βλέμμα.

Τους πόνους σας εσμίγατε με της ελιάς την πίκρα
οι κλώνοι και τα χέρια σας πιασμένα δίπλα-δίπλα
και σιγοτραγουδούσατε της αγροτιάς τα πάθη
όλοι να σας αφουγκραστούν, καθένας να τα μάθει.

Τούτη η κραυγή δεν έφτανε στο πιο ψηλό το βήμα
τ' αγέρι την παράσυρε, της θάλασσας το κύμα,
κι' ο αντίλαλος απλώθηκε στην τσιμεντένια πόλη,
την ύπαιθρο, τη μάνα γη τώρα θυμούνται όλοι.

Και μάθε το και ξέρε το, ο αγρότης δε λυγάει,
μόνο παλεύει το θεριό, τ' αφήνει να πεινάει
κι όσοι κι αν απομείνουνε οι αγρότες χέρι-χέρι
μα μέρα θα 'ναι οι νικητές σ' όλης της γης τα μέρη.

Αγγελική Μ. Δεμιτζάκη

ΤΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ

Το πανάρχαιο εθνικό μας προϊόν

Γράφει και επιμελείται

ο κ. Μ. Γ. Φραγκιαδουλάκης, Γεωπόνος

Εισαγωγικό σημείωμα

Η ελαιοκομία αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τομείς της Ελληνικής Γεωργίας. Η μακραίωνη καλλιέργεια της Ελιάς και η παραγωγή Ελαιολάδου έχουν στενό δεσμό με τον Ελληνικό Λαό, την ιστορία και τις παραδόσεις του. Η σημασία του ελαιολάδου από άποψη οικονομική και κοινωνική είναι αναπόσπαστη. Σ' αυτό το άρθρο γίνεται μια συνοπτική παρουσίαση των βασικών μεγεθών του ελαιολάδου, που σκιαγραφούν την εξέλιξη του ιδιαίτερου αυτού εθνικού μας προϊόντος, τα τελευταία 20 χρόνια.

Εξελίξεις στην παγκόσμια αγορά - Ε.Ε. - Εγχώρια παραγωγή

Η παγκόσμια ελαιοκομία περιλαμβάνει 800 - 850 εκατομμύρια ελαιόδενδρα ενώ ο παγκόσμιος ελαιώνας καταλαμβάνει συνολική έκταση 85 εκατομμύρια στρέμματα. Το 80% των ελαιώνων συγκεντρώνεται σε ορεινές και λοφώδεις εκτάσεις, το 50% αξιοποιεί εδάφη που παρουσιάζουν προβλήματα διάβρωσης ενώ μόνο το 15% αρδεύεται. Από πλευράς μεγέθους ένα ποσοστό της τάξης του 80% της συνολικής έκτασης ανήκει σε μικρές αγροτικές εκμεταλλεύσεις με μέσο κλήρο 10 -15 στρέμματα. Η παγκόσμια παραγωγή για την τρέχουσα περίοδο θα είναι της τάξης των 2,4 εκ. τόννων.

Σε Κοινοτικό επίπεδο η παραγωγή ελαιολάδου την τελευταία εικοσαετία κυμάνθηκε από **1,3 -1,8 εκ.** τόννους και αντιπροσώπευε το **78 -80 %** της παγκόσμιας ελαιοπαραγωγής. Η **Ισπανία**, η **Ιταλία** και η **Ελλάδα** κατέχουν το **75%** της παγκόσμιας παραγωγής και το **65%** της παγκόσμιας κατανάλωσης ελαιολάδου, ενώ το μεγαλύτερο μέρος της παγκόσμιας παραγωγής συγκεντρώνεται στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου (**97,5%**).

Η **Ελλάδα** καταλαμβάνει την **τρίτη θέση** μεταξύ των ελαιοπαραγωγών χωρών. Προηγούνται η Ιταλία με 735.000 τόννους και η Ισπανία με 669.000 τόννους. Ακολουθεί η Πορτογαλία με 50.200 τόννους. Η παραγωγή ελαιολάδου στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια κυμαίνεται στους **420.000** τόννους, σε ποσοστό που αντιπροσωπεύει το **25%** της Μέσης Κοινοτικής Ελαιοπαραγωγής και κατά τι μικρότερο του **20%** της παγκόσμιας παραγωγής.

Οι κυριότερες ελαιοπαραγωγικές περιοχές της Ελλάδας είναι η **Κρήτη** και η **Πελοπόννησος** που αντιπροσωπεύουν το **60%** της συνολικής εγχώριας ελαιοπαραγωγής. Ακολουθούν η **Δυτική** και η **Στερεά Ελλάδα**, τα νησιά του **Ιονίου**, η **Θεσσαλία**, η **Μακεδονία**, η **Ήπειρος**, τα νησιά του **Αιγαίου** και η **Απική**. Ο ελληνικός ελαιώνας καλύπτει το **21%** της καλλιεργούμενης έκτασης της χώρας, καταλαμβάνει **11.185.240** στρέμματα και αποτελείται από **150.000.000**

ελαιόδενδρα, που αξιοποιούν κυρίως επικλινείς και ημιορεινές περιοχές. Η εγχώρια παραγωγή ελαιολάδου αποτελεί το **14%** της φυτικής παραγωγής της χώρας και το **9%** του ακαθάριστου γεωργικού εισοδήματος. Σήμερα το Ελαιόλαδο αποτελεί πηγή εισοδήματος για **700.000** γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Η έκθλιψη του ελαιοκάρπου γίνεται σε **2.800** ελαιοτριβεία, από τα οποία το **77%** ανήκουν σε ιδιωτικές επιχειρήσεις και το **23%** σε συνεταιριστικές οργανώσεις. Η τυποποίηση του Ελληνικού ελαιολάδου γίνεται σε **318** τυποποιητήρια από τα οποία μόνο ένα **30%** απασχολείται αποκλειστικά με το ελαιόλαδο.

Πίνακας 1: Παραγωγή, διακίνηση και κατανάλωση ελαιολάδου στη χώρα

	2000/2001	1999/2000	1998/1999	1997/1998	1996/1997
	χιλ. τόνοι	χιλ. τόνοι	χιλ. τόνοι	χιλ. τόνοι	χιλ. τόνοι
Παραγωγή	430,0	420	473	375	390
Εισαγωγές	-	1,42	3,180	1,625	3,71
Εξαγωγές	-	100,86	182,48	95,98	102,13
Κατανάλωση	265	265	245	240	240

Πηγή : Διεθνές Συμβούλιο Ελαιολάδου C.O.I.

Όπως φαίνεται στον πίνακα, το **24%** της συνολικής παραγωγής εξάγεται, σε ποσοστό **90%** στις Χώρες της Ε.Ε. Το συνολικό ύψος των εξαγωγών κατά το έτος 2000 έφθασε στους **100.860** τόννους.

Πίνακας 2: Εξαγωγές ελληνικού ελαιολάδου κατά χώρα προορισμού

Χώρα Εισαγωγής	τόνοι	Ποσοστό επί του συνόλου των εξαγωγών 1999/2000
1. Ιταλία	86. 416	85,00%
2. Η.Π.Α.	3. 335	3,30 %
3. Γερμανία	1. 580	1,57 %
4. Αυστραλία	1. 577	1,56 %
5. Ην. Βασίλειο	1. 572	1,55 %
6. Ισπανία	1. 250	1,24 %
7. Καναδάς	1. 132	1,12 %
8. Ελβετία	314	0,31 %
9. Γαλλία	277	0,27 %
10. Σουηδία	236	0,23 %

Πηγή : Διεθνές Συμβούλιο Ελαιολάδου C.O.I.

Η κατανάλωση στην Ελλάδα απορροφά το **75%** της μέσης εγχώριας παραγωγής και φτάνει τους **265.000** τόννους, γεγονός που την κατατάσσει **τρίτη** σε επίπεδο κατανάλωσης ελαιολάδου στην Ε.Ε. ενώ την **πρώτη** θέση καταλαμβάνει η **Ιταλία** με 714.000 τόννους και ακολουθεί η **Ισπανία** με 502.600 τόννους.

Η **Ελλάδα**, ωστόσο, κατέχει την πρωτιά στην κατά κεφαλή κατανάλωση ελαιολάδου παγκοσμίως με **24,5 lt** ανά άτομο, που είναι ίση με την ποσότητα που κατα-

ναλώνουν μαζί ένας Ισπανός (12,6 lt) και ένας Ιταλός (12,3 lt), ενώ είναι 17φορές μεγαλύτερη από την ποσότητα που καταναλώνει ένας Γάλλος (1,34 lt)

Ιδιαίτερα πρέπει να τονισθεί το μέγα συγκριτικό πλεονέκτημα του ελληνικού ελαιολάδου που είναι άριστης ποιότητας. Το ελληνικό ελαιόλαδο έχει εξαιρετικά οργανοληπτικά χαρακτηριστικά, γεγονός που το κατατάσσει στην υψηλότερη ποιοτική κατηγορία¹

Με το Ελληνικό Εμπορικό Σήμα βρίσκονται 12 επώνυμα ελαιόλαδα ως προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.) και 10 αναγνωρισμένα ελαιόλαδα Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (Π.Γ.Ε.)²

Ελαιοποιήσιμες Ποικιλίες

Οι ελαιοποιήσιμες ποικιλίες των οποίων ο καρπός χρησιμοποιείται κατ' αποκλειστικότητα στην ελαιοποίηση είναι: η Κορωνεική (Ψιλολιά, Κρητικιά, Λαδολιά) η Λαννολιά Κερκύρας (Πρεβεζιάνα, Κορφιάτικη) η Λαδολιά, (Κουτσουρελιά) η Τσουνάτη (Μουρατολιά, Αθηνολιά) η Βαλανολιά (Κολοβή, Βαλάνα, Μηλολιά), η Αδραμυττινή, η Ματολιά.

Ποικιλίες διπλής χρήσης για επιτραπέζια κατανάλωση ή παραγωγή ελαιολάδου είναι η Μεγαρίτικη, η Κοθρέικη και η Θρουμπολιά.

Στάδια παραγωγής Ελαιολάδου

Συγκομιδή Ελαιοκάρπου: Ο "ελαιοτρυγητός" ξεκινά τα μέσα Οκτωβρίου. Η συγκομιδή ολοκληρώνεται συνήθως κατά τα τέλη Δεκεμβρίου μέχρι τα μέσα Φεβρουαρίου. Η συλλογή του ώριμου καρπού με δίχτυα γίνεται μετά από ράβδισμα ή σείση του ελαιόδενδρου, και με το χέρι από το έδαφος. Ο καρπός μετά τη συλλογή πρέπει να τοποθετηθεί σε κιβώτια με σταθερά τοιχώματα (κλούβες) και όχι σε τσουβάλια.

Μεταφορά και αποθήκευση: Η ποιότητα του ελαιολάδου εξαρτάται από το χρονικό διάστημα που θα μεσολαβήσει από τη συγκομιδή ως την στιγμή που θα αρχίσει η επεξεργασία του καρπού. Η μεταφορά πρέπει να γίνει προσεκτικά ώστε να μην προκληθούν μετασυσπλεκτικοί τραυματισμοί στον ελαιόκαρπο. Η αποθήκευση πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο σύντομη. "Από το Λιοστάσι στο Λιοτρίβι"

Αποφύλλωση και Πλύσιμο: Στο ελαιοτριβείο ο ελαιόκαρπος αποφυλλώνεται και πλένεται. Έτσι, απομακρύνονται οι ξένες ύλες που υποβαθμίζουν την ποιότητα του τελικού προϊόντος, εφόσον αυτές παραμείνουν στον καρπό.

1. «Εξαιρετικό Παρθένο Ελαιόλαδο» (Virgin olive oil extra) κατά ποσοτό που κυμαίνεται μεταξύ 80–85%, ενώ μόλις 15 - 20% αντιστοιχεί στην κατηγορία «Παρθένο ελαιόλαδο» (Virgin olive fine), και «Παρθένο ελαιόλαδο λαμπάντε» (Virgin olive oil lampante).

2. Π.Ο.Π.: Βιάννος Ηρακλείου, Λιγουριό Ασκληπίου, Βόρειος Μυλοπόταμος Ρεθύμνου, Κροκέες Λακωνίας, Πετρίνα Λακωνίας, Κρανίδι Αργολίδας, Πεζά Ηρακλείου, Καλαμάτα, Κολυμβάρι Χανίων, Σητεία, Αποκόρωνας Χανίων.

Π.Γ.Ε.: Λακωνία, Χανιά, Κεφαλονιά, Ολυμπία, Λέσβος, Πρέβεζα, Ρόδος, Θάσος, Σάμος, Ζάκυνθος.

Άλεση Ελαιοκάρπου και Μάλαξη της Ελαιοζύμης: Ο ελαιόκαρπος αφού έχει υποστεί τις προηγούμενες κατεργασίες, λιοτριβείται και στη συνέχεια μαλάσσεται προκειμένου να σχηματισθεί ομοιογενής “πούλπα”

Εξαγωγή του ελαιολάδου με πίεση της ελαιοζύμης με Υδραυλικά Πιεστήρια ή σε “Ντεκάντερς”: κατά το στάδιο αυτό παραλαμβάνεται ο ελαιούχος μούστος, ο οποίος αποτελείται από ελαιόλαδο και φυτικά υγρά (λιοζύμια) και χωριστά ο πυρήνας (υπολείμματα της πούλπας).

Διαχωρισμός του Ελαίου με Φυγοκέντρωση: Η παραλαβή του ελαιολάδου επιτυγχάνεται με τη χρήση φυγοκεντρικού διαχωριστήρα.

Ποιοτική ταξινόμηση Ελαιολάδων

Σύμφωνα με τον Κανονισμό αριθ. 136/66/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1513/2001 του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 2001, οι ονομασίες ελαιολάδων και πυρηνελαίων ορίζονται ως εξής:

Παρθένα Ελαιόλαδα: Ονομάζονται τα έλαια που λαμβάνονται από τον ελαιόκαρπο αποκλειστικά με μηχανικές ή άλλες φυσικές μεθόδους χωρίς επεμβάσεις που είναι δυνατόν να αλλοιώσουν τα φυσικά χαρακτηριστικά του γνωρίσματα. Η θερμοκρασία που αναπτύσσεται κατά τη διαδικασία παραλαβής του (δεν πρέπει να ξεπερνά τους 33οC) δεν υποβαθμίζει την ποιότητά του. Διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

- **Παρθένο ελαιόλαδο, εξαιρετικό (Virgin olive oil - extra):** Ονομάζεται το παρθένο ελαιόλαδο του οποίου ο βαθμός οργανοληπτικής αξιολόγησης είναι ίσος ή ανώτερος του **5,5** και η ελεύθερη οξύτητα εκφρασμένη σε ελαϊκό οξύ είναι το πολύ **0,8** g ανά 100g ελαιολάδου.
- **Παρθένο ελαιόλαδο (Virgin olive oil):** Ονομάζεται το παρθένο ελαιόλαδο του οποίου ο βαθμός οργανοληπτικής αξιολόγησης είναι ίσος ή ανώτερος του **3,5** και η ελεύθερη οξύτητα εκφρασμένη σε ελαϊκό οξύ είναι το πολύ **2** g ανά 100g ελαιολάδου
- **Παρθένο ελαιόλαδο λαμπάντε (βιομηχανικό) (Virgin olive oil lampante) :** Ονομάζεται το παρθένο ελαιόλαδο του οποίου ο βαθμός οργανοληπτικής αξιολόγησης είναι κατώτερος του **3,5** και η ελεύθερη οξύτητα εκφρασμένη σε ελαϊκό οξύ είναι ανώτερη των **2** g ανά 100g ελαιολάδου

Εξευγενισμένο Ελαιόλαδο(Refined olive oil): Ονομάζεται το ελαιόλαδο που λαμβάνεται από εξευγενισμό παρθένων ελαιολάδων. Η οξύτητά του μπορεί να είναι μέχρι **0.3%**.

Ελαιόλαδο (Pure olive oil): εξευγενισμένο ελαιόλαδο (ραφινρισμένο) στο οποίο προστίθεται παρθένο, προκειμένου να βελτιωθούν τα χαρακτηριστικά του. Η οξύτητά του μπορεί να είναι μέχρι **1%**.

Ακατέργαστο: Έλαιο που λαμβάνεται από τους πυρήνες της Ελιάς, μετά από επεξεργασία με διαλύτες ή με φυσικά μέσα, ή έλαιο που αντιστοιχεί – με εξαίρεση ωρισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά – σε ελειόλαδο Λαμπάντε.

Εξευγενισμένο πυρηνέλαιο: Έλαιο που λαμβάνεται από τον εξευγενισμό του

ακατέργαστου πυρηνελαίου και του οποίου η οξύτητα δεν υπερβαίνει το 0,3%.

Πυρηνέλαιο: Έλαιο που αποτελείται από μίγμα εξευγενισμένων πυρηνελαίων και παρθένων ελαιολάδων Λαμπάντε και η οξύτητά του δεν υπερβαίνει το 1%.

**ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΤΗΝ 20ΕΤΙΑ 1980 -2000**

1	2	3	4	5	6
2000	129.700.552	471.000	779,70	367.238.700	167.324
1999	129.935.515	457.500	741,80	359.373.500	148.439
1998	122.481.028	473.000	674,40	318.991.200	170.703
1997	121.182.101	400.000	839,91	335.964.000	193.083
1996	117.905.650	337.000	1.083,38	365.099.060	161.771
1995	114.003.029	330.000	794,77	262.274.100	31.127
1994	110.772.737	357.785	666,68	238.528.104	119.353
1993	106.248.762	268.000	593,60	159.084.800	131.039
1992	105.760.046	303.500	575,91	174.788.685	78.351
1991	104.950.000	364.100	851,34	309.972.894	82.597
1990	104.291.779	167.367	563,49	94.309.631	50.823
1989	103.951.621	319.778	406,90	130.117.668	39.361
1988	103.982.735	313.800	336,89	105.716.082	17.323
1987	103.802.055	298.000	314,70	93.780.600	32.736
1986	103.450.000	220.000	297,59	65.469.800	29.441
1985	103.023.129	344.130	238,06	81.923.588	12.669
1984	102.822.284	202.237	203,39	41.132.983	9.864
1983	100.574.277	222.445	165,38	36.787.954	6.362
1982	100.443.403	324.470	130,77	42.430.942	4.956
1981	99.051.452	230.000	112,11	25.785.300	2.687
1980	97.659.501	330.000	97,80	32.274.000	-

Πηγή : Υπουργείο Γεωργίας

όπου 1= έτος, 2 = αριθμός δένδρων, 3 = παραγωγή ελαιολάδου σε τόνους, 4 = τιμή σε δραχμές ανά κιλό, 5 = ακαθάριστη αξία παραγωγής σε χιλιάδες δραχμές 6 = επιδοτήσεις ελαιολάδου από FEOGA σε εκατομμύρια δραχμές.

(*) Ο Μιχάλης Φραγκιαδάκης, είναι νέος Γεωπόνος απόφοιτος του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, του τμήματος επιστήμης και τεχνολογίας τροφίμων. Τώρα βρίσκεται για μεταπτυχιακές σπουδές στο Ολλανδικό Πανεπιστήμιο του Wageningen.

Η Σ.Π. εξασφάλισε την αποκλειστική συνεργασία του και από την έκδοσή της αυτή θα δημοσιεύει άρθρα του για τα βασικά προϊόντα της αγροτικής μας παραγωγής.

Μια σύγχρονη Συνεταιριστική Καπνοβιομηχανία Δημιούργημα της Συνεργασίας των Καπνοπαραγωγών μας

27 χρόνια ανοδική πορεία, με πλούσια προσφορά στον κλάδο

Σε μία από τις σύγχρονες βιομηχανικές μονάδες επεξεργασίας και τυποποίησης προϊόντων καπνού, στην Ξάνθη, αλλά και με υψηλών προδιαγραφών τεχνογνωσία και τεχνολογική υποδομή, η εταιρία ΣΕΚΑΠ αναπτύσσεται στην εγχώρια αγορά με ιδιαίτερα ταχείς ρυθμούς, πετυχαίνοντας πέρυσι κέρδη 500 εκατ. δρχ., έναντι 300 εκατ. δρχ. του 2000.

Η Συνεταιριστική Καπνοβιομηχανία Ελλάδος Α.Ε. (ΣΕΚΑΠ) δημιουργήθηκε από τη δύναμη της συνεργασίας των Ελλήνων καπνοπαραγωγών. Ιδρύθηκε το 1975, με πρωτοβουλία της Συνεταιριστικής Ένωσης Καπνοπαραγωγών Ελλάδας (ΣΕΚΕ), με έδρα τη φημισμένη Καπνούπολη της Ξάνθης, Κύριος σκοπός της ίδρυσης της ΣΕΚΑΠ ήταν η στήριξη του εισοδήματος των Ελλήνων καπνοπαραγωγών, απορροφώντας σε μόνιμη βάση τα καπνά τους, με καλύτερες τιμές, διαδραματίζοντας έτσι έναν ευρύτερο κοινωνικό ρόλο.

Σύντομα η ΣΕΚΑΠ εξελίχθηκε σε μια σύγχρονη εμποροβιομηχανική οργάνωση, κατακτώντας σημαντικά μερίδια στην ελληνικά αγορά, φθάνοντας από τα 10 κιόλας χρόνια της λειτουργίας της να είναι η δεύτερη σε μέγεθος καπνοβιομηχανία της χώρας, με σημαντική παρουσία στη διεθνή αγορά. Σήμερα, η ΣΕΚΑΠ αποτελεί, όχι μόνο μία από τις ισχυρότερες συνεταιριστικές βιομηχανικές μονάδες της χώρας, αλλά και μία από τις πιο σύγχρονες καπνοβιομηχανίες της Ευρώπης.

Σύγχρονη και δυναμική, δημιουργική και συνεχώς εξελισσόμενη, δεν σταματά τις προσπάθειες βελτίωσης της ανταγωνιστικής της θέσης στην ελληνική και διεθνή αγορά.

Ο πρώτος μηχανολογικός εξοπλισμός της ΣΕΚΑΠ στην Ξάνθη εγκαταστάθηκε το 1979 και ήταν ό,τι καλύτερο υπήρχε την εποχή εκείνη.

Από τότε μέχρι σήμερα, η ΣΕΚΑΠ εξακολουθεί να παρακολουθεί τις τεχνολογικές εξελίξεις και να συμβαδίζει με αυτές. Έτσι από το 1983 μέχρι το 1996, προχώρησε σε νέες επενδύσεις με σκοπό την αύξηση της δυναμικότητας του εργοστασίου, τον εκσυγχρονισμό του μηχανολογικού εξοπλισμού. Πρόσφατα, υλοποιήθηκε επενδυτικό πρόγραμμα ύψους 3,2 δισ. δρχ., ανεβάζοντας τις συνολικές επενδύσεις σε τεχνολογία αιχμής πάνω από 9 δισ., από το 1986 και μετά. Στις εγκαταστάσεις του εργοστασίου της ΣΕΚΑΠ μπορούν σήμερα να παραχθούν τσιγάρα διαφόρων τύπων (συνολικού μήκους 84 mm ή 99 mm), συσκευασμένα σε πακέτα μαλακό (soft pack) ή σκληρό (box).

Σκληρό πακέτο υπάρχει με 20 ή 25 τσιγάρα. Μέσα σε μία μόνο δεκαετία, η ΣΕΚΑΠ καθιερώνει μια σειρά από πετυχημένα εμπορικά σήματα βασισμένα αρχικά σε καπνά ανατολικού τύπου, που το καθένα απευθυνόταν σε διαφορετικά τμήματα της αγοράς και ικανοποιούσε ιδιαίτερες καπνιστικές προτιμήσεις. Έτσι εμφανίστηκαν σήματα όπως το ΣΕΚΑΠ EXTRA, το φημισμένο ΚΙΡΕΤΣΙΛΕΡ, το ΞΑΝΘΗ, το ΑΡΙΣΤΑ. Τομή όμως στην πορεία της ΣΕΚΑΠ αποτέλεσε η εμφάνιση το 1984 του COOPER, του πρώτου ελληνικού American Blend τσιγάρου, που πραγματικά τάραξε τα νερά στην ελληνική αγορά των τσιγάρων και έφερε τη ΣΕΚΑΠ σε μια πρωταγωνιστική θέση ανάμεσα στις ελληνικές καπνοβιομηχανίες.

Το δικαίωμα του πολίτη στην ενημέρωση και η κοινοποίηση κινδύνων για την ασφάλεια των τροφίμων

Του Απόστολου Τ. Ράντσιου*

Ο πολίτης έχει δικαίωμα στο να πληροφορείται όλα όσα αφορούν στην ποιότητα και ιδιαίτερα στην ασφάλεια των τροφίμων. Αυτό ισχύει τόσο για κανονικές περιόδους, όσο και προπαντός όταν υπάρχει διατροφική κρίση. Η πρώτη περίπτωση καλύπτεται με την εφαρμογή των Νομοθετικών Διατάξεων, που ορίζουν την επισήμανση των τροφίμων. Η δεύτερη από τις ανακοινώσεις των αρμόδιων Αρχών πληροφόρησης, για το θέμα.

Ειδικότερα, στη δεύτερη περίπτωση οι ανακοινώσεις πρέπει να είναι ξεκάθαρες, σαφείς, συγκεκριμένες και να στηρίζονται στους κανόνες της Ανάλυσης του Κινδύνου.

Ανάλυση του Κινδύνου

Ο σύγχρονος υγειονομικός έλεγχος των τροφίμων είναι ιατρική πράξη, που απαιτεί πληροφόρηση για την ιστορία και την προέλευση του τροφίμου. Η αντίληψη αυτή, για τον έλεγχο των τροφίμων, επιβάλλει τεκμηριωμένη ολιστική προσέγγιση, από το χωράφι του παραγωγού μέχρι το πιάτο του καταναλωτή. Επίσης τον τεκμηριωμένο αυτοέλεγχο, από όλους τους εμπλεκόμενους στην αλυσίδα παραγωγής, επεξεργασίας και διακίνησης των τροφίμων.

Έτσι, η εκτίμηση της ασφάλειας ενός τροφίμου στηρίζεται στην ανάλυση των κινδύνων με βάση τα υπάρχοντα στοιχεία και πληροφορίες. Η ανάλυση αυτή περιλαμβάνει την αξιολόγηση του κινδύνου (risk assesment), που οδηγεί στην απόφαση για τον τρόπο διαχείρισης του κινδύνου (risk management) και την ανάλογη κοινοποίηση του κινδύνου (risk communication).

Στις περιπτώσεις ανεπαρκών πληροφοριών εφαρμόζεται η αρχή της προληπτικότητας. Σύμφωνα μ' αυτή, αφού δε μπορεί, ελλείψει στοιχείων, να αναλυθεί ο κίνδυνος, λαμβάνονται τα αυστηρότερα δυνατά μέτρα, ώστε να είμαστε εξασφαλισμένοι

Η πρακτική των κυβερνήσεων

Παρ' όλ' αυτά, κατά την κοινοποίηση του κινδύνου, σε περιπτώσεις διατροφικής κρίσης, σχετιζόμενης με την ασφάλεια των τροφίμων, η συνθηθέστερη τακτική, που ακολουθείται από τις κυβερνήσεις, ειδικότερα αυτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

(*) τ. Πρόεδρος και Επίτιμο Μέλος της Παγκόσμιας Κτηνιατρικής Εταιρείας, Επίκουρος Καθηγητής, ΑΠΘ, Πρόεδρος της Βαλκανικής και Παρευξείνιας Κτηνιατρικής Εταιρείας

Η εκτίμηση της ασφάλειας ενός τροφίμου στηρίζεται στην ανάλυση των κινδύνων με βάση τα υπάρχοντα στοιχεία και πληροφορίες.

συμπεριλαμβανομένης και της Ελληνικής, είναι εκείνη της ελαχιστοποίησης του κινδύνου, με τη δικαιολογία ότι δεν πρέπει να “πανικοβληθεί ο καταναλωτής”.

Είναι μια τακτική, που αν και όχι ορθή, μπορεί, ίσως, πολιτικά να γίνει κατανοητή, όταν αντιμετωπίζονται έκτακτες καταστάσεις. Αυτό με τον όρο ότι συνοδεύεται από τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την αντιμετώπιση του κινδύνου και δεν αποτελεί απλά εργαλείο ευκαιριακής αντιμετώπισης προβλήματος, αγνοώντας τις συνθήκες που προκαλούν την κρίση.

Με κανένα τρόπο, όμως, δε δικαιολογείται μια τέτοια προσέγγιση σε χρόνια προβλήματα. Παράδειγμα αντιμετώπισης των πραγμάτων με αυτή τη νοοτροπία είναι ο χειρισμός των διαδοχικών κρίσεων, που έχουν προκύψει τα τελευταία χρόνια, σχετικά με τη Σπογγόμορφη Εγκεφαλοπάθεια των Βοοειδών. Είναι χαρακτηριστικό ότι η πρόσφατη κρίση αντιμετωπίστηκε και πάλι, όπως και το 1996, αλλά και πρότερα, ως έκτακτο γεγονός, αν και αυτή είναι μια κατάσταση που χρονίζει από δεκαπενταετίας περίπου.

*Κανένα τρόφιμο
δεν είναι χωρίς κιν-
δύνους. Κανένα
τρόφιμο δεν είναι
απολύτως ασφαλές.*

Συναφώς, ενδεικτικό του γεγονότος αυτού, είναι ότι ένα από τα συμπεράσματα της Έκθεσης της Επιτροπής Φίλιπς, για τη διερεύνηση της διαχείρισης της Σπογγόμορφης Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών στο Ηνωμένο Βασίλειο, ήταν ότι σήμερα φαίνεται καθαρά πως, η προσπάθεια της κυβέρνησης να προλάβει υπεραντίδραση πανικού του κοινού από την κοινοποίηση του κινδύνου, ήταν λάθος.

Η πρακτική των μέσων μαζικής ενημέρωσης

Από το άλλο μέρος η αφαιρετική και επίμονη διακίνηση της πληροφορίας από τα ΜΜΕ, με στόχο τη διέγερση του θυμικού του πολίτη, πριν και χωρίς, σκόπιμα ή όχι, παράθεση όλων των στοιχείων, στα οποία μπορεί να στηριχτούν συγκεκριμένες οδηγίες, για το πώς ο πολίτης μπορεί να προστατευτεί στο ατομικό και οικογενειακό επίπεδο, είναι η άλλη διάσταση της ίδιας εικονικής πραγματικότητας, που φιλοτεχνείται από τον καθένα, για δικούς του λόγους.

Πρόσφατο σχετικό παράδειγμα η μεταχείριση της κρίσης του αφθώδους πυρετού από τα ΜΜΕ. Οικοδομώντας στο ευαισθητοποιημένο υπόβαθρο του θυμικού του πολίτη, εξαιτίας της κρίσης της Σπογγόμορφης Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών που προηγήθηκε, αφήνεται, χωρίς να λέγεται, αλλά σαφώς υπαινικτικά να υπονοηθεί, ότι βρισκόμαστε σε ανάλογη κρίση με εκείνη της Σπογγόμορφης Εγκεφαλοπάθειας. Παραλείπεται, ή σχεδόν παραλείπεται, και πάντως τουλάχιστον δε λέγεται φωναχτά, ότι η νόσος αυτή δεν μεταδίδεται στον άνθρωπο. Η αρρώστια αυτή προκαλεί οικονομικά προβλήματα πελώριων διαστάσεων για την επιβίωση της κτηνοτροφίας, σε καμιά όμως περίπτωση δεν είναι ζήτημα ασφάλειας τροφίμων ή πρόβλημα υγείας των ανθρώπων.

Ο δρόμος απ' εδώ και πέρα

Ο πολίτης, επαναλαμβάνω, έχει δικαίωμα και πρέπει να γνωρίζει τις πραγματικές διαστάσεις των κινδύνων. Κανένα τρόφιμο δεν είναι χωρίς κινδύνους. Κανένα τρόφιμο δεν

είναι απολύτως ασφαλές. Ακολουθώντας τη διαδικασία της ανάλυσης των κινδύνων, είμαστε σε θέση να συμβουλευόμαστε τον καταναλωτή για το πρακτικό.

Αυτό και μόνο, θα έλεγα, επιβάλλει ιδιαίτερη ευαισθησία και ειλικρινή αντιμετώπιση με μοναδικό κριτήριο την ασφάλεια του τροφίμου. Τούτο, επειδή, πρακτικά άλλοι αποφασίζουν για λογαριασμό των καταναλωτών, αφού οι τελευταίοι δεν έχουν τη δυνατότητα οι ίδιοι να κάνουν επιλογές στο επίπεδο της ασφάλειας ενός τροφίμου. Με άλλα λόγια, δε μπορούν οι ίδιοι να αποφασίσουν για το βαθμό του κινδύνου στον οποίο θα εκθέσουν τον εαυτό τους και την οικογένειά τους.

Ο πολίτης, όμως, έχει χάσει την εμπιστοσύνη του, όχι χωρίς λόγο, στις Αρχές, στους ειδικούς, στους παραγωγούς και εκείνους που επεξεργάζονται και διακινούν τρόφιμα.

Αυτό πρέπει να γίνει συνείδηση όλων και όλοι να γνωρίζουν ότι η διατύπωση θέσεων δαιμονολογικά, χωρίς διαφανή τεκμηρίωση για τη στήριξή τους, μπορεί βραχυπρόθεσμα να δημιουργούν ευφορία από το ότι τα καταφέραμε για άλλη μια φορά στη διαβουκόληση του πολίτη, αλλά μεσο- και μακροπρόθεσμα είναι βλαπτικά για όλους. Διαβρώνουν περαιτέρω την όποια εμπιστοσύνη υπάρχει στους ισχυρισμούς των Αρχών και επιδεινώνουν ένα ήδη κακό κλίμα επικοινωνίας που υπάρχει μεταξύ κράτους και πολίτη.

Εδώ, που δυστυχώς έχουν φθάσει τα πράγματα, η μόνη απάντηση είναι η αλλαγή του πρότυπου διαχείρισης των διατροφικών κρίσεων στρεφόμενοι στη χρησιμοποίηση διαφανών προληπτικών μέτρων. Αυτή η προσέγγιση εξυπηρετείται από τα ολοκληρωμένα συστήματα διασφάλισης πιστοποιημένης Υγιεινής και Ποιότητας των τροφίμων. Τα συστήματα αυτά παρέχουν τη δυνατότητα διαφανούς και μη αλλοιώσιμης τήρησης των στοιχείων παραγωγής, επεξεργασίας και διακίνησης των τροφίμων σε προσβάσιμες τράπεζες πληροφοριών. Συνδυάζονται πάντοτε με την παροχή δυνατότητας αναστροφής ιχνηλασιμότητας από το σημείο τελικής πώλησης, μέχρι το χωράφι του παραγωγού.

Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται το μείζον, η εγγυημένη έγκυρη και έγκαιρη πληροφόρηση για το προϊόν, που μπορεί να γίνεται κατά τη στιγμή της αγοράς από τον τελικό καταναλωτή.

Συγχρόνως, το όλο σύστημα, όντας ανεξαρτημένο από οποιαδήποτε παρέμβαση και όντας προστατευμένο από σκόπιμους χειρισμούς, παρέχει τη βάση για την αποκατάσταση της αξιοπιστίας της αγοράς και των ελεγκτικών Αρχών. Μόνο, σ' αυτή την αξιοπιστία μπορεί τελικά να οικοδομηθεί εμπιστοσύνη, η δικαιολογημένη έλλειψη της οποίας, προς τους πάντες, εκδηλώνεται σήμερα από μεγάλο μέρος των πολιτών.

Ο πολίτης, όμως, έχει χάσει την εμπιστοσύνη του, όχι χωρίς λόγο, στις Αρχές, στους ειδικούς, στους παραγωγούς και εκείνους που επεξεργάζονται και διακινούν τρόφιμα.

*Τα δικά μου είν' καρύδια και βροντάν
τα δικά σου σύκα και σιαωπάν*

(Παροιμία πολυδικαιωμένη στις μέρες μας)

Η εγγύηση της επιτυχημένης
Συνεταιριστικής Ασφάλισης

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

προσφέρει τη σιγουριά της ολοκληρωμένης κάλυψης
σε όλους τους κλάδους και εξασφαλίζει:

- τη γρήγορη και πρόθυμη εξυπηρέτηση
- την αντικειμενική και δίκαιη αποζημίωση
- τον σεβασμό και την πλήρη κατανόηση προς τους ασφαλισμένους

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

- Από το 1978, η πρώτη και η μόνη αμιγής Συνεταιριστική Ασφαλιστική Εταιρία στην Ελλάδα, με αποκλειστικούς μετόχους Ελληνικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις και τις κορυφαίες Συνεταιριστικές Ασφαλιστικές Οργανώσεις της Ευρώπης - UNIPOL, MACIF, P&V, EURESA.
- Η φερεγγυότητα και αξιοπιστία της εταιρίας μαζί με τον κοινωνικό και ανθρωποκεντρικό της χαρακτήρα εγγυώνται την διασφάλιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων της.
- Η οικονομική της ευρωστία με κεφάλαια και αποθεματικά 1,8 δις δρχ.
- Αντασφαλιστική κάλυψη από τα μεγαλύτερα διεθνή συνεταιριστικά και ιδιωτικά αντασφαλιστικά συγκροτήματα.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ
ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΟΥ 367, 175 64 Π. ΦΑΛΗΡΟ
ΤΗΛ.: (01) 94.91.280-99 - FAX: (01) 94.03.148
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ
ΤΣΙΜΙΣΚΗ 17, 546 24 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ.: (031) 268.553, 268.503 - FAX: (031) 268.958

Πρακτορεία και γραφεία σ' όλη την Ελλάδα και στις Ενώσεις των
Γεωργικών Συνεταιρισμών.

ΜΙΑ ΠΑΛΙΑ ΜΕΛΕΤΗ ΠΟΛΥ ΕΠΙΚΑΙΡΗ

Από το Γεωπόνο κ. Βασίλη Μπουφίδη(*) πήραμε τη παρακάτω επιστολή, μαζί με τη μελέτη που δημοσιεύουμε στη συνέχεια.

Μας γράφει:

Η μικρή αυτή μελέτη υπό μορφήν άρθρων δημοσιεύτηκε προ εννέα ετών σε τέσσερεις εφημερίδες. Αιτία και αφορμή υπήρξε η ίδια η αγωνία μου για το που ΠΗΓΑΙΝΟΥΜΕ, όταν οι κίνδυνοι και η αμεσότητά τους έγιναν φανεροί στο ευρύτερο κοινό, Κίνδυνοι από τα πάσης φύσεως απόβλητα, από τα πετρελαιοειδή, από τις τοξικές ουσίες που δηλητηριάζουν το ενεργό έδαφος και το κάνουν νεκρό, από τις εκτεταμένες εκκερνώσεις και τις ερημοποιήσεις, την εξαφάνιση της άγριας πανίδας και χλωρίδας και την εξάντληση των φυσικών πόρων (ορυκτών, μετάλλων κ.τ.λ.) ακόμα και του γλυκού νερού.

Στις μέρες μας, την παγκόσμια μεγαλοαστική τάξη φαίνεται ότι δεν την φοβίζει το γεγονός ότι το 37% των δασών της Νοτίου Αμερικής, το 42% των κωρών της Ασίας και το 52% της μαύρης Ηπείρου της Αφρικής έχουν καταστραφεί κυνηγώντας κέρδη. Δεν την τρομάζει το γεγονός ότι ο υδράργυρος σαν στοιχείο της φύσης έχει εξαντληθεί και ότι το χρώμιο με το σημερινό ρυθμό κατανάλωσης θα έχει την ίδια τύχη του υδραργύρου, λίγο πιο πάνω από τα 300 χρόνια από σήμερα.

Παράδειγμα δραματικής οικολογικής καταστροφής προς αποφυγήν είναι, η περίπτωση της λίμνης Αράλης στα σύνορα Ουζμπεκιστάν και Καζακιστάν με έκταση επιφάνειας νερού 65.000 τ.κ., όση η μισή Ελλάδα, όπου πριν το 1960 οι ποταμοί Ιαξάρτης και Ώξος (οι Αμούρ – Ντάρια και Σιντάρια της Σογδιανής του Μέγα Αλεξάνδρου) εφοδίαζαν τη λίμνη με 55 δις εκ. κυβ. γλυκού νερού το χρόνο, που εξισορροπούσαν την μεγάλη εξατμηση λόγω κλίματος.

Με την εκτροπή αυτών των ποταμών για ποτιστικές γεωργικές καλλιέργειες με σπάταλο τρόπο, μετά το 1960, η λίμνη έχασε το μισό της επιφάνειάς της και τα τρία τέταρτα των ποσοτήτων του νερού της, ενώ στα νερά του υπόλοιπου της λίμνης η αλάτωση ήταν φοβερή. Έτσι από τα 173 είδη πουλιών σώζονται μόνον 38 και από τα 24 είδη ψαριών δεν διασώθη ούτε ένα. Μέχρι το 1960 τα αλιεύματα έφταναν τους 44.000 τόννους το χρόνο και εξασφάλιζαν 60.000 θέσεις εργασίας.

Σήμερα όλοι αυτοί οι ψαράδες και καλλιεργητές από τη μεταχρυσοδοξική Σοβιετική Ένωση και πολύ περισσότερο στη σημερινή καπιταλιστική Ρωσία είναι οικολογικοί πρόσφυγες.

Βιογραφικό σημείωμα του κ. Βασίλη Μπουφίδη δημοσιεύσαμε στο προηγούμενο τεύχος της Σ.Π. (τ/65, σελ. 14) όπου και το άρθρο του «Η αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας στη γεωργία επιδοτεί γενναία τον αστικό τομέα».

Αυτά μπορούν να συμβούν και σε μας με τη λίμνη της Δοϊράνης και τις λίμνες Πρέσπες.

Η μελέτη του κ. Μπουφίδη, την οποίαν οι Συντάκτες της Σ.Π. βρίσκουν όχι μόνο επίκαιρη, αλλά και πολύ ενδιαφέρουσα –όπως εκτιμούν πως θα τη βρουν και οι αναγνώστες της– καταχωρείται στη συνέχεια.

Οι πέντε –5– καθοριστικές παράμετροι στην παγκόσμια γεωργία και η μελλοντική κάλυψη των ανθρωπίνων αναγκών σε τρόφιμα

Στην εποχή μας πέντε είναι οι βασικές παράμετροι οι οποίες οριοθετούν την επιβίωση του ανθρωπίνου γένους, όσον αφορά την διατροφή του: α) ο υπερπληθυσμός, β) η άρδευση, γ) η λειψυδρία, δ) η γενετική, και ε) η τεχνολογία.

α) Υπερπληθυσμός

«Η καλλιεργούμενη παγκόσμια έκταση γης, σύμφωνα με τους υπολογισμούς των εμπειρογνομόνων του FAO θα αυξηθεί μέχρι το 2000 κατά 4% και πρέπει να καλύψει τις ανάγκες σε τρόφιμα 4 ατόμων, όταν το 1970 εκάλυπτε τις ανάγκες 2,6 ατόμων».

Εάν οι ανάγκες σε τρόφιμα το 1970 για το κάθε άτομο του παγκόσμιου πληθυσμού ήταν π.χ. 300 κιλά για τα 2,6 άτομα θα ήταν $2,6 \times 300 = 780$. Προσθέτοντας στα 780 κιλά τα 31,2 από την υποτιθέμενη αύξηση της παγκόσμιας παραγωγής κατά 4% μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα (1970 – 2000), τότε για τα 4 άτομα θα αντιστοιχούν 811,2 κιλά ($780 + 31,2 = 811,2$) και για το κάθε άτομο ξεχωριστά 202,8 ($811,2 : 4 = 202,8$) έναντι των 300 του 1970.

Οι αριθμοί αυτοί αποδεικνύουν ότι **το κάθε άτομο του παγκόσμιου πληθυσμού του 2000 θα αποκτήσει 97,2 κιλά λιγότερα ($300 - 202,8 = 97,2$) τρόφιμα και ο κόσμος θα γίνει κατά 32% φτωχότερος όσον αφορά τα γεωργικά αγαθά.**

Καταφαίνεται λοιπόν, εκ πρώτης όψεως ότι η όξυνση του προβλήματος της έλλειψης τροφίμων στον κόσμο, είναι αποτέλεσμα της σχέσης ρυθμού της αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού – ο οποίος τρέχει με 1,47% ή με 75 εκατομμύρια το χρόνο – και του ρυθμού αύξησης των παραγομένων παγκοσμίως ποσοτήτων τροφίμων.

Εύλογα θα αναρωτηθεί κανείς: Μα μέσα στη μεταπολεμική περίοδο των 50 ετών δεν σημειώθηκε η έκρηξη των μεγάλων αποδόσεων τόσο στη φυτική παραγωγή με τα υβρίδια, τους ελεγμένους σπόρους, τις λιπάνσεις, τις αρδεύσεις, όσο και στη ζωική παραγωγή με τις διασταυρώσεις και τις επιλεγμένες καθαρές φυλές ζώων; Είναι αλήθεια ότι η επιστήμη της γενετικής, η τεχνολογία και η τεχνολογία συσσώρευσαν γεωργικό πλούτο και έφεραν οικονομική ευεξία σε πολλές ανεπτυγμένες και υπό ανάπτυξη περιοχές της γης (Η.Π.Α., Καναδά, Ευρώπη, κ.λπ.) όχι όμως και στις καθυστερημένες, όπως της Αφρικής, της Λατινικής Αμερικής και της Ασίας με τον ιλιγγιώδη ρυθμό αύξησης του πληθυσμού τους.

Στις εκρήξεις όμως των μεγάλων αυτών αποδόσεων στη γεωργία προβάλλει κάποτε ένα μεγάλο ΣΤΟΠ. Το έδαφος¹ ως έννοια είναι σταθερό και αμετάβλητο, δηλαδή δεν

1. Το έδαφος ως καλλιεργήσιμη γη αυξάνει μόνο με την εκχέρωση και την αποδάσωση.

αυξάνεται και η γεωργική παραγωγή υπόκειται στο νόμο της φθίνουσας αποδοτικότητας, που σημαίνει ότι αυξανόμενων των δαπανών της, οι αποδόσεις αυξάνονται αναλόγως μέχρι ενός σημείου του ΑΡΙΣΤΟΥ, πέραν του οποίου αυτές μειώνονται συνεχώς, ενώ αντίθετα στη βιομηχανία ισχύει ο νόμος των αναλόγων αποδόσεων.

Στην υφαντουργία π.χ., όταν ένας αργαλειός μας δίνει 100 μέτρα ύφασμα, οι δέκα αργαλειοί θα δώσουν 1.000 μέτρα ύφασμα, δηλαδή δεκαπλάσια μέτρα. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και στη γεωργία, όπου ένα λιπαινόμενο και αρδευόμενο χωράφι, με τρόπο επιστημονικό ορθολογικό, με στρεμματική απόδοση σταριού 700 κιλών μπορεί να δώσει 7.000 κιλά όταν δεκαπλασιαστούν οι ποσότητες των λιπασμάτων και του νερού που δέχεται με την άρδευση.

Στις αυξανόμενες λιπάνσεις και αρδεύσεις πέραν του ΑΡΙΣΤΟΥ σημείου της παραγωγής καταλογίζονται μειωμένες αποδόσεις μέχρι μηδενισμού. Και ενώ ο πληθυσμός της Γης κάθε 33 χρόνια –τελευταία– διπλασιάζεται και για την κάλυψη των ανθρωπίνων αναγκών σε τρόφιμα θα πρέπει στον ίδιο χρόνο να διπλασιάζονται και οι παραγόμενες παγκοσμίως ποσότητες, μια τέτοια περίπτωση δεν νοείται, γιατί προσκρούει στον νόμο της φθίνουσας αποδοτικότητας στη γεωργία για εκτατικές καλλιέργειες, όπως των δημητριακών, του βαμβακιού, των τεύτλων, του τριφυλιού ακόμα και των οπωροκηπευτικών².

Το 2033 ο πληθυσμός της Γης θα διπλασιαστεί και θα πλησιάσει τα 13 δις εκ. και κάπου εκεί θα πρέπει να σταθεροποιηθεί –όπως υπολογίζουν οι ειδικοί επιστήμονες– για να αποτραπεί η ανατροπή των βιοκλιματικών και οικονομικών συνθηκών του πλανήτη, με τον διπλασιασμό των δρόμων, των αεροδρομίων, των κτισμάτων, των οχημάτων και των εργοστασίων, που κατατρώγουν τη γεωργική γη, μειώνουν την παγκόσμια γεωργική παραγωγή αντίστοιχα και αυξάνουν την υλική και θερμική ρύπανση του φυσικού περιβάλλοντος, ρύπανση ευθέως ανάλογη της ανάπτυξης, η οποία θεωρείται ως η πλέον μεγάλη απειλή κατά της ζωής των σημερινών και αυριανών γενεών.

Πρέπει να σημειωθεί ότι στα χρόνια του Χριστού, ο τότε γνωστός παγκόσμιος πληθυσμός ήταν μόνο 135 εκατομμύρια, στα χρόνια του Μεγάλου Ναπολέοντα και του Κολοκοτρώνη μόλις άγγιζε το 1 δις εκ., ενώ προβλέπεται να πλησιάσει τα 6,35 δις το 2000 από τα 5,2 δις που ήταν το 1985, δηλαδή 23% περίπου αύξηση μέσα σε 15 χρόνια.

Το οξύ πρόβλημα λοιπόν, της κάλυψης των ανθρωπίνων αναγκών σε τρόφιμα κατά πρώτο λόγο, δημιουργείται από τη σχέση του ρυθμού αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού και αύξησης του ρυθμού της παγκόσμιας γεωργικής παραγωγής, την οποία διέπει ο νόμος της φθίνουσας αποδοτικότητας, σε συνάρτηση πάντοτε με τον θετικό ή αρνητικό ρόλο των άλλων βασικών παραμέτρων, της λειψυδρίας, της άρδευσης, της γενετικής και της τεχνολογίας.

Το πρόβλημα αυτό παρουσιάζεται σήμερα ως το μεγαλύτερο, ιδιαίτερα στους φτωχούς και πεινασμένους λαούς, πολλών αφρικανικών χωρών, στις οποίες η εκτεταμένη αποδάσωση και λειψυδρία επενεργούν αρνητικά όχι μόνο στην αύξηση της γεωργικής παραγωγής, αλλά και στην σταθεροποίησή της στα σημερινά υπαρκτά της επίπεδα.

2. Οι μεγάλες και όλο το χρόνο αλλά με μεγάλο κόστος παραγωγές θερμοκηπίων και οι υδατοκαλλιέργειες δεν πρόκειται να λύσουν, κατά την γνώμη μας, το πρόβλημα των τροφίμων.

β) Άρδευση

Η άρδευση της καλλιεργούμενης γεωργικής γης, μαζί με την λελογισμένη λίπανση και τις άλλες γεωργικές επιδαψιλεύσεις έγιναν γνώση και κτήμα των αγροτών και αποτελούν το άλφα και το ωμέγα ενός ποθητού καλού γεωργικού εισοδήματος.

Το 1985 η συνολική καλλιεργούμενη παγκοσμίως γεωργική γη ήταν 12,5 δισεκατομμύρια στρέμματα εκ των οποίων τα 2,5 δις εκ. αρδευόμενα, δηλαδή το 20%, τα οποία σήμερα δίνουν το 40% της παγκόσμιας παραγωγής.

Είναι γνωστό ότι ρεβένια, πλαγιές ακόμα και πεδιάδες, όπου με ξηροθερμικές συνθήκες καλλιεργούνται δένδρα, όπως η αμυγδαλιά, η ελιά, το σιτάρι, το βαμβάκι και άλλα μονοετή και πολυετή φυτά, δίνουν μικρή εσοδεία σε σχέση με τις αρδευόμενες εκτάσεις. Κάνοντας το θέμα ελλαδικό διαπιστώνουμε ότι από ένα αμπέλι, π.χ., αρδευόμενο και υπερυψωμένο δύο στρεμματών, έχουμε μέση στρεμματική απόδοση σε σταφύλια 4,5 τόνους περίπου, ενώ από ένα ξηρικό μέχρι 1,5 τόνους.

<i>Αμπέλι</i>				
	στρέμματα	X	μέση στρ. απόδοση	παραγωγή
α) αρδευόμενο	2	X	4.500 κιλά	9.000 κιλά
β) ξηρικό	8	X	1.500 κιλά	12.000 κιλά
<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>				
Σύνολο	10			21.000 κιλά

Συμπεραίνουμε από το παράδειγμά μας ότι τα δύο αρδευόμενα στρέμματα έδωσαν το 43% της εσοδείας ($21.000 \times 43\% = 9.000$), ενώ τα 8 ξηρικά μόνο το 57% ($21.000 \times 57\% = 12.000$). Σε χρήμα τα 2 αρδευόμενα στρέμματα έδωσαν 450.000 δρχ. ($9.000 \times 50 \text{ δρχ.} = 450.000$) και τα 8 ξηρικά 600.000 δρχ. ($12.000 \times 50 \text{ δρχ.} = 600.000$) σύνολο 1.050.000 δρχ. Στην πραγματικότητα όμως η τιμή την οποία πήρε ο παραγωγός κατά κιλό από το ξηρικό αμπέλι είναι μικρότερη των 50 δρχ. λόγω μεγαλύτερου παραγωγικού κόστους, αφού χρειάστηκαν εργατοώρες και αξία φυτοφαρμάκων για τις καλλιεργητικές εργασίες 4 φορές περισσότερες. Από το κάθε ποτιστικό στρέμμα εισεπράχθησαν 225.000 δρχ. ($450.000 : 2 = 225.000$), ενώ από το κάθε ξηρικό μόνο 75.000 δρχ. ($600.000 : 8 = 75.000$). Η μεγάλη οικονομική σημασία της άρδευσης εκφράζεται εδώ με εξαιρετικά ικανοποιητικούς αριθμούς. Τα ίδια δεδομένα ισχύουν και για την πολύ βασική καλλιέργεια του βαμβακιού, όπου η μέση στρεμματική απόδοση είναι τα 100 έως 150 κιλά στην ξηρική, ενώ στην αρδευόμενη 300, και κάτι αντίστοιχο επιτυγχάνεται σε όλες τις εκτατικές καλλιέργειες (δημητριακά – τεύτλα, κ.λπ.). Στο παράδειγμά μας η αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας στη γεωργία εμφανίζεται με την θετική οικονομική πλευρά της, και ποιός δεν θα επιθυμούσε όλα τα χωράφια των αγροτών μας να είναι ποτιστικά με αυξημένη την παραγωγικότητα μέχρι 200 και 300%, γνωστού όντως ότι η γεωργία είναι ένας από τους αποδοτικότερους μαστούς κάθε εθνικής οικονομίας.

Το παράδειγμα αρδευόμενης γης στο οποίο αναφερόμαστε έχει μεγάλη σημασία για την γεωργική και την εθνική οικονομία κάθε χώρας γενικότερα, **κρύβει όμως και μια μεγάλη ανησυχία για την ανθρωπότητα και την παγκόσμια γεωργία εξ αιτίας της σταδιακής μείωσης της συμβολής σ' αυτήν του πλέον βασικού παράγοντα της παραγωγής, δηλαδή του νερού, το οποίο στις μέρες μας είναι ένα φυσικό αγαθό σε ανεπάρκεια και μεγάλου οικονομικού ενδιαφέροντος.**

Πόσο μεγάλη είναι η σημασία του νερού για την οικοδόμηση του φυτικού σώματος και την παραγωγική του ικανότητα φαίνεται στο παράδειγμα, το οποίο αναφέρει στη φυσιολογία φυτού ο καθηγητής Καββάδας, «**Η ποσότητα νερού, η οποία εξατμίζεται με τη διαπνοή των φυτών είναι τεράστια. Ένα καλάμποκόφυτο π.χ. διαπνέει στους 4–4,5**

μήνες που ζει ένα ολόκληρο βαρέλι χωρητικότητας 170–200 κιλών, δηλαδή περί το 1 έως το 1,5 κιλό την ημέρα κατά μέσον όρο. Μια ηλικιωμένη κερασιά εξατμίζει πάνω από 38 κιλά νερό το εικοσιτετράωρο και περίπου 7 τόννους το χρόνο. Υπολογίζεται ότι από ένα στρέμμα φυτεμένο με οξυές, εξατμίζονται περίπου 360 τόννοι νερό το χρόνο, δηλαδή μια ολόκληρη λίμνη 360 τετραγωνικών μέτρων επιφανείας και βάθους ενός μέτρου. Μα και τα γεννήματα δεν εξατμίζουν λιγότερο, αφού από ένα στρέμμα σπαρμένο με στάρι υπολογίζεται πως διαπνέονται περί τους 230 τόννους νερό από τη στιγμή της φύτευσής τους μέχρι τον θερισμό».

Το νερό το οποίο εξατμίζεται με τη διαπνοή, αντιπροσωπεύει πάνω από το 99% του νερού που απορροφούν τα φυτά από το έδαφος. Υπολογίζεται αλήθεια πως από το νερό που παίρνουν τα φυτά από το έδαφος μόλις το ένα χιλιοστό χρησιμοποιούν σαν πλαστικό του σώματός τους ή των προϊόντων κατεργασίας, τα υπόλοιπα 999 χιλιοστά αποβάλλονται με τη διαπνοή στην ατμόσφαιρα, δηλαδή όταν ένα δέντρο απορροφά ένα τόνο νερό, μόνον ένα κιλό χρησιμοποιεί για να ζει και να παράγει.

Είναι πράγματι τεράστιες οι ποσότητες νερού που χρειάζεται το φυτικό βασίλειο, και η λειψυδρία πρέπει να μας τρομάζει, είναι η έκφραση του θανάτου του φυσικού περιβάλλοντος και της ζωής πάνω στον πλανήτη Γη.

γ) Λειψυδρία

Η επιδιωκόμενη όμως αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας παγκοσμίως, με την συνεχή αύξηση της έκτασης της αρδευομένης γης έχει και την αρνητική της πλευρά όταν αυτή επιτυγχάνεται με ανορθόδοξο και ζημιογόνο τρόπο για το φυσικό περιβάλλον και την υδατο-οικονομία γενικά κάθε χώρας.

Το συνολικό υδατικό δυναμικό σε παγκόσμια κλίμακα συνεχώς ελαττώνεται εξαιτίας των παρατεταμένων ανομβριών σε πολλά μέρη του κόσμου, της υπεράντλησης και εξάντλησης των επιφανειακών και υπογείων αποθεμάτων νερού, το οποίο χρησιμοποιείται για τις οργανωμένες δραστηριότητες του σημερινού ανθρώπου, κυρίως στη γεωργία και πιθανόν από μερική μετατόπιση των ξηροθερμικών μεσογειακών κλιματικών συνθηκών σε βορειότερα πλάτη της γης. Η παραβίαση όμως αυτή από τον άνθρωπο του φυσικού υδρολογικού κύκλου (βροχές – χιόνια – εξάτμιση – διαπνοή φυτών) ακόμα και με τις καταστροφές των δασών, τις διαβρώσεις των εδαφών, τη μόλυνση των λιμνών, ποταμών και θαλασσών από τα βιομηχανικά απόβλητα, τα πετρελαιοειδή και άλλους ρύπους, έχει φοβερές δυσμενείς επιπτώσεις στο γεωργομορφολογικό ανάγλυφο του πλανήτη και την ίδια μας τη ζωή.

Οι διαθέσιμοι υδάτινοι πόροι δεν είναι επαρκώς ανανεώσιμοι με την αλόγιστη και άναρχη ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας. **Για την επιβίωση του ανθρωπίνου γένους και της παγκόσμιας γεωργίας ο ρόλος του νερού είναι απείρως μεγαλύτερος εκείνου του πετρελαίου, αφού χωρίς αυτό ο άνθρωπος έζησε εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια, ενώ χωρίς νερό δεν μπορεί να ζήσει ούτε λίγες μέρες.** Το νερό ως φυσικός πόρος και ανανεώσιμη τροφοδότρα πηγή για κάθε μορφή ζωής στην εποχή μας, του τεχνικού πολιτισμού, ξεπερνά τα όρια του φτηνού φυσικού αγαθού, γίνεται πολύτιμο.

Η ληστρική εκμετάλλευσή του απ' την παγκόσμια βιομηχανία, την ύδρευση των μεγαλουπόλεων και κυρίως απ' την εντατική και σπάταλη χρησιμοποίησή του για την γεωργική ανάπτυξη, δημιουργεί περίπλοκα και στο μέλλον άλυτα προβλήματα, προβλήματα αφανισμού αυτής της ήδη ανεπτυγμένης γεωργίας. Και για να έρθουμε στα δικά μας η **εκτροπή Αχελώου για την άρδευση του πλούσιου, αλλά διψασμένου Θεσσαλικού κάμπου είναι αναγκαία**, όπως αναγκαία είναι και η προστασία των βιοτόπων και του φυσικού περιβάλλοντος απ' την πηγή του μέχρι την εκβολή του στη θάλασσα, πρόβλη-

μα το οποίο νομίζουμε έχει λυθεί από τους επιστήμονες με εμπεριστατομένες μελέτες από πολλά χρόνια. **Η έλλειψη νερού όχι μόνο δεν επιτρέπει την περαιτέρω αύξηση της έκτασης της αρδευόμενης γης, η οποία σήμερα, όπως αναφέραμε αποτελεί το 20% της συνολικής καλλιεργούμενης γης και αποδίδει το 40% της παγκόσμιας παραγωγής, αλλά δημιουργεί και προβλήματα διατροφής των λαών και μείωση πολλών άλλων και ποικίλων δραστηριοτήτων του σημερινού ανθρώπου, ενώ συνεχώς αυξάνονται οι ανθρώπινες ανάγκες σε τρόφιμα λόγω του μεγάλου ρυθμού αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού.**

δ) Γενετική

Η επιστήμη της γενετικής και η τεχνολογία σημείωσαν καταπληκτικές προόδους στο θέμα της βελτίωσης των φυτών και των ζώων και η γεωργική παραγωγή τόσο η φυτική όσο και η ζωική αυξήθηκε τις τελευταίες πέντε δεκαετίες δύο έως τρεις και σε ορισμένες περιπτώσεις, περισσότερες φορές. Η άγρια κόττα, η οποία γεννούσε 80 αυγά το χρόνο επιλεγμένη σήμερα στο πτηνοτροφείο δίνει 200–250 αυγά, η επιλεγμένη ολλανδική αγελάδα παράγει 25 με 30 κιλά γάλα την ημέρα, το επιλεγμένο κοτόπουλο κρεατοπαραγωγής με επιστημονικό σιτηρέσιο και υγιεινές συνθήκες ανάπτυξης χρειάζεται μόνο 50 μέρες να πάρει το βάρος των δύο κιλών κρέατος, ενώ το μη επιλεγμένο χωριάτικο πέντε και έξι μήνες.

Στη φυτική παραγωγή με τους επιλεγμένους σπόρους και τη δημιουργία συνεχώς νέων ποικιλιών με διασταυρώσεις, φτάσαμε να έχουμε σε καλά χωράφια, στρεμματική απόδοση σε στάρι μέχρι 800 κιλά με σωστή λίπανση και ζιζανιοκτονία, ενώ είμασταν συνηθισμένοι στις 150 και 200 οκάδες προπολεμικά. Από 1.200 και 1.500 κιλά η στρεμματική απόδοση στην καλλιέργεια της πατάτας άγγιξε τους τρεις και τέσσερις τόννους. Κάτι αντίστοιχο επιτυγχάνεται και στις αρδευόμενες δενδρώδεις καλλιέργειες, στη λαχανοκομία και σε όλες γενικά τις εκτατικές καλλιέργειες (βαμβάκι, καλαμπόκι, τεύλα, σόγια, κ.λπ.).

ε) Τεχνολογία

Παράλληλα και μαζί με την γενετική σπουδαίο ρόλο έπαιξε και παίζει η ανάπτυξη της τεχνολογίας και τεχνολογίας, η οποία τεχνολογία με τις επιστημονικές αρδεύσεις με μπεκ και σταγονίδια τις βραδυνές και νυχτερινές ώρες **πέτυχε οικονομία νερού τρεις και τέσσερις φορές μεγαλύτερη σε σχέση με τις αρδεύσεις των θερμών μεσημβρινών ωρών και ασύγκριτα μεγάλη οικονομία σε σχέση με τις αρδεύσεις της παλιάς σπάταλης μεθόδου της κατάκλισης.**

Ακόμα πολύ σπουδαίος είναι ο ρόλος του σύγχρονου γεωργικού μηχανολογικού εξοπλισμού με τρακτέρ διαφόρων τύπων, με σπαρτικές, λιπαντικές, θεριζοαλωνιστικές και συλλεκτικές μηχανές με πολύ εξυπηρετικά μεταφορικά μέσα, κ.τ.λ., που όλα αυτά ξεκούρασαν και απήλλαξαν κατά ένα πολύ μεγάλο μέρος τον Αγρότη απ' τις βαρειές χειρωνακτικές εργασίες της προπολεμικής γεωργίας.

Το ίδιο και με την επιστημονική λίπανση την ζιζανιοκτονία και την μετρημένη άντληση όταν εφαρμόζονται σωστά από τους αγρότες, επιτυγχάνεται η μικρότερη δυνατή επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος και της ποιότητας του νερού³.

3. Υφάλμυρα τα νερά της Αργολίδας εξαιτίας εισροής θαλασσινού νερού στον υδροφόρο ορίζοντα από βαθιές αντλήσεις.

Στις χώρες της Ευρώπης και ιδιαίτερα στις χώρες της ΕΟΚ, ο πληθυσμός τους δεν αυξήθηκε αισθητά σε σχέση με τον πληθυσμό τους τον περασμένο αιώνα, λόγω της μειωμένης γεννητικότητας του Ευρωπαίου, ο οποίος γεννά μέχρι δύο παιδιά εν αντιθέσει προς τον Κινέζο, τον Αφρικανό, τον Μεξικανό, τον Μουσουλμάνο και τον Λατινοαμερικανό, οι οποίοι φέρνουν στον κόσμο 5 και 6 παιδιά.

Στις χώρες της ΕΟΚ –σήμερα Ευρωπαϊκή Ένωση– υπάρχουν βουνά από βούτυρα και στάρια λόγω μεγάλης παραγωγής και υψηλής παραγωγικότητας –όπως τουλάχιστον υποστηρίζεται από τους αρμοδίους των χωρών αυτών– ενώ περιφερειακά στις μεγάλες τους πόλεις ο κόσμος ζει στο όριο της φτώχειας (δηλώσεις του κ. Παπουστή, Ευρωβουλευτή του ΠΑΣΟΚ). Λογικά στα 33 χρόνια που θα ακολουθήσουν και προβλέπεται ο διπλασιασμός του πληθυσμού της γης, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν θα πρέπει ν' αντιμετωπίσει πρόβλημα υπερπληθυσμού και εξασφάλισης τροφίμων.

Πού θα φτάσει όμως η Κίνα, η οποία προπολεμικά είχε 700 εκατομμύρια πληθυσμό και στις μέρες μας ξεπέρασε το 1 δις 200 εκατομμύρια, που η Ινδία από τα 400 στα 800 εκατομμύρια, το Μεξικό, οι Αφρικανικές και **Λατινοαμερικανικές χώρες;**

Οι αρνητικές πλευρές της καπιταλιστικής γεωργίας και οι οδυνηρές επιπτώσεις για τη ζωή και το φυσικό περιβάλλον

Συνοψίζοντας όσα μέχρι τώρα εκθέσαμε, βγαίνει το συμπέρασμα πως όλη αυτή η «πρόοδος», που σημειώθηκε με την εκβιομηχάνιση της κοινωνίας, με την ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας έχει και τη δραματική αρνητική της πλευρά. Πριν απ' τον καπιταλισμό το 80% των αγαθών που χρειάζονταν ο άνθρωπος προέρχονταν απ' το φυτικό και ζωικό βασίλειο και μόνο το 20% απ' τα ορυκτά, δηλαδή απ' το κάρβουνο, τα μέταλλα και το αέριο. Η ανατολή του καπιταλιστικού συστήματος αρχίζει απ' τις μεγάλες ανακαλύψεις νέων χωρών (Αμερική, Αφρική, Αυστραλία, Ινδίες, κ.τ.λ.) και με την ανακάλυψη του ατμού και του ηλεκτρισμού το σύστημα αυτό ανέτρεψε αυτή την σχέση 80 προς 20, κατασπαταλώντας με τον πιο άγριο και ανεύθυνο τρόπο τα μη ανανεώσιμα υλικά, όπως τα καύσιμα, τα μέταλλα, την ενέργεια, το νερό και μετέτρεψε την μέχρι τότε αναπαραγωγική χρήση των πόρων αυτών, οι οποίοι έμειναν άθικτοι, σε χρήση ληστρική που μειώνει και μειώνει και σήμερα ακόμα, με τον εντονότερο ρυθμό, τα συνολικά αποθέματα αυτών των φυσικών αγαθών.

Ο άνθρωπος βρίσκεται πάνω στη γη ένα εκατομμύριο περίπου χρόνια, ενώ αυτή έζησε χωρίς αυτόν 4 δις 599 εκατομμύρια χρόνια. Το γλυκό νερό των ποταμιών, των πηγών και των ολίγων λιμνών αποτελούσε το 1% του συνόλου των νερών, ενώ τα νερά των θαλασσών το 99%. Σήμερα στην εποχή του ανεπτυγμένου καπιταλισμού η σχέση αυτή 1 προς 99 έχει ανατραπεί σε βάρος του γλυκού νερού με τις γνωστές συνέπειες που τις ζούμε. Με τη φύση ο άνθρωπος ήταν φίλος και ζούσε σε αρμονία, ενώ «πολιτισμένος» και εγωκεντρικός σήμερα της συμπεριφέρεται εχθρικά και αυτή με τη σειρά της τον εκδικείται με τις λειψυδρίες, τις ρυπάνσεις, τις πολλές αρρώστιες, τις τρομερές ελλείψεις των φυσικών αγαθών της.

Η άγρια κόπτα των 80 αυγών ζούσε 3–5 χρόνια, ενώ του πτηνοτροφείου των 250 αυγών στους 14 μήνες είναι γριά. Στην αχαλίνωτη και άναρχη ανάπτυξη κανείς δεν νοιάζεται για τις ανεπανόρθωτες ζημιές που γίνονται στη φύση. Οι ζηλωτές του συστήματος ενδιαφέρονται μόνο για το κέρδος. «Τί με νοιάζει εμένα για το μετά;».

Σε παγκόσμια κλίμακα η αλόγιστη αποδάσωση και εκχέρωση για αύξηση της καλλιεργήσιμης γης και οι εκτεταμένες μονοκαλλιέργειες δημιουργούν τελικά ερήμους.

Απ' την οφέλιμη πλευρά της η επιστημονική και τεχνολογική ανάπτυξη μπορεί να ανέ-

βασε τον μέσο όρο ζωής του ανθρώπου από τα 35 χρόνια στα 70, μπορεί στα ανεπτυγμένα κράτη να μην υπάρχουν πείνα και επιδημικές αρρώστιες, δεν μπόρεσε όμως να καταπολεμήσει την επιθετικότητα του ανθρώπου προς τη φύση και τους ομοίους του, επιθετικότητα η οποία καταλήγει στην ίδια την εξαφάνισή του.

Η φύση δεν είναι κάτι το άπειρο και ανεξάντλητο. Στα τελευταία 50 χρόνια η γεωργική βιομηχανία φαρμάκων κατέστρεψε πολλά οικοσυστήματα, αρκεί να σκεφτούμε ότι ένα γραμμάριο γονίμου εδάφους περιέχει 100 εκατομμύρια βακτηριδίων ωφελίμων και μη και ένα τετραγωνικό μέτρο γης 50 χιλιάδες μικρά έντομα και 50 χιλιάδες σκουλήκια. Τα εντομοκτόνα φάρμακα και τα λιπάσματα των πολυεθνικών εταιρειών και η μονοκαλλιέργεια σκοτώνουν τον ιστό αυτό της φύσης και από ενεργό σώμα που είναι το έδαφος το κάνουν νεκρό και την καλλιέργεια εξαρτημένη από τα φάρμακα.

Η αμέτρητη ποικιλία φυτών, ζώων, μικρο-οργανισμών και σκουληκιών που κρατούν την αρμονία και την δυναμική ισορροπία της φύσης καταστρέφεται χωρίς τον ανθρώπινο πόνο. Αλεπούδες, σκατζόχοιροι, φίδια, χελώνες, λύκοι λιγοστεύουν απελπιστικά. Η σύγχρονη καπιταλιστική γεωργία δεν δείχνει κανένα ενδιαφέρον γι' αυτά τα μικρά και μεγάλα πλάσματα του συστήματος και εν ονόματι του γρήγορου και εύκολου κέρδους ποτίζει το έδαφος με θανατηφόρα δηλητήρια αγνοώντας τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Και ενώ η φύση στη μακρόχρονη πορεία της έδωσε χιλιάδες και εκατομμύρια είδη φυτών και ζώων έρχεται ο σημερινός «πολιτισμένος» άνθρωπος να τα καταστρέψει και να τα περιορίσει πιεστικά. Η εχθρότητά του όμως αυτή απέναντι στη φύση αποτελεί και την πιο μεγάλη του τιμωρία, τιμωρία με θάνατο.

Το αλάνθαστο συμπέρασμα το οποίο μπορεί να εξαχθεί από όσα εξετάθησαν είναι ότι, όταν πάνω στη γη όλες οι πηγές ενεργειοληψίας, όλοι οι πόροι και ιδιαίτερα το νερό λιγοστεύουν, πρέπει να ανησυχούμε σοβαρά για την επιβίωση του ανθρώπου.

Με τους ξέφρενους ρυθμούς του υπερπληθυσμού, της οδυνηρής έλλειψης του νερού και της συναφούς καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος, καμιά τεχνολογία και καμιά επιστήμη δεν θα μπορέσει να μας σώσει μελλοντικά. Η μακαριότητά μας μέχρι εδώ και ιδιαίτερα των ανθρώπων της επιστήμης και του πνεύματος, οι οποίοι έχουν και την μεγαλύτερη ευθύνη, ευθύνη η οποία πηγάζει από τον εκτραχλισμό του απάνθρωπου κεφαλαιοκρατικού συστήματος, εκτραχλισμό με τον οποίο οι άνθρωποι αυτοί είτε συμβιβάζονται είτε τον ανέχονται αδιαμαρτύρητα.

Πηγές:

α) Δ. Καββάδα: Φυσιολογία φυτού.

β) Ζέρβα: Μαθήματα Ζωοτεχνίας.

γ) Κρίμπα – Καλοπίση: Μαθήματα Γενικής Βιολογίας.

δ) Περιοδικά Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου (ΓΕΩΤΕ).

ε) Στοιχεία από Οικολογικά Περιοδικά.

Για όσους θέλουν να στείλουν κείμενά τους στη ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

Παρακαλούμε τους φίλους μας που θέλουν να στείλουν κείμενα στη ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ για δημοσίευση, να έχουν υπόψη τους ότι για να δημοσιευθούν στην αμέσως πρώτη από της αποστολής τους έκδοσή της, θα πρέπει να φθάσουν στα Γραφεία μας (Ευπόλιδος 14 ΑΘΗΝΑ Τ.Κ. 10552) το αργότερο 20 μέρες πριν από την ημερομηνία εκτύπωσης και κυκλοφορίας του Περιοδικού.

ΠΡΟΤΥΠΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

Του Φίλιππου Καρυπίδη *

1. Εισαγωγή

Αποφεύγοντας μιαν εννοιολογική ανασκόπηση, ως προϊόν συλλογικής δημιουργίας ορίζεται το αποτέλεσμα μιας προσπάθειας, οργανωμένης ή μη, η οποία ξεπερνά τα ατομικά όρια και προκύπτει από ομάδα ανθρώπων που συνεργάζονται ή δρουν την ίδια χρονική στιγμή ή σε διαφορετικό χρόνο.

Τέτοια προϊόντα μπορεί να ανήκουν σε διάφορα πεδία, όπως των γραμμάτων, των τεχνών, της καλλιτεχνικής δράσης, των επιστημών, των κατασκευών, της τεχνολογίας.

Από την άλλη πλευρά, ως πρότυπα προϊόντων ορίζονται τα πραγματικά ή ιδεατά κατασκευάσματα που χρησιμεύουν ως υποδείγματα για την ανθρώπινη συμπεριφορά ή κάθε ανθρώπινη δράση, όπως η κοινωνική αγωγή, η εκπαίδευση, το εμπόριο, η παραγωγή τροφίμων, η μαγειρική, οι κατασκευές, η επιχειρηματικότητα.

Επειδή η διατροφή κατέχει σπουδαία θέση στη ζωή των ανθρώπων, μια και γύρω απ' αυτήν αναπτύσσονται πλήθος επαγγελματών και κοινωνικών σχέσεων, το άρθρο εστιάζεται σε μια ομάδα προϊόντων που δημιουργήθηκαν ανάμεσα στο λειτουργικό χώρο της παραγωγής αγροτικών προϊόντων και στην κατανάλωση τροφίμων.

Τέτοια προϊόντα είναι αυτά που σήμερα χαρακτηρίζονται προστατευόμενης ονομασίας προελεύσεως, προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης, ειδικά παραδοσιακά προϊόντα και βιολογικά προϊόντα.

Σκοπός της εργασίας είναι να διερευνήσει το χρονικό βάθος της προέλευσης των προτύπων αυτών στον ελληνικό χώρο και να συμβάλει στην αποσαφήνιση θεμάτων που αναφέρονται στην αξιοποίησή τους ώστε να είναι κοινωνικά πιο επωφελής, μια και παρουσιάζονται ενδιαφέρουσες επιχειρηματικές ευκαιρίες από τη ζήτηση τέτοιων προϊόντων, η οποία αυξάνεται διαρκώς.

Ο κ. Φίλιππος Καρυπίδης είναι: Γεωπόνος, Διδάκτωρ Αγροτικής οικονομίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Στέλεχος της ΠΑΣΕΓΕΣ και Διευθυντής του ΚΕΚ ΠΑΣΕΓΕΣ. Εργάζεται από το 1978 στους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς έχοντας και δυο έτη επαγγελματικής εμπειρίας σε ιδιωτικές επιχειρήσεις. Έχει πολυετή διδακτική εμπειρία, ενώ από το 1987 διδάσκει ως επιστημονικός συνεργάτης στο ΤΕΙ Θεσσαλονίκης (Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας - Τμήμα Διοίκησης Γεωργ. Εκμεταλλεύσεως). Έχει επίσης πλούσιο ερευνητικό και συγγραφικό έργο σε θέματα που αφορούν τον αγροτικό χώρο και τους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

2. Τα Πρότυπα

- Τα *Πρότυπα για τα Προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προελεύσεως* (ΠΟΠ), καθορίζονται από τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 2081/1992. Πρόκειται για σειρά προϊόντων που οι κύριες ιδιότητές τους έχουν να κάνουν με την καταγωγή τους από μια γεωγραφική περιοχή ή συγκεκριμένο τόπο ή και ολόκληρη χώρα, της οποίας το όνομα φέρουν. Η ποιότητα ή τα χαρακτηριστικά τους οφείλονται, κυρίως ή αποκλειστικά, στο γεωγραφικό χώρο που περιλαμβάνει τους φυσικούς και ανθρώπινους παράγοντες, ενώ η παραγωγή, η μεταποίηση και η επεξεργασία γίνονται εξ ολοκλήρου στην οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή.

- Τα *Πρότυπα για τα Προϊόντα Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης* (ΠΓΕ), καθορίζονται απ' τον ίδιο Κανονισμό (2081/1992). Οι κύριες ιδιότητές τους οφείλονται στην καταγωγή τους από μια περιοχή ή συγκεκριμένο τόπο ή και ολόκληρη χώρα, της οποίας φέρουν τη σχετική ένδειξη. Μια συγκεκριμένη ποιότητα, φήμη ή χαρακτηριστικό, μπορούν να αποδίδονται στη γεωγραφική αυτή καταγωγή, ενώ τουλάχιστον η παραγωγή ή η μεταποίηση ή η επεξεργασία τους πραγματοποιούνται στην οριοθετημένη περιοχή. Κύριο στοιχείο λοιπόν που διαφοροποιεί τα δύο πρότυπα είναι ότι το πρώτο προβλέπει για το προϊόν να παράγεται μέχρι την τελική μορφή του στην οριοθετημένη περιοχή, κάτι που δεν ισχύει για το δεύτερο.

- Τα *πρότυπα για τα Ειδικά Παραδοσιακά Προϊόντα Εγγυημένα* (ΕΠΠΕ) καθορίζονται απ' τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 2082/1992 και προβλέπουν να παράγονται από παραδοσιακές πρώτες ύλες, είτε να έχουν παραδοσιακή σύσταση ή ακόμη να έχουν τρόπο παραγωγής ή και μεταποίησης που υπάγεται στους παραδοσιακούς. Η ιδιοτυπία, δηλαδή τα στοιχεία που το διαφοροποιούν από άλλα, δεν πρέπει να οφείλεται στη γεωγραφική καταγωγή – μια και τότε το προϊόν υπάγεται σε μια απ' τις δύο πρώτες κατηγορίες – ούτε ακόμη σε κάποια τεχνολογική καινοτομία.

- Τα *πρότυπα για τα βιολογικά ή οικολογικά προϊόντα*, φυτικής ή ζωικής προέλευσης όπως καθορίζονται απ' τους κανονισμούς 2092/1991 και 1804/99, προβλέπουν να παράγονται ουσιαστικά χωρίς συνθετικά χημικά, σ' όλα τα στάδια, απ' την πρωτογενή μορφή μέχρι την τελική, εξασφαλίζοντας καλύτερες συνθήκες για καταναλωτές, φυσικό περιβάλλον και εκτρεφόμενα ζώα.

3. Ιστορικό της προέλευσης των προϊόντων

Από πρωτογενείς και δευτερογενείς βιβλιογραφικές πηγές, προκύπτει ότι οι φιλοσοφικές και εμπειρικές αναζητήσεις στον ελληνικό χώρο αναφορικά με τα κοινωνικά, εμπορικά και φυσικά πρότυπα είναι έντονες κατά τους κλασικούς χρόνους (Σπυρόπουλος, 2001, Νικολούδης, 1993, Βαρουφάκης, 1996). Το γεγονός αυτό κατευθύνει τη διερεύνηση για το χρονικό βάθος των προτύπων σε εκείνη την εποχή, αν και με βάση τις απαιτήσεις των ευρωπαϊκών κανονισμών θα μπορούσε να περιορισθεί σε λίγες δεκαετίες πριν.

Πράγματι, σε πλήθος επιστημονικών, ιστορικών και λογοτεχνικών κειμένων από τον ελληνικό χώρο, υπάρχουν βασικές ή επουσιώδεις αναφορές σε προϊόντα διατροφής, για χρονική περίοδο που ξεκινά χιλιάδες χρόνια πριν. Εξετάζοντας διαχρονικά την πορεία αυτή, από τα προϊστορικά ακόμη χρόνια, διαπιστώνεται μια διαρκής αλληλεπίδραση του οικολογικού και του ανθρώπινου παράγοντα, κάτι που εκδηλώνεται σε όλα τα στάδια από τα οποία διέρχεται ένα προϊόν. Την ανάπτυξη, την παραγωγή, τη μεταποίηση, την κατανάλωση, γεγονός που διαμορφώνει ένα τοπικό και ταυτόχρονα παραδοσιακό χαρακτήρα για πλειάδα προϊόντων που καταναλώνονται σήμερα στην Ελλάδα και σε όλο τον κόσμο. Ο τοπικός χαρακτήρας αποδίδεται στο συνδυασμό των ιδιαίτερων οικολογικών και κοινωνικών συνθηκών και ο παραδοσιακός στην πολύπτυχη και διαχρονική ανθρώπινη συμβολή που δε συνδέεται υποχρεωτικά με συγκεκριμένο γεωγραφικό τόπο.

3.1. Τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ

Στον ελληνικό χώρο, παρατηρείται μια αξιοπρόσεκτη προσαρμογή των προτιμήσεων του ανθρώπου στους οικολογικούς περιορισμούς, κάτι που επιβεβαιώνεται από τη δομή του διατροφικού φάσματος, το οποίο είναι προσαρμοσμένο στα τοπικά φυσικά στοιχεία. Οι αλλαγές είναι πιο εύκολες στα βασικά είδη διατροφής, σε αντίθεση με τα δευτερεύοντα προϊόντα. Παρουσιάζονται λοιπόν διαρκείς πειραματισμοί, προσθέτοντας με σύνεση φυτά και ουσίες και δοκιμάζοντας μαγειρικά αποτελέσματα, κάτι που είχε ως αποτέλεσμα να διευρυνθεί ως προς τα γευστικά, αρωματικά και χρωματικά στοιχεία το διατροφικό φάσμα, ενώ η βασική δομή και σύνθεση του σιτηρεσίου παραμένει αρκετά σταθερή για χιλιετίες. Παραδείγματα που φθάνουν μέχρι τις μέρες μας είναι το σουσάμι και η παπαρούνα στο ψωμί, το μέλι, το αλάτι και τα αρωματικά στα γεύματα.

Η αναζήτηση ποιότητας, συμπεριλαμβανομένης της υγιεινής κατάστασης, για τα προϊόντα διατροφής του ελληνικού χώρου, έχει τις ρίζες της πολύ βαθιά. Το επίπεδο εισοδήματος ήταν και στα αρχαία χρόνια παράγοντας που διαφοροποιεί τη δομή και το επίπεδο κατανάλωσης, δίνοντας ώθηση στη διατροφική ποικιλία και στην ποιοτική διαφοροποίηση των προϊόντων. Οι ποιοτικές προτιμήσεις είναι εμφανείς από την Οδύσσεια, όπου τα πλούσια νοικοκυριά έδιναν την ευκαιρία στον επισκέπτη να δοκιμάσει πλήθος φαγητών, ενώ από την άλλη, τα πράσινα λαχανικά και οι ρίζες σε χυλούς και σούπες, καθώς και ως εδέσματα με ελαιόλαδο και τυρί, ήταν πιο σημαντικά για τα φτωχότερα νοικοκυριά.

Στην περίπτωση του κρασιού, η ζήτηση ποιότητας φαίνεται να είναι πιο εξειδικευμένη από άλλα προϊόντα και η διαφοροποίηση του προϊόντος πιο μεγάλη. Στον Κύκλωπα του Ευριπίδη, η δοκιμή κρασιού αποτελεί προϋπόθεση για την αγορά του, κάτι που επιβεβαιώνει την αναζήτηση ποιοτικών πτυχών στην κατανάλωσή του. Αφ' ετέρου, η παλαιότητα του οίνου αποτελούσε κριτήριο ποιοτικής υπεροχής, που εξασφάλιζε υψηλότερες τιμές, ακόμη και τριπλάσιες, σε παλιά κρασιά εξαιρετικής γεύσης.

Από τον Έρμιπο προκύπτει η πρωιμότερη λογοτεχνική μαρτυρία για ανάπτυξη του εμπορίου γαστρονομικών και άλλων αγαθών στην περιοχή του Αιγαίου. Είναι η πρώτη μάλιστα φορά που γίνεται η παρατήρηση ότι ορισμένες τροφές, παρόλο που υπάρχουν παντού, ήταν καλύτερης ποιότητας όταν προέρχονταν από συγκεκριμένες περιοχές. Πολυάριθμα τα ελληνικά και μεσογειακά παραδείγματα. Κρασιά από τα νησιά του Βορείου Αιγαίου κατά τα κλασσικά χρόνια (Χιώτικο, Λέσβιο, Θάσου, Λήμνου, Χαλκιδικής), πλιγούρι και βοδινές πλάτες από Θεσσαλία, σταφίδες και γλυκά σύκα «σαν όνειρο» από Ρόδο, μήλα από την Εύβοια, Χέλια από το Στρυμώνα, καλαμάρια από το Δίο, λαβράκια και κέφαλοι από τη Βόλβη, αλατισμένα σκουμπριά από τον Ελλησποντο, χοιρινά και τυριά από τη Σικελία.

Χωρίς να αναζητηθούν λεπτομέρειες για το εάν τα προϊόντα έπαιρναν την τελική μορφή τους στον ίδιο τόπο, οι όροι που τα συνδέουν με συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές, οδηγούν στην αποδοχή ότι εξασφαλίζονται οι βασικές προϋποθέσεις που τίθεται από τα πρότυπα των προϊόντων προστατευόμενης ονομασίας προελεύσεως και προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης. Το γεγονός ότι πολλά ονομαστά προϊόντα έπαιρναν την τελική μορφή τους στον ίδιο τόπο απ' τον οποίο προέρχονταν, τα κατατάσσει στα πρώτα, ενώ το γεγονός ότι το εμπόριο ορισμένων πρωτογενών προϊόντων και κυρίως των λιγότερο ευπαθών, επέτρεπε τη μεταφορά και τη διαμόρφωση οριστικής μορφής σε τόπο διαφορετικό από αυτόν που παράγονταν, τα κατατάσσει στα δεύτερα. Απ' τις διαθέσιμες βιβλιογραφικές και προφορικές πηγές προκύπτει, άμεσα και έμμεσα, ότι παρουσιάζεται απέραντη ποικιλία τέτοιων προϊόντων που συνθέτουν ένα τοπικό και εθνικό απόθεμα της ελληνικής υπαίθρου, με ανεκτίμητη αξία.

3.2. Προϊόντα ΕΠΠΕ

Σε μια πορεία αναζήτησης της ποιότητας και ικανοποίησης των διατροφικών αναγκών, εξελίχθηκαν, εκτός από τις γευστικές και αρωματικές «δέσμες», οι τεχνικές μεταποίησης, επεξεργασίας, συντήρησης. Οι εξελίξεις στην άλεση των δημητριακών καρπών, από απλό θρυμματισμό στην αρχή, βρέξιμο και ψήσιμο του αλέσματος (πριν από οκτώ χιλιάδες χρόνια), οδήγησαν στο διογκωμένο ψωμί με μαγιά, μετά το 1800 π.Χ. και σε μια αξιοθαύμαστη ποικιλία αρτοσκευασμάτων στην Αθήνα των κλασικών χρόνων (ζυμωτό, άζυμο, άσπρο, μαύρο, στη χόβολη, στο φούρνο, τηγανίτες), ορισμένα απ' τα οποία παράγονται και σήμερα. Το βράσιμο από την άλλη πλευρά, επέτρεψε πιο ολοκληρωμένη εκμετάλλευση των ζωικών τροφών, ενώ οι πρόγονοι του μέλανος ζωμού βρίσκονται επίσης βαθιά στη νεολιθική εποχή.

Η παρασκευή τυριού τοποθετείται στην τρίτη χιλιετία π..Χ., όπως συνάγεται από σουρωτήρια που βρέθηκαν στη Θεσσαλία, στην Κρήτη, στη Μύλο και στις Κυκλάδες, ενώ απ' την Οδύσσεια προκύπτει ο βιοτεχνικός χαρακτήρας της τυροκομίας την εποχή αυτή. Τα χλωρά και μαλακά τυριά μάλιστα πωλούνται σε χωριστούς πάγκους στην αθηναϊκή αγορά και η τιμή τους φθάνει τα 2/3 της τιμής των ώριμων. Το ίδιο σχεδόν παλιά είναι η παρα-

σκευή λαδιού όπως και η επεξεργασία του καρπού της ελιάς, ως δημοφιλείς ορεκτικού που καταναλώνονταν ζαρωμένες, είτε άγουρες, ωριμασμένες στο δένδρο, σε άλμη, τσακισμένες, με σάλτσες ή τυρί.

Η παλαίωση του οίνου, η ανάμιξη ειδικών συστατικών, όπως η προσθήκη αλατόνερου (στον ανθοσμιά), το βράσιμο του κρασιού στη Σπάρτη, η μερική αποξήρανση των σταφυλιών πριν την οινοποίηση για να παρασκευασθούν γλυκά ή δυνατά κρασιά, ο καπνισμός του κρέατος, είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα προϊόντων μιας ανθρώπινης συλλογικής δημιουργικής σμίλης. Από αξιόπιστες πηγές αντλείται η πληροφορία για ονομαστά είδη κρασιών άγνωστης όμως προέλευσης, όπως ο Πράμνειος οίνος από τον Όμηρο (Ιλιάδα) και ο Βίβλινος οίνος από τον Ησίοδο.

Από τα παραδείγματα αυτά, απουσιάζει αναφορά σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Αφ' ετέρου, η επιλογή και προετοιμασία των πρώτων υλών και των υλικών παρασκευής, η σταθεροποίηση των τύπων των προϊόντων, η καθιέρωση των ονομασιών, δε μπορεί να αμφισβητηθεί ότι είναι αποτέλεσμα μιας επαναλαμβανόμενης προσπάθειας που περιλαμβάνει πειραματισμούς, δοκιμές, επιλογές, δίνοντας την εικόνα μιας οριζόντιας και κάθετης πολυετούς διεργασίας. Μια τέτοια εξέλιξη, δεν είναι εύκολο να υποστηριχθεί ότι δε δημιουργεί την ιδιοτυπία που θεμελιώνει την παραδοσιακή σύσταση ή τον παραδοσιακό χαρακτήρα της παραγωγής ή μεταποίησης, κάτι που τίθεται από το πρότυπο για τα ειδικά παραδοσιακά προϊόντα.

3.3. Βιολογικά Προϊόντα

Στην ποικιλόμορφη και άγονη ελληνική γη, οι άνθρωποι κάθε περιοχής αναγκάζονταν να βρουν τη δική τους ισορροπία μέσα από δοκιμές και λάθη, έπειτα από πειραματισμούς ή αναποφασιστικότητες χιλιετιών που αντανakλώνται στις διαφορές και στα είδη των τροφών. Η διαδικασία επιλογής οδήγησε στην ανάπτυξη ποικιλιών που διέθεταν συγκεκριμένες επιθυμητές ιδιότητες, όπως η προσαρμοστικότητα σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα, η εποχή ωρίμανσης, η δυνατότητα αποθήκευσης. Το ασπροσίτι ήταν από τα προϊστορικά χρόνια, όπως και σήμερα, το δημοφιλέστερο δημητριακό της Θεσσαλίας και Μακεδονίας, ενώ το κριθάρι καλλιεργούνταν στις ξηρές και βραχύδεις περιοχές της Κεντρικής, Νότιας και Νησιωτικής Ελλάδας.

Τα κοπάδια αιγοπροβάτων μετακινούνταν δύο φορές το χρόνο ανάμεσα στα χειμαδιά (χαμηλότερες περιοχές) και στις καλοκαιρινές στάνες, στα πρότυπα των φυσικών μεταναστεύσεων του αίγαγρου, αποτελώντας μια αξιοθαύμαστη προσαρμογή των παραγωγικών δραστηριοτήτων στο φυσικό μακροπεριβάλλον. Οι αναφορές για την εφαρμογή συστήματος σφαγής ζώων που μεγιστοποιεί το κρέας, το τοποθετούν χρονικά μετά την τρίτη χιλιετία π.Χ. και δείχνουν μια λογική διαχείρισης που ικανοποιεί οικονομικές και οικολογικές προϋποθέσεις, δεδομένου μάλιστα ότι ένα τέτοιο σύστημα προβλέπεται και από τους κανόνες της βιολογικής κτηνοτροφίας.

Οι μακροχρόνιοι πειραματισμοί, ανάδειξαν νέα είδη που η εισαγωγή τους κλήθηκε να καλύψει νέες καταναλωτικές απολαύσεις. Οι μάγειροι του Αιγαίου ανακάλυψαν τα πρώτα καρυκεύματα ανάμεσα στα αυτόχθονα είδη της Μεσογείου, όπως το σέλινο, ο μάραθος, το γλυκάνισο, το μαρούλι, το λάπαθο, το λάχανο, το αγριοσπανάκι. Οι Έλληνες των προϊστορικών χρόνων ανταποκρίθηκαν άμεσα στις διατροφικές προκλήσεις των οσπρίων (φάβα, κουκί, ρεβίθι) και του 5^{ου}- 4^{ου} αιώνα π.Χ. ενθουσιάστηκαν με τα νεοεισαχθέντα τότε καρύδια και φρούτα.

Από πλήθος αναφορών, προκύπτουν αδιαμφισβήτητες ενδείξεις για την ύπαρξη βαθιάς οικολογικής συνείδησης, συνυφασμένης με τις ανάγκες της παραγωγής και αναπαραγωγής των προϋποθέσεων επιβίωσης του ανθρώπου στο πλαίσιο ενός πεπερασμένου οικοσυστήματος, πάνω στο οποίο είχαν συλλογικό έλεγχο και συλλογική ευθύνη για διατήρηση. Η παραδοσιακή γεωργία, τα συστήματα αγρανάπαυσης, η φυσική λίπανση, η πολυκαλλιέργεια, η διαχείριση βοσκοτόπων και δασών, δείχνουν την ύπαρξη ενός οικολογικού μέτρου στην παρέμβαση του ανθρώπου, με αποκορύφωμα τη μετατροπή του φυσικού στοιχείου σε ιερό τόπο.

Τέτοια συστήματα παραγωγής που εύλογα δε χρησιμοποιούσαν συνθετικά χημικά μια και αυτά άρχισαν να παράγονται και να χρησιμοποιούνται κυρίως μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, θα ήταν υποτιμητικό να χαρακτηρίζονταν ως βιολογικά, σε μια προσπάθεια να εξετασθεί αν πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει το πρότυπο για τα βιολογικά προϊόντα. Τα συστήματα αυτά υπερβαίνουν τις απαιτήσεις του προτύπου δείχνοντας μian ολιστική προσέγγιση στις δράσεις και λειτουργίες που ανταποκρίνονται περισσότερο στις απαιτήσεις ενός «προωθημένου» αειφορικού υποδείγματος και προτύπου από την παραγωγή μέχρι την κατανάλωση. Η κυριαρχία τέτοιων συστημάτων σε μια περιοχή που ξεκινά από μεγάλο χρονικό βάθος, δομεί μια τοπική δέσμη αξιών ως αποτέλεσμα συλλογικής δράσης, τόσο σε οριζόντια όσο και σε κατακόρυφη διάσταση, ιδιαίτερα ελκυστική για τους καταναλωτές.

4. Αξιοποίηση

Η διαμόρφωση και διατήρηση τύπων και επωνυμιών για τέτοια προϊόντα είναι αποτέλεσμα μακρόχρονης δράσης γενεών ανθρώπων, γεγονός που καθορίζει την κυριότητα και υποδεικνύει αυτούς που είναι σε θέση να εγγυηθούν την παράδοσή τους στις επόμενες γενεές. Ο τρόπος προέλευσης δείχνει ότι πρόκειται για κοινό πολιτισμικό, φυσικό, τεχνολογικό και «τεχνογνωσιακό» απόθεμα με ευρεία δέσμη αξιών. Η διατήρησή του δε θα μπορούσε να αφήσει αδιάφορη την κοινωνία και κυρίως αυτήν που τα δημιουργεί, τα συντηρεί, τα διατηρεί μέχρι σήμερα, τα αναπαράγει μέσα απ' τη συλλογική δράση και μνήμη. Το αυξημένο αγοραστικό ενδιαφέρον για τέτοιες αξίες, δημιουργεί επιχειρηματικές ευκαιρίες και γεννά εύλογα ερωτηματικά αναφορικά με το ποιος μπορεί και έχει δικαίωμα να τις αξιοποιήσει.

Οι θεωρίες για την αποδοτικότητα της αγοράς θέτουν την αποτελεσματικότητα ως βασική προϋπόθεση που εξασφαλίζει τη βιωσιμότητα και την επιτυχία κάθε επιχειρηματικής προσπάθειας. Οι ίδιες όμως θεωρίες δέχονται ότι μια τέτοια επιδίωξη δε μπορεί να επιτρέψει τρόπους εκμετάλλευσης που αλλοιώνουν και απαξιώνουν ένα κοινό πόρο, άμεσα ή έμμεσα. Δέχονται επίσης ότι πρέπει να αποφεύγεται η μείωση της κοινωνικής ωφέλειας στην οποία οδηγεί η απόκτηση υπερβολικού κέρδους κατά την άσκηση επιχειρηματικής δράσης.

Ηθικοί, εθιμικοί και εθνικοί λόγοι, θέτουν περιορισμούς αναφορικά με το ποιοι θα εκμεταλλευθούν μια ονομασία προέλευσης, γεωγραφικής ένδειξης και ιδιοτυπίας, πώς θα διατηρηθεί αναλλοίωτη και θα παραδοθεί στις επόμενες γενεές η ονομασία και το περιεχόμενό της. Παρόμοιους περιορισμούς θέτουν και για την αξιοποίηση κάθε τοπικής δέσμης φυσικών αξιών που διαμορφώνεται από τον αειφορικό χαρακτήρα της συμπεριφοράς των κατοίκων μιας περιοχής.

Ως απόρροια των προηγούμενων, προκύπτουν οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί ένα επιχειρηματικό σχήμα, το οποίο αναλαμβάνει την εκμετάλλευση τέτοιων προϊόντων: α) να εξασφαλίζεται επιμερισμός των ωφελειών στους φυσικούς δημιουργούς και «συντηρητές» των αξιών, β) η αξιοποίηση να είναι κοινωνικά επωφελής, γ) να διατηρούνται οι αξίες διαχρονικά, χωρίς να δημιουργούνται κίνδυνοι για απώλεια του συλλογικού χαρακτήρα που έχει η κυριότητα. Τα χαρακτηριστικά λοιπόν που καλείται να έχει ένα τέτοιο σχήμα είναι:

- Να είναι συλλογικό, με την έννοια επιμερισμού των ωφελειών που προκύπτουν στην κοινωνική ομάδα που διαμορφώνει και προστατεύει τους πόρους.
- Να δεσμεύεται με βάση τις καταστατικές αρχές για την προστασία του πόρου.
- Να εξασφαλίζει κατά το δυνατόν ισότιμη συνεργασία, αποκλείοντας τη συγκέντρωση οικονομικής και διοικητικής δύναμης σε μικρό αριθμό προσώπων.
- Να ξεχωρίζει καταστατικά για την κοινωνική ευθύνη και την κοινωνική προσφορά του.
- Να αποκλείει την απώλεια του συλλογικού χαρακτήρα και την οικειοποίηση των φυσικών, υλικών και άυλων αποθεμάτων από άτομα.

Οι συνεταιρισμοί και οι ομάδες παραγωγών είναι ενώσεις προσώπων που συμβάλλουν στην κάλυψη οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεων των μελών τους. Οι βασικές αρχές λειτουργίας εξασφαλίζουν ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα, αποκλεισμό συγκέντρωσης οικονομικής και διοικητικής δύναμης σε μικρό αριθμό προσώπων, κοινωνική ευθύνη και κοινωνική προσφορά, ενώ το υλικό ή άυλο απόθεμα που δημιουργείται από τις συλλογικές δραστηριότητες δεν ανήκει σε κανέναν ατομικά αλλά στη συλλογική προσπάθεια. Η προστασία των τοπικών πόρων

απορρέει από τους σκοπούς και τις αρχές λειτουργίας τους, οι οποίες βρίσκονται σε συνάφεια με τις διεθνείς συνεταιριστικές αρχές.

Οι στρατηγικές, οργανωσιακές και λειτουργικές ιδιαιτερότητες που απορρέουν απ' τις ιδρυτικές και καταστατικές αρχές, κάνουν τους συνεταιρισμούς και τις ομάδες παραγωγών το πιο κατάλληλο εργαλείο για τη διαχείριση ονομασιών προέλευσης, γεωγραφικής ένδειξης και ιδιοτυπίας αλλά και προϊόντων αειφορίας. Μολονότι υπάρχουν αρκετά αρνητικά παραδείγματα στις ελληνικές συνθήκες, ορισμένοι επιτυχημένοι μικροί αγροτοβιοτεχνικοί και αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί που δημιουργήθηκαν σε τοπικό επίπεδο, σε συνδυασμό με τις διεθνείς εξελίξεις στο συνεταιριστικό χώρο, δεν αφήνουν περιθώρια για αμφισβητήσεις ότι πρόκειται για εργαλείο κατάλληλο και μοναδικό, για να αξιοποιηθούν τέτοιες αξίες. Τα πλούσια ελληνικά αποθέματα δείχνουν την πληθώρα επιχειρηματικών ευκαιριών και η ανάγκη ανάπτυξης της υπαίθρου και αναπλήρωσης των απωλειών εισοδήματος για τον αγροτικό πληθυσμό, δείχνουν τον επείγοντα χαρακτήρα που έχει η αξιοποίησή τους από υπάρχοντες ή νέους συνεταιρισμούς.

5. Συμπεράσματα

Απ' τη σύντομη ανασκόπηση που προηγήθηκε, συνάγεται ότι οι ρίζες για τα επίσημα ευρωπαϊκά πρότυπα προϊόντων με τη διάσταση της παράδοσης, του τοπικού χαρακτήρα και της αειφορίας, βρίσκονται αρκετά βαθιά στα χρόνια της ελληνικής αρχαιότητας.

Η συλλογική σμίλη και μνήμη που λειτούργησε δημιουργικά επί χιλιετίες, διαμόρφωσε πρότυπα προϊόντων ανθεκτικά στο χρόνο και επί πλέον ασφαλή για τον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον.

Οι εξελίξεις στις αγορές και η διαθεσιμότητα ενός μεγάλου πολιτισμικού και διατροφικού αποθέματος μεγάλης εθνικής σημασίας, οδηγούν στην ανάγκη ανάληψης πολύπλευρων πρωτοβουλιών για επιτάχυνση της εμπορικής αξιοποίησής του.

Επιχειρηματικά σχήματα που μπορούν να εξασφαλίζουν τις προϋποθέσεις αποτελεσματικότητας σε συνδυασμό με την τήρηση ηθικών, εθιμικών και εθνικών κανόνων, παρέχοντας εγγυήσεις για τη διατήρηση των αξιών, είναι οι συνεταιρισμοί και οι ομάδες παραγωγών. Μέσα σ' ένα τοπίο που βρίθκει από αποτυχίες, έχουν να δώσουν ορισμένα λαμπρά παραδείγματα που δεν υπάρχει άλλη επιλογή από το να πολλαπλασιασθούν.

Βιβλιογραφία

Ανώνυμος. 1999. *Δειπνοσοφιστής. Ικαρος*, Αθήνα.

Anifantakis, E. 1991. *Greek Cheeses: A Tradition of Centuries, National Dairy of Greece, Athens*.

Βαρουφάκης, Γ. 1996. *Αρχαία Ελλάδα και Ποιότητα, Αίολος*, Αθήνα.

Berriedale-Johnson. 1998. *The British Museum Cookbook, British Museum Press, London*.

- Dalby, A. 2000. Σειρήνια Δείπνα: Η ιστορία της Διατροφής και της Γαστρεντερικής στην Ελλάδα, απόδοση Ε. Πατρικίου, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Ζερφουρίδης, Γ. 2000. Παραδοσιακά Γαλακτοκομικά Προϊόντα, σ. 69-95, Τεχνολογία Τροφίμων και Αειφορία, ΕΠΕΑΕΚ 3.1^α, Τμήμα Γεωπονίας, ΑΠΘ.
- Ζωιόπουλος, Π. 2000. Ο Κεντρικός Ρόλος των Παρεκκλίσεων στο Κοινοτικό Νομοθέτημα για τη Βιολογική Κτηνοτροφία από Κτηνιατρική Άποψη, σ. 206-213, Πρακτικά Ημερίδας Βιολογική Γεωργία: Φυτική και Ζωική, σ. 68-87, Θεσσαλονίκη.
- Καζακόπουλος, Α. 2000. Επίλεκτες Αγορές και Αγροτική Ανάπτυξη, Η σημασία των οργανωτικών παραμέτρων, Πρακτικά Ημερίδας: Ολική Ποιότητα και Αγροτικός Χώρος, σ. 29-37, ΕΤ.ΑΓΡ.Ο., Θεσσαλονίκη.
- Καζάς, Σ., Θ. Μιμίδης και Μ. Κιναλή. 2000. Παραδοσιακή Γεωργία με βάση τα κείμενα Αρχαίων Ελλήνων, Ρωμαίων και Βυζαντινών Συγγραφέων, Πρακτικά Ημερίδας Βιολογική Γεωργία: Φυτική και Ζωική, σ. 68-87, Θεσσαλονίκη.
- Καραμπάγια, Μ. και Ν. Καραμπάγια. 2000. Αρχαία Ελλάδα: Ο τόπος και οι άνθρωποι, ΟΕΔΒ, Αθήνα.
- Καρυπίδης Φ. 2000. Συνεταιριστική Εμπορία Παραδοσιακών Προϊόντων, Εισήγηση στην Ημερίδα: Παραδοσιακά Προϊόντα και Αγροτουρισμός, Θεσσαλονίκη.
- Levi, Y. 2001. Globalization and the "Cooperative Difference", *Journal of Rural Cooperation*, 29(2): 105-114.
- Ματσούκας, Ν. 2000. Άρτος και Παραδοσιακά Προϊόντα Δημητριακών, σ. 15-37, από Τεχνολογία Τροφίμων και Αειφορία, ΕΠΕΑΕΚ 3.1^α, Τμήμα Γεωπονίας, ΑΠΘ.
- Μπλούκας, Ι. 2000. Παραδοσιακά Προϊόντα Κρέατος, σ. 97-118, Τεχνολογία Τροφίμων και Αειφορία, ΕΠΕΑΕΚ 3.1^α, Τμήμα Γεωπονίας, ΑΠΘ.
- Μπούρμπος, Β.Α. 2000. Η οικολογική Γεωργία στην Αειφορική Ανάπτυξη, Πρακτικά Ημερίδας Βιολογική Γεωργία: Φυτική και Ζωική, σ. 35-52, Θεσσαλονίκη.
- Νικολούδης, Η. 2001. Αριστοτέλης, Απαντα: Ηθικά Νικομάχεια, Α, Β, Γ, Δ, Κάκτος, Αθήνα.
- Νιτσιάκος, Β. 2001. Λαογραφία και Οικολογία, από Ελληνικός Παραδοσιακός Πολιτισμός, Λαογραφία και Ιστορία, επιμέλεια Χ. Χατζητάκη-Καψωμένου, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη.
- Σαββίδης, Θ. 1999. Η Διατροφή στον Πόντο, Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.
- Σπυρόπουλος, Η. 2001. Ηροδότου Ιστορίες, ΟΕΔΒ, Αθήνα.
- Πολυχρονιάδου-Αληχανίδου, Ι. 2000. Προστασία των Ονομασιών Τροφίμων με Συγκεκριμένα Γεωγραφική Καταγωγή, σ. 213-227, Τεχνολογία Τροφίμων και Αειφορία, ΕΠΕΑΕΚ 3.1^α, Τμήμα Γεωπονίας, ΑΠΘ.
- Σουφλερός, Ε. 2000. Οίνος, Παράδοση, Υγεία, Διατροφή, σ. 49-66, από Τεχνολογία Τροφίμων και Αειφορία, ΕΠΕΑΕΚ 3.1^α, Τμήμα Γεωπονίας, ΑΠΘ.
- Ratnell, E. 2000. Επανεφεύρεση των Συνεταιρισμών: Επιχειρήσεις για τον 21^ο Αιώνα, Επιμέλεια Κ. Παπαγεωργίου, Μετάφραση Μ. Φεφές, Στοχαστής-Γεωπονικό Πανεπιστήμιο, Αθήνα.
- Φωτόπουλος, Χ. 1999. Το Παραγωγικό Σύστημα της Βιολογικής Γεωργίας ως Εναλλακτική Λύση για την Ανάπτυξη της Υπαίθρου (Συμπεράσματα), ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε., Αθήνα.

ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Εσωτερικό και εξωτερικό από το 1960 μέχρι και το 2000

Παρουσίαση από το Γεωπόνο κ. Μ. Φραγκιαδουλάκη

Το δημόσιο χρέος, δεν είναι μόνο πονοκέφαλος για τον υπουργό Οικονομικών της κάθε κυβέρνησης αλλά και αφορμή πάγιας κομματικής αντιπαράθεσης με τη φαντασία να ξεπερνά το ύψος του και την επιχειρηματολογία να ξετυλίγεται υπερασπιστικά και επικριτικά σχεδόν πάντα στον ίδιο τόνο και τα ίδια λόγια, διαφορετικά τοποθετημένα.

Ο παρακάτω πίνακας δείχνει τα πραγματικά ποσά του Δημοσίου Χρέους (εσωτερικού και εξωτερικού) 40 χρόνια (από το 1960 - 2000) και ο καθένας ας τα σχολιάσει με τις γνώσεις και τα κριτήρια του.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ

*του Δημοσίου Χρέους (εσωτερικού και εξωτερικού) σε εκατομμύρια δραχμές
τα έτη 1960 - 2000*

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

ΕΤΟΣ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ
1960	4.726	4.974	9.700
1961	5.809	5.770	11.579
1962	7.369	5.779	13.148
1963	17.995	5.627	23.622
1964	14.661	6.761	21.422
1965	16.889	8.543	25.432
1966	22.619	9.455	32.074
1967	27.935	10.768	38.703
1968	33.141	12.225	45.366
1969	42.744	13.977	56.721
1970	47.338	16.424	63.762
1971	53.608	16.424	70.032
1972	64.989	22.466	87.455
1973	69.918	14.365	84.283
1974	82.414	31.920	114.334
1975	99.202	51.598	150.800
1976	131.028	51.598	182.626
1977	166.091	49.666	215.757
1978	280.697	60.731	341.428

1979	316.125	78.459	394.584
1980	362.825	111.016	473.841
1981	508.542	163.330	671.872
1982	693.521	234.769	928.290
1983	882.118	387.243	1.269.361
1984	1.259.212	623.557	1.882.769
1985	1.645.889	1.027.751	2.673.640
1986	1.943.073	1.287.259	3.230.332
1987	2.574.613	1.471.202	4.045.815
1988	3.704.336	1.679.003	5.383.339
1989	4.827.445	1.871.403	6.698.848
1990	7.303.287	2.078.859	9.382.146
1991	9.569.000	2.766.000	12.335.000
1992	12.218.000	3.339.000	15.557.000
1993	18.949.000	4.482.000	23.431.000
1994	21.862.000	6.231.000	28.093.000
1995	25.389.000	6.593.000	31.982.000
1996	29.014.000	7.232.000	36.246.000
1997	30.710.000	8.330.000	39.040.000
1998	32.402.000	9.150.000	41.552.000
1999	33.820.000	10.194.000	44.014.000
2000	35.970.000	11.457.000	47.427.000

«ΤΑ ΜΥΑΛΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΜΙΑ ΛΙΡΑ»

Όταν μετά τη Γερμανική Κατοχή η νέα δραχμή αντικαθιστούσε πενήντα δισεκατομμύρια κατοχικών δραχμών και αμέσως άρχισε να χάνει την αξία της, εκείνη η οικονομία της χώρας ήταν σε κακά χάλια, χωρίς το οικονομικό επιτελείο με επικεφαλής τον Αλέξανδρο Σβώλο, Υπουργό των Οικονομικών, να μπορούν να αντιμετωπίσουν την κατάσταση, γράφηκε ποιητικά από το Νίκο Δεληπέτρο:

*«Μια δραχμή πενήντα δις
κι η Ελλάδα η κακομοίρα
Ε ρε υπουργούς να δεις
τα μυαλά τους και μια λίρα»*

*(Από την ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ, του Γεώργιου Θεοφάνους, τεύχος 26
(Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 1988) σελίδα 145.*

Γραφικές παραστάσεις του Δημοσίου Χρέους (1980 - 2000)

Ποσά σε εκατομμύρια δρχ.

Τη στήλη επιμελείται ο κ. Γ. ΦΡΑΓΚΙΑΔΟΥΛΑΚΗΣ

Μας ερωτούν και απαντούμε:

Αυτή τη φορά, φίλοι αναγνώστες της στήλης, απαντώ χωρίς δική σας ερώτηση. Ο λόγος; το πολυσυζητημένο Συνταξιοδοτικό, που έγινε Νόμος και δικαιωματικά πήρε προτεραιότητα γιατί ασφαλώς πολλούς ενδιαφέρει. Σας παρουσιάζω λοιπόν συνοπτικά αλλά περιεκτικά το Νόμο 3029/2002:

Με το Νόμο 3029/2002 που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 160/Α/11-7-2002 διαμορφώνεται το νέο πλαίσιο συνταξιοδότησης στο ΙΚΑ και τα ειδικά Ταμεία, Τράπεζες και ΔΕΚΟ.

Τα σημαντικότερα σημεία αυτού του Νόμου είναι:

1. Το ΙΚΑ μετονομάζεται σε Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (ΙΚΑ - ΕΤΑΜ).

Οι κλάδοι σύνταξης των Ταμείων Ασφάλισης Προσωπικού: **α.** ΟΤΕ (ΤΑΠ - ΟΤΕ) **β.** ΗΣΑΠ (ΤΣΠ - ΗΣΑΠ) **γ.** Εθνικής Τράπεζας (ΤΣΠ - ΕΤΕ) **δ.** Αγροτικής Τράπεζας Ελλάδος (ΤΣΠ - ΑΤΕ) **ε.** Ιονικής Λαϊκής Τράπεζας (ΤΑΠ - ΙΛΤ) **στ.** ΕΤΒΑ (ΤΑΠ - ΕΤΒΑ) **ζ.** Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (ΤΣΕΑΠΓΣΟ) **η.** Ασφαλιστικής Εταιρείας Η ΕΘΝΙΚΗ (ΤΑΠΑΕΕ), εντάσσονται στον κλάδο σύνταξης του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ μέχρι της 1-1-2008, με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από απόφαση των Διοικητικών τους Συμβουλίων και την εκπόνηση ειδικής οικονομικής μελέτης.

Οι αντίστοιχοι κλάδοι των παραπάνω ταμείων καταργούνται από της συστάσεώς τους και το σύνολο του ενεργητικού και παθητικού της περιουσίας τους, περιέρχεται στον κλάδο σύνταξης ΙΚΑ - ΕΤΑΜ.

Από της εντάξεως οι νέοι εργαζόμενοι, οι οποίοι ασφαλίζονται στους κλάδους σύνταξης των ανωτέρω ταμείων, ασφαλίζονται υποχρεωτικά και αυτοδίκαια στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και διέπονται από τη νομοθεσία του.

Από της εντάξεως επίσης οι ήδη ασφαλισμένοι των ανωτέρω εντασσομένων κλάδων ασφαλίζονται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και εξακολουθούν να διέπονται ως προς τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης και τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης, από τις διατάξεις της νομοθεσίας των εντασσομένων κλάδων.

Ο χρόνος ασφάλισης που πραγματοποιήθηκε, ο χρόνος που αναγνωρίστηκε και εξαγοράστηκε ως συντάξιμος στους καταργούμενους κλάδους και ο χρόνος που διανύεται ή αναγνωρίζεται έως την ένταξη στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, λογίζεται ότι πραγματοποιήθηκε στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Οι μέχρι την ένταξη συνταξιούχοι των εντασσομένων κλάδων καθίστανται συνταξιούχοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ το οποίο στο εξής βαρύνεται με την καταβολή της σύνταξής τους. Οι συνταξιούχοι ακολουθούν τις αυξήσεις των συντάξεων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Καμμία

σύνταξη δεν μπορεί να είναι κατώτερη από τα εκάστοτε καταβαλλόμενα κατώτατα όρια των συντάξεων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τις εισφορές ασφαλισμένων και εγοδοτών του κλάδου σύνταξης των ανωτέρω ταμείων.

Ο Διοικητής του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ διορίζεται με απόφαση του πρωθυπουργού μετά από διαβούλευση με τους αρχηγούς των κομμάτων, ένα μήνα πριν τη λήξη της θητείας.

Με το άρθρο 2 του Νόμου ρυθμίζεται το καθεστώς που θα διέπει τη συνταξιοδότηση των ασφαλισμένων του ΙΚΑ και των Ειδικών Ταμείων κυρίας ασφάλισης μισθωτών σε δυο μεγάλες κατηγορίες:

α) Ρυθμίσεις για τους μέχρι 31-12-1992 ασφαλισμένους.

β) Ρυθμίσεις για τους μετά την 1-1-1993 ασφαλισμένους.

Αναλυτικά οι ρυθμίσεις αυτές έχουν ως εξής:

Ρυθμίσεις για τους μέχρι την 31-12-1992 ασφαλισμένους

Ασφαλισμένοι μέχρι 31-12-2002 στο ΙΚΑ και από 1-1-83 μέχρι 31-12-92 στα παραπάνω ταμεία θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 37 ετών υποχρεωτική ασφάλιση ή 11.100 ημερών εργασίας ανεξαρτήτως ηλικίας. Για τη συμπλήρωση του παραπάνω χρόνου ασφάλισης λαμβάνεται υπόψη:

Ο χρόνος υποχρεωτικής ασφάλισης από παροχή εξαρτημένης εργασίας που πραγματοποιήθηκε σε φορείς κυρίας ασφάλισης, ο οποίος συνυπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 4202/1961 (ΦΕΚ 175Α).

Ασφαλισμένοι των Ειδικών Ταμείων που υπήχθησαν στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κυρίας ασφάλισης μέχρι 31-12-82 θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 35 ετών ασφάλισης, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας. Ασφαλισμένοι της παραπάνω κατηγορίας που υπήχθησαν από 1-1-83 μέχρι 31-12-1992 στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κυρίας ασφάλισης, θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 35 ετών ασφάλισης και του 58ου έτους της ηλικίας τους.

Για τους ασφαλισμένους των ειδικών ταμείων οι οποίοι συμπληρώνουν το 65ο έτος της ηλικίας τους οι άνδρες και το 60ό οι γυναίκες, ο ελάχιστος χρόνος για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος ορίζεται σε 15 έτη ασφάλισης (4.500 ημέρες εργασίας).

Οι ασφαλισμένοι του κλάδου κυρίας σύνταξης του ΙΚΑ οι οποίοι συμπληρώνουν το 65ο έτος της ηλικίας τους και τουλάχιστον 3.500 ημέρες υποχρεωτικής ασφάλισης μέχρι 31-12-2007 και δεν παίρνουν ή δεν δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο, ΟΓΑ, ΝΠΔΔ ή άλλο οργανισμό κυρίας ασφάλισης, δικαιούνται σύνταξης γήρατος που υπολογίζεται με βάση τις διατάξεις της νομοθεσίας του ΙΚΑ, η εφαρμοζομένων των διατάξεων της Νομοθεσίας περί κατωτάτων ορίων. Το ποσό σύνταξης στην περίπτωση αυτή, δεν μπορεί να υπολείπεται του 1/2 του εκάστοτε καταβαλλόμενου κατωτάτου ορίου γήρατος.

Οι ρυθμίσεις αυτές εφαρμόζονται για αιτήσεις συνταξιοδότησης που υποβάλλονται 1-1-2003 έως και 31-12-2007.

Οι ασφαλισμένοι μέχρι 31-12-92 στο ΙΚΑ, οι οποίοι πραγματοποιούν χρόνο

ασφάλισης 4.500 ημερών ή 15 ετών από τον οποίο τουλάχιστον τα 4/5 σε βάρεα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, δικαιούνται σύνταξης, με τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας οι άνδρες και του 55ου έτους οι γυναίκες, εφόσον 1.000 τουλάχιστον ημέρες εργασίας στα επαγγέλματα αυτά, έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 13 χρόνια πριν το ανωτέρω όριο ηλικίας.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται για αιτήσεις συνταξιοδότησης που υποβάλλονται από 1-1-2003 και εφεξής.

Για τη συμπλήρωση των 10.500 ημερών ασφάλισης (35 έτη) υπολογίζεται και ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας κατ' εξαίρεση του εδαφ. Β' της παρ. 1 του άρθρ. 1 του Ν. 1358/83. Ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας δεν συνηπολογίζεται για τη συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου των 7.500 ημερών ασφάλισης στα βάρεα και ανθυγιεινά επαγγέλματα.

Για τον υπολογισμό των συντάξεων των μέχρι 31-12-1992 ασφαλισμένων του ΙΚΑ λαμβάνεται υπόψη σε κάθε περίπτωση το τεκμαρτό ημερομίσθιο της ασφαλιστικής κλάσης, στην οποία κατατάσσεται ο ασφαλισμένος με βάση το ηλικίο της διαίρεσης του συνόλου των αποδοκών, μη συνηπολογιζομένων των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδειάς που έλαβε κατά τα πέντε ημερολογιακά έτη που επιλέγει, εντός της δεκαετίας, που προηγείται του έτους κατά το οποίο υποβάλλεται η αίτηση συνταξιοδότησης, δια του αριθμού των ημερών εργασίας που έχει πραγματοποιήσει εντός των ιδίων πέντε ετών.

Σε κάθε περίπτωση δεν λαμβάνονται υπόψη αποδοχές πέραν του ανωτάτου ορίου του ημερήσιου μισθού της ανώτατης ασφαλιστικής κλάσης, όπως αυτό ισχύει κατά την καταβολή των εισφορών.

Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται για αιτήσεις συνταξιοδότησης που θα υποβληθούν από 1-1-2005 και εφεξής.

Η μηνιαία σύνταξη των υπαγομένων στην ασφάλιση των ειδικών ταμείων από 1-1-83 μέχρι 31-12-92 καθορίζεται από 1-1-2003 σε 1/35 για κάθε έτος ασφάλισης υπολογιζομένου επί του 80% των συνταξίμων αποδοκών.

Η παραπάνω διάταξη ισχύει κατ' εξαίρεση και για τους πριν το 1983 ασφαλισμένους στο ΤΣΕΑΠΓΣΟ (ΤΑΥΣΟ). Η ρύθμιση αυτή ισχύει για τις συντάξεις που χορηγούνται από 1-1-2003 μέχρι 31-12-2007.

Η μηνιαία σύνταξη όσων έχουν υπαχθεί μέχρι 31-12-1992 στην ασφάλιση των Ειδικών Ταμείων, οι οποίοι συνταξιοδοτούνται από 1-1-2008 και μετά καθορίζεται σε 1/35 για κάθε έτος ασφάλισης και μέχρι τα 35 έτη.

Για όσους συνταξιοδοτηθούν το έτος 2008 το ποσοστό του μέσου όρου των αποδοκών, με βάση τις οποίες υπολογίζεται η σύνταξη, ορίζεται σε 79%, μειούμενο κατά 1% για καθένα από τα επόμενα έτη συνταξιοδότησης και μέχρι το 70% για όσους αποχωρούν από το έτος 2017 και μετά.

Ρυθμίσεις για τους μετά την 1-1-1993 ασφαλισμένους στο ΙΚΑ και τα Ειδικά Ταμεία Κυρίας Ασφάλισης Μισθωτών

Ασφαλισμένοι του ΙΚΑ και των Ειδικών Ταμείων, θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 37 ετών υποχρεωτικής ασφάλισης ή 11.100 ημερών εργασίας, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

Το ποσό της βασικής μηνιαίας σύνταξης λόγω γήρατος ή αναπηρίας των από 1-1-1993 ασφαλισμένων του ΙΚΑ και Ειδικών Ταμείων Κυρίας Ασφάλισης μισθωτών,

συνίσταται σε ποσοστό 2% επί των μηνιαίων συνταξίμων αποδοχών για κάθε έτος ή 300 ημέρες ασφάλισης και μέχρι 35 έτη ή 10.500 ημέρες ασφάλισης.

Για κάθε έτος ή 300 ημέρες ασφάλισης πέραν των 35 ετών ή 10.500 ημερών ασφάλισης, που πραγματοποιούνται μετά το 65ο έτος της ηλικίας και μέχρι το 67ο το ανωτέρω ποσοστό αυξάνεται σε 3%.

Το ποσό της σύνταξης των μελών οικογενείας όπως αυτή ορίζεται από το άρθρο 27 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165Α) υπολογίζεται επί του ποσού της βασικής σύνταξης, το οποίο ελάμβανε ο θανών συνταξιούχος λόγω γήρατος ή θα ειδικαιούτο ο θανών ασφαλισμένος, αν κατά την ημέρα του θανάτου του καθίστατο ανάπηρος σε ποσοστό 80% χωρίς οποιαδήποτε επί της βασικής σύνταξης προσαύξηση και ορίζεται ως ποσοστό αυτής ως εξής:

α) Για τον επιζώντα σύζυγο ποσοστό **50%** της βασικής σύνταξης.

β) Για κάθε παιδί ποσοστό **25%** της βασικής σύνταξης.

Το συνολικό ποσό της σύνταξης, δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 80% αλλά ούτε και ανώτερο του 100% της σύνταξης του θανόντος.

Το κατώτατο ποσό της χορηγούμενης από το ΙΚΑ και τα Ειδικά Ταμεία Κυρίας Ασφάλισης μηνιαίας σύνταξης γήρατος, αναπηρίας και εργατικού ατυχήματος ορίζεται ίσο με το 70% του κατωτάτου μισθού εγγάμου με πλήρη απασχόληση, όπως ο μισθός αυτός καθορίζεται από την ΕΓΣΣΕ του έτους 2002. Το παραπάνω ποσό από την 1-1-2003 και εφεξής αναπροσαρμόζεται κατά το ποσοστό αύξησης των συντάξεων, σύμφωνα με την εκάστοτε καθοριζόμενη εισοδηματική πολιτική. Το κατώτατο όριο που προβλέπεται από την ανωτέρω διάταξη, μειώνεται σε κάθε περίπτωση που ο συνταξιούχος λαμβάνει μειωμένη σύνταξη.

Στους συνταξιούχους οι οποίοι καθίστανται συνταξιούχοι λόγω γήρατος, έχουν ηλικία 65 ετών τουλάχιστον για άνδρες και γυναίκες και έχουν ασφάλιση άνω των 4.500 ημερών ή 15 ετών ασφάλισης και δικαιούνται τα κατώτατα όρια σύνταξης, χορηγείται προσαύξηση 1% για κάθε 300 ημέρες ή ένα έτος ασφάλισης επιπλέον των 4.500 ημερών ή 15 ετών, που υπολογίζεται επί των μηνιαίων συντάξιμων αποδοχών του άρθρου 28 παρ. 1 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165Α).

Γυναίκες που ασφαλιζονται στο ΙΚΑ για κάθε παιδί που αποκτούν από 1-1-2003 και εφεξής, μπορούν να συμπληρώσουν τον οριζόμενο κατά περίπτωση χρόνο ασφάλισης για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος στο αντίστοιχο προς το χρόνο ασφάλισης πλήρες όριο ηλικίας, με αναγνώριση πλασματικού χρόνου ενός έτους για το πρώτο παιδί, ενός και μισού για το δεύτερο και δύο ετών για το τρίτο.

Το δικαίωμα αναγνώρισης αυτό, εφόσον δεν ασκείται από την ασφαλισμένη μητέρα, είναι δυνατό να ασκείται από τον ασφαλισμένο στο ΙΚΑ πατέρα, για τη συμπλήρωση των ισχυουσών για τους άνδρες προϋποθέσεων συνταξιοδότησης.

Ο αναγνωριζόμενος χρόνος δεν μπορεί να συνυπολογισθεί για τη συμπλήρωση των ελάχιστων απαιτούμενων ημερών ασφάλισης στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα. Το δικαίωμα αναγνώρισης ασκείται κατά την υποβολή της αίτησης πλήρους συνταξιοδότησης λόγω γήρατος.

Οι διαδικασίες αναγνώρισης του πλασματικού χρόνου καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια, καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ο αναγνωριζόμενος πλάσματικός χρόνος δεν συνηπολογίζεται για τη συμπλήρωση των χρονικών προϋποθέσεων συνταξιοδότησης σε 37 έτη ασφάλισης και των ειδικών προϋποθέσεων για τη συνταξιοδότηση μητέρων.

Συνοπτικά παραθέτουμε πίνακα των όρων και των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης σύμφωνα με το νέο νόμο 3029/2002, των εργαζομένων που υπήχθησαν στην ασφάλιση του ΤΣΕΑΠΓΣΟ (ΤΑΥΣΟ) μέχρι 31.12.1992

ΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΤΑΥΣΟ

(Για τους μέχρι 31.12.1992 ασφαλισμένους)

ΑΝΔΡΕΣ

Ημ. 10.500 (από οποιαδήποτε εργασία)	χωρίς όριο ηλικίας
» 7.500	ηλικία 62,5 ετών
» 4.500	» 65 »
» 7.500	» 45 » με απόλυση από τον Εργοδότη.
» 6.000	χωρίς όριο ηλικίας χήρα ή διαζευγμένοι με 3 τουλάχιστον παιδιά που έχουν την επιμέλεια και για τους διαζευγμένους το ένα τέκνο ανήλικο ή ανίκανο για κάθε εργασία.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Ημ. 10.500	χωρίς όριο ηλικίας
» 8.850	ηλικία 45 ετών
» 6.750	» 60 » ή 9.000 ημ. χωρίς όριο ηλικίας
» 5.260	» 60 » ή 7.350 » » » »
» 4.500	» 65 »

ΜΗΤΕΡΕΣ

Συμπλήρωση 4.500 ημερ. 1992,	Συντάξιμη ηλικία 42 ετών
» 4.500 1993 Ημέρες Ασφάλισης 4.650 και ηλικία 42,5 ετών	
» 4.500 1994 » » 4.800 » » 43 »	
» 4.500 1995 » » 4.950 » » 43,5 »	
» 4.500 1996 » » 5.100 » » 44 »	
» 4.500 1997 » » 5.250 » » 44,5 »	

Το κατά περίπτωση όριο ηλικίας δεν απαιτείται, εάν η ενδιαφερόμενη πέραν των 15—17,5 ετών έχει πραγματοποιήσει 7 επί πλέον έτη (2.100 ημερ.), συμπληρώσει 4.500 ημερομίσθια ή αποκτήσει ανήλικο τέκνο μετά την 1.1.98 17,5 χρόνια ή 5.250 ημερ. και ηλικία 50 ετών. Εάν η ασφαλισμένη έχει πραγματοποιήσει $(17,5 + 7) = 24,5$ χρόνια ή 7.350 ημερομίσθια συνταξιοδοτείται χωρίς όριο ηλικίας.

(*) Όπου Ημ = Ημέρες Ασφάλισης

Στο επόμενο τεύχος της Σ.Π. θα αναφερθούμε στις ρυθμίσεις που προβλέπει ο νόμος 3029/2002 α) στις συντάξεις των δημοσίων υπαλλήλων και β) στις αλλαγές στην επικουρική ασφάλιση Μισθωτών και στη δημιουργία του Ενιαίου Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (ΕΤΕΑΜ).

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

«Ο καθένας τους ήτανε και μια ιστορία»

Ένα αξιόλογο βιβλίο με τον παραπάνω τίτλο κόσμησε πρόσφατα την πλούσια βιβλιοθήκη της Εταιρείας των Φίλων του Συνεργατισμού. Συγγραφέας του ο **αγρότης Τριαντάφυλλος Α. Ράντσιος** από τη Νικήσιανη Παγγαίου. Για πρώτη φορά κυκλοφόρησε αυτό το βιβλίο το 1984 από τις Εκδόσεις ΓΝΩΜΗ (Αθήνα) στη σειρά των εκδόσεών τους «ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ» και αριθμεί 72+12 σελίδες.

Γράφτηκε το 1976 από το συγγραφέα του και εκδόθηκε 6 χρόνια μετά, από το γιο του Απόστολο. Ο συγγραφέας πατέρας του είχε πεθάνει το 1977 και φυσικά δεν είδε τα χειρόγρατά του σε βιβλίο.

Περιγράφει την αγροτική ζωή στη Νικήσιανη, την κωμόπολη που βρίσκεται στο τρίγωνο που συναντιούνται οι τρεις Νομοί: των Σερρών, της Δράμας και της Καβάλας και σήμερα είναι έδρα του Δήμου Παγγαίου. Μια ζωή που στα χρόνια του συγγραφέα (1911-1977) υπήρχε και συντηρούνταν, στα κατώτατα όρια της επιβίωσης, από τα προϊόντα της γης, στα πολύ μικρά περιθώρια χρόνου που άφηναν οι πόλεμοι και οι κατακτητές για την καλλιέργειά της.

Και είναι συγκλονιστικές οι περιγραφές των γεγονότων, των αυθεντικών γεγονότων που έζησε ο ίδιος ο συγγραφέας αυτού του βιβλίου. Σ' ένα διαρκή πόλεμο έζησε τα περισσότερα χρόνια, με τρεις φορές την μπότα του κατακτητή να τον πατάει: το 1913, το 1916 και το 1941. Τότε που είδε ο ίδιος την σχεδόν ολοκληρωτική καταστροφή στον τόπο του. Αγώνας με το όπλο στο χέρι, για να μη γίνει σκλάβος ή για να αποτινάξει το ζυγό της σκλαβιάς. Και Αγώνας για την επιβίωσή του με τα πρωτόγονα μέσα που είχε στη διάθεσή του. Το ξύλινο άροτρο που έσερνε το βόδι για το όργωμα της γης, το δρεπάνι για το θέρισμα, τη δοκάνη με τις τσακμακόπετρες για το αλώνισμα και το νερόμυλο για το άλεσμα του καρπού.

Αγώνας για το ψωμί που θα διώξει την πείνα, για το βαμβάκι που θα ντύσει τα βασανισμένα κορμιά και θα φτιάξει την προίκα των κοριτσιών και για το σησάμι που θα δώσει το σησαμέλαιο για το φαί και το λυχνάρι. Κι όποιος εξασφάλιζε αυτά τα αγαθά, γράφει στη σελίδα 19, λεγόταν **τσιορμπατζής**, δηλαδή αυτάρκης. Όποιος δεν τα κατάφερνε μόνος του, έμπαινε στη δούλεψη του Τούρκου για να εξασφαλίσει τα βασικά τουλάχιστον από αυτά για τον ίδιο και για την οικογένειά του.

Μια ομολογία του συγγραφέα-αγρότη δίνει τη δραματική οικονομική κατάσταση, τις ταλαιπωρίες και τους κινδύνους, τα δύσκολα εκείνα χρόνια που έζησε.

«*Το πρωί – γράφει στη σελίδα 57 – κοιτάζαν κάνα τζάκι να καπνίζει, να πάνε να πάρουν λίγα κάρβουνα για προσάναμμα. Χαρακτηριστικός ήταν ο θόρυβος πρωί-πρωί από τα τσόκαρα στα καλντερίμια που μετέφεραν το προσάναμμα. Κι ενώ βρισκόσουν σ' αυτή την κατάσταση, είχες το φόβο νάρθουν να σε πάρουν αγγαρεία γυμνό και νηστικό, με πολλές πιθανότητες, για πληρωμή, το βράδι να γυρίσεις δαρμένος».*

Το βιβλίο κλείνει με ένα ποίημα μέλους της οικογένειάς του (των Ραντσαίων), του **Πασχάλη Ράντσιου**, που έγραψε τα τρία χρόνια της ομηρίας του (1917-20) από τους γείτονες Βουλγάρους. Αποτελείται από 59 τετράστιχα και είναι συγκλονιστικό. Διαβάζοντάς τα θα αντιληφθείς πόσο σωστός είναι ο τίτλος που έδωσε ο συγγραφέας στο βιβλίο του και αυθόρμητα θα πεις, πράγματι «**ο καθένας τους ήτανε και μια ιστορία**».

Γ.Β.Σ.

Από τη Συνεταιριστική Ανθοδοξία

Θύμησες

ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΗ

(χωρίς όνομα)

(Συνέχεια από τη σελίδα 111 του τεύχους 66/2002)

Θυμόμαστε λοιπόν,

25. Μάταια επέμενε να διακόψει τον ομιλητή, για να του θυμήσει ότι αυτά που έλεγε ήταν δικά του «καμώματα». Επεμβαίνει ο πρόεδρος της Συνέλευσης, που κάτι γνώριζε κι αυτός. Όμως, χείμαρρος ο ομιλητής, κανένα δεν ακούει. Για όλα και κατά πάντων τα λόγια του. Κυρίαρχος στο βήμα, χτυπιότανε, κουνιότανε, έλεγε και χειρονομούσε. Οργή και αγανάκτηση στο σώμα γι' αυτή του τη συμπεριφορά. Πανδαιμόνιο στην αίθουσα, όλοι σηκώνονται και ανταποδίδουν με λόγια και χειρονομίες. Και ω του θαύματος! Δυο λόγια ήταν αρκετά να αλλάξουν το κλίμα. Ήταν τα λόγια του μπαρμπα-Ανδρέα, παλιού συνεταιριστή, που εξακολουθούσε να κάθεσαι στην καρέκλα του, την κρίσιμη εκείνη ώρα. «Βάλετέ του μωρέ το **Γιαβασά**, δεν το βλέπετε πως ήρθε η ώρα του», είπε με τη βροντερή φωνή του και η οργή έγινε γέλιο.

Μετά έμαθα ότι ο Γιαβασάς ήταν δυο ξύλα 20 περίπου εκατοστών μήκους και διαμέτρου 3 εκατοστών, δεμένα με σπάγγο από τη μια άκρη. Σ' αυτά τα ξύλα βάζανε τα χείλη του ατίθασου αλόγου, τα δένανε από την άλλη άκρη τους, πάλι με σπάγγο και τα σφίγγανε δυνατά, ώστε το άλογο να αισθάνεται τον πόνο πιο πολύ από την ανάγκη αντίδρασής του, για το πετάλωμα που θα γινόταν από τον πεταλωτή. Έτσι μόνο κατόρθωναν να το πεταλώσουν. Ο Γιαβασάς ήταν ένα από τα εργαλεία του πεταλωτή. Ίσως αυτό το εργαλείο να είχε και άλλα ονόματα. Στη δυτική Κρήτη το λέγανε **Γιαβασά**.

26. Φορτισμένη ήταν η Γενική Συνέλευση, όταν έφθασε καθυστερημένος ο μπαρμπα-Κώστας. Όλοι τάχαν κατά του προέδρου του Συνεταιρισμού, για τις επιλογές του στην πρόσληψη εποχιακών εργατών. Μπροστά σε φωνές, ύβρεις και απειλές βρέθηκε ο πάντα ήρεμος μπαρμπα-Κώστας, ο συνεταιριστής των χαμηλών τόνων και των λίγων λόγων. Δεν κάθεσαι. Όρθιος παρακολουθεί και ακούει τις φωνές που όλο και δυνάμωναν. Κάποια στιγμή κούρασης από τα επαναλαμβανόμενα, ακούγονταν και οι φωνές των... ειρηνιστών «Πάψτε επιτέλους, καθίστε να συνεχίσουμε, έληξε το θέμα...». κ.ά. κ.ά. Κανείς δεν ακούει, κανείς δεν σταματά. Και ο αμίλητος όσο και αγανακτισμένος μπαρμπα-Κώστας πηγαίνει στην κενή θέση του προέδρου. Δυο παλαμάκια και δυο λόγια έκαμαν το θαύμα τους και επανήλθε η ηρεμία. Τα αθώα παλαμάκια δεν θέλουν περιγραφή. Όμως τα λόγια μού φέρνουν ντροπή και συγχωρέστε με που θα τα γράψω όπως βγήκαν από το στόμα του μπαρμπα-Κώστα: «Σταματήστε ρε γαϊδουρογάμηδες», είπε ο μπαρμπα-Κώστας αμέσως μετά τα δυο παλαμάκια και όλοι σιώπησαν. Να 'ταν τα «κακόλογα» ο λόγος της σιωπής, η επιβλητική προσωπικότητα του μπαρμπα-Κώστα ή η κούραση; Οποιος από αυτούς τους λόγους και να 'ταν, οι φωνές σταμάτησαν, το συζητούμενο θέμα ξεχάστηκε και η Συνέλευση συνέχισε να συζητά ήρεμα τα υπόλοιπα θέματα της ημερησίας διάταξης.

27. Έχω χάσει πολλά από τα πολλά βιβλία της βιβλιοθήκης μου. Όποιος δανείζει

βιβλία αυτό παθαίνει και ένας από αυτούς είμαι και εγώ. Όμως ποτέ δεν θα 'θελα να χάσω ένα παμπάλαιο πρακτικό «**διαπίστωσης ιδιοκτητου όνου και απόδοσης τούτου εις αυτόν**», με «βούλα» και υπογραφές. Έχω ψάξει δεκάδες φορές τη βιβλιοθήκη μου γι' αυτό το πρακτικό και το έχω αναζητήσει από φίλους που κατά καιρούς τούς έχω δανείσει βιβλία από τη βιβλιοθήκη μου. Πάντα ελπίζω πως θα το βρω και όταν το βρω θα το παρουσιάσω φωτοτυπημένο απ' αυτή τη στήλη. Τώρα θα σας διηγηθώ το περιεχόμενό του όπως το θυμούμαι και ό,τι απ' αυτό γνωρίζω.

Θα 'ταν περί το πρώτο ήμισυ του 18ου αιώνα (1800-1850). Τότε στην Κρήτη, όπως και σε όλη την υπόλοιπη χώρα,, τα υποζύγια (άλογα, μουλάρια και κυρίως τα γαϊδούρια) ήταν περιζήτητα. Μ' αυτά γίνονταν μεταφορές ανθρώπων και «πραγμάτων» και αξιολογούνταν, όπως σήμερα τα αυτοκίνητα. Ένα καλό άλογο, λ.χ., αξιολογόταν όπως σήμερα μια Μερσεντές κι ένα γαϊδουράκι όπως σήμερα ένα Ντάτσουν.

Τα περιζήτητα αυτά υποζύγια, στην Κρήτη – κατά την και από τότε κακή συνήθεια – τα κλέβανε και τα πουλούσανε πάλι στην Κρήτη, όσο βόλευε πιο μακριά από την έδρα του ιδιοκτήτη. Έτσι, ένας γάιδaros που είχε κλαπεί από τα Χανιά – το χωριό Βρύσες Κυδωνιάς, αν θυμούμαι καλά – πουλήθηκε στο παζάρι της Μεσσαριάς και είχε αγοραστεί από Ηρακλειώτη «κατσιγαριάρη», δηλαδή περιοδεύοντα αγοραστή υπολειμμάτων λαδιού (μουργών), τα οποία τότε χρησιμοποιούνταν στη σαπωνοποιία. Όταν ο αγοραστής του γαϊδάρου πήγε στα Χανιά για «κασιγαρους» και βρέθηκε στο χωριό του πρώην ιδιοκτήτη του, ο τελευταίος γνώρισε το γαϊδαρό του και, κατά το τότε εθιμικό δίκαιο, ζήτησε από τους κατοίκους του χωριού (ιερέα, πρόεδρο κοινότητας, δάσκαλο, αγροφύλακα, ίσως και άλλο που αναγράφεται στο πρακτικό και τώρα δεν θυμούμαι) να αποφασίσουν για την κατάσχεση του γαϊδάρου και την απόδοσή του σ' αυτόν. Και τώρα η συνέχεια στο πρακτικό, όπως το θυμούμαι:

«Συνήλθαν εις την πλατείαν του χωριού σήμεραν την (γράφεται η ημερομηνία) οι Προεστοί (γράφονται τα ονόματά τους) δια να αποφασίσουν επί προσφυγής του συγχωριανού (γράφεται το όνομά του) όστις διεκδικεί τον, όπως ισχυρίζεται, γαϊδαρόν του από τον περιοδεύοντα αγοραστή κατσιγάρων (γράφεται το όνομά του) και ηκολουθήθη η σχετική εθιμική διαδικασία, ήτοι:

Ξεστρώθηκεν ο γάιδaros (του αφαιρέθηκε το σαμάρι), τοποθετήθηκε με την κεφαλήν προς βορράν, είτα (μετά) ο πρόεδρος εκτύπησε τούτον με την παλάμην του εις τα καπούλια και άφησε τούτον ο κρατών αυτόν (γράφεται το όνομά του) ελεύθερον. Τότε ο γάιδaros, όπως όλοι οι υπογράφωντες διαπίστωσαν, χωρίς καμίαν προτροπήν και καθοδήγησιν διήνυσε τους δρόμους (αναφέρονται στο πρακτικό) πήγε εις την οικίαν του αιτούντος, εισήλθεν εις την αυλήν ταύτης και κατέληξεν εις την ματζιαδούραν (τόπος τροφοδοσίας του) αναζητών τροφήν. Ούτω διεπιστώθη, κατά το εθιμικόν δίκαιον και την παραπάνω διαδικασίαν, ότι ο γάιδaros ανήκεν εις τον (γράφεται το όνομά του) και απεφασίσθη η απόδοσίς του εις αυτόν». (Ακολουθούν χρονολογία και υπογραφές).

Δεν είμαι σίγουρος ότι απέδωσα με ακρίβεια το περιεχόμενο του χαμένου πρακτικού. Αυτό θα το διαπιστώσω όταν το βρω. Φυσικά κι εσύ, φίλε αναγνώστη, από τη φωτοτυπία του, που όπως υποσχέθηκα, θα δημοσιευθεί τότε.

Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΗΣ

(χωρίς όνομα)

Υ.Γ.: Γράψτε μου και εσείς τα δικά σας.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Πληροφοριακά κείμενα για μια καλύτερη γνωριμία

(Συνέχεια από τη σελίδα 109 του τεύχους 66/2002)

Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Δ) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι το Εκτελεστικό Όργανο της Ε.Ε., απαρτίζεται από 20 επιτρόπους και αποτελεί το σημαντικότερο φορέα **προπαρασκευής, κατάρτισης, εκτέλεσης και ελέγχου** της εφαρμογής των δεσμευτικών αποφάσεων της.

Οι μεγαλύτερες πληθυσμιακά χώρες της Ένωσης διορίζουν από δύο επιτρόπους και οι υπόλοιπες από ένα. Οι χώρες που διορίζουν 2 επιτρόπους, συνήθως κατανέμουν τις θέσεις αυτές στα δύο μεγαλύτερα εθνικά κόμματα. Η θητεία των επιτροπών είναι 5ετής με δικαίωμα ανανέωσης.

Το κάθε Κράτος - μέλος διορίζει, τον ή τους Επιτρόπους του, οι οποίοι πρέπει να είναι αποδεκτοί και από τον πρόεδρο της Επιτροπής. Ο πρόεδρος της Επιτροπής είναι ένας από τους Επιτρόπους που προτείνεται με κοινή συμφωνία των Κρατών - Μελών και μπορεί να αποφασίζει για την εσωτερική οργάνωση της Επιτροπής, να προβαίνει στην κατανομή των τομέων που θα ασχολείται ο κάθε Επιτροπος, αλλά και να ζητά την παραίτηση ενός Επιτρόπου. Τόσο ο πρόεδρος όσο και οι υπόλοιποι Επίτροποι πρέπει να είναι αποδεκτοί και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Κάθε Επίτροπος υποβοηθείται από μια μικρή ομάδα συνεργατών της ίδιας εθνικότητας με αυτόν.

Η **Επιτροπή** διαιρείται και λειτουργεί σε τρία επίπεδα:

- α) Το σώμα των 20 Επιτρόπων** που διορίζονται από τα Κράτη - μέλη μετά από σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για περίοδο πέντε ετών.
- β) Τα ιδιαίτερα γραφεία** τα οποία υπάγονται απευθείας στους Επιτρόπους και αποτελούνται από περιορισμένο αριθμό εμπιστών πολιτικών συμβούλων και
- γ) 26 γενικές Διευθύνσεις** και λοιπές υπηρεσίες, των οποίων η ιεράρχηση, η διάρθρωση και η κατανομή αρμοδιοτήτων σε αυτές παρουσιάζει αναλογίες με τα υπουργεία των Κρατών - μελών

Πρόεδρος της Επιτροπής (10ος) είναι σήμερα ο Romano Prodi. Προηγούμενοι πρόεδροι, ήταν:

1ος	Την περίοδο	1958/1967	ο Walter Hallstein
2ος	»	»	ο Jean Rey
3ος	»	»	ο Franco Maria Mallahi
4ος	»	»	ο Sicco L. Mansholt
5ος	»	»	ο François - Xavier Ortoli
6ος	»	»	ο Roy Jenkins
7ος	»	»	ο Gaston Thorn
8ος	»	»	ο Jacques Delors
9ος	»	»	ο Jacques Sander
10ος	»	»	ο Romano Prodi

(Συνέχεια στο επόμενο)

Το Ελεγκτικό Συνέδριο

(Από τη σελίδα 115 του τ. 66 η συνέχεια της μόνιμης ενημερωτικής για τα μέλη της «Ε.Φ.Σ.» αυτής στήλης)

41. Γνωρίζουμε και από τη στήλη αυτή στα μέλη της Εταιρείας μας ότι σχετικά με την ανακοίνωσή της για το «αγροτοσυνεταιριστικό μας κίνημα σήμερα», που δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο τεύχος, 66 σελίδα 75, όπως άλλωστε αναφέρεται και στην ανακοίνωση, απαντήσεις σε απόψεις, σχόλια και προτάσεις θα δοθούν μόνο εφόσον θα διατυπωθούν εγγράφως και δημοσιευθούν στη Σ.Π. Η δημοσίευση των σχετικών κειμένων θα γίνεται κατά τη σειρά που θα φθάνουν στα Γραφεία της Εταιρείας.

Η διευκρίνιση αυτή – αν και περιττή γιατί το κείμενο της ανακοίνωσης είναι σαφές – γίνεται σε απάντηση σχετικών ερωτήσεων συνδρομητών της Σ.Π.

42. Στον κανονισμό για την απονομή ηθικών αμοιβών σε συνεταιριστές και φίλους του συνεργατισμού από την Ε.Φ.Σ., που δημοσιεύεται στη σελίδα 115 του τεύχους της Σ.Π., παρακαλούμε να μας συγχωρεθούν οι παρακάτω αβλεψίες κατά τη διόρθωση του σχετικού κειμένου:

– Στη σελίδα 115, σειρά 9, αντί Συνεταιριστικές διαβάζετε **Συνεταιριστές.**

43. Από τη Γενική Συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ εγκρίθηκε το προσαρμοσμένο στις διατάξεις του Νόμου 2810/2000 νέο καταστατικό της, το οποίο αποτελείται από 33 άρθρα. Η τροποποίηση αυτή είναι η τελευταία του καταστατικού της ΠΑΣΕΓΕΣ, που για πρώτη φορά εγκρίθηκε το 1935 με την απόφαση 136639/12-2-1936 του υπουργού Γεωργίας.

Έξι στρατηγικοί στόχοι για την προστασία του αγροτικού εισοδήματος

Οι στρατηγικοί στόχοι τους οποίους έχει υιοθετήσει η ΠΑΣΕΓΕΣ για να στηρίξει το εισόδημα των παραγωγών και τη θέση του αγροτικού συνεταιριστικού χώρου στο σημερινό περιβάλλον είναι:

- 1.** Ανασυγκρότηση και αναδιοργάνωση των συνεταιριστικών οργανώσεων με:
 - τη θεσμική προσαρμογή τους στο νέο νόμο-πλαίσιο.
 - την προώθηση και την εφαρμογή κινήτρων για τη συγχώνευση και ανάπτυξη τους.
- 2.** Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των συνεταιριστικών οργανώσεων με:
 - την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων
 - τη δημιουργία στρατηγικών συμμαχιών με ευρωπαϊκές συνεταιριστικές οργανώσεις
 - τη δημιουργία επιχειρηματικών δικτύων με γειτονικές βαλκανικές χώρες
 - την ανάπτυξη εμπορικών σημάτων πιστοποιημένων προϊόντων.
- 3.** Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση αιρετών συμβούλων και διευθυντικών στελεχών αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων με κύριους στόχους:
 - την προώθηση της προσαρμοστικότητας στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς

- την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας
 - τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.
4. Υποστήριξη των συνεταιριστικών οργανώσεων για την κατεύθυνσή τους προς:
- την ποιοτική παραγωγή
 - τα προϊόντα Π.Ο.Π. (Προϊόν Ονομασίας Προέλευσης) και Π.Γ.Ε. (Προϊόν Γεωγραφικής Ένδειξης)
 - τα τυποποιημένα και πιστοποιημένα προϊόντα
 - τη βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία.
5. Διαμόρφωση ενιαίας πολιτικής στα αγροτικά προϊόντα με:
- τη σύσταση ομάδων εργασίας για την αντιμετώπιση ζητημάτων που αφορούν στις επιπτώσεις από την αναθεώρηση του Κ.Ο.Α. (Κοινή Οργάνωση Αγοράς) κάθε προϊόντος
 - τη δημιουργία Ενώσεων Ομάδων Παραγωγών ανά προϊόν
 - την προώθηση σύστασης και λειτουργίας Εθνικών Διεπαγγελματικών Οργανώσεων ανά Κ.Ο.Α. προϊόντος.
6. Αξιοποίηση των κοινοτικών κονδυλίων στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων και των δράσεων του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Γ' ΚΠΣ) με:
- την εκπόνηση Ολοκληρωμένου Επιχειρησιακού Σχεδίου Ανασυγκρότησης και Επιχειρηματικής Ανάπτυξης των Αγροτικών Συνεταιρισμών
 - την αξιοποίηση των επενδυτικών κινήτρων για τη βελτίωση της υποδομής, τη δημιουργία δικτύων και την εφαρμογή του ηλεκτρονικού εμπορίου
 - την αξιοποίηση των κονδυλίων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορικής» για την ανάπτυξη Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος και Ηλεκτρολογικού Δικτύου (ΠΑΣΕΓΕΣ - ΕΑΣ - Αγρότης)
 - την υλοποίηση του πρώτου Αγροτικού Ηλεκτρονικού Κέντρου Εμπορίου.
- Θα υπηρετήσουμε τους στόχους με κάθε δυνατή προσπάθεια, έτσι ώστε να οδηγήσουμε τις αγροτικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις σε μια θετική προοπτική που να στηρίζεται στην επιχειρηματική ανάπτυξη του τομέα, δήλωσε ο πρόεδρος της ΠΑΣΕΓΕΣ κ. Τζαννής Καραμίχας.

ΣΥΜΦΩΝΕΙΤΕ;

- *Γιατί τα κόμματα κάνουν τις χειρότερες επιλογές;*

➔ *για να νάναι καλύτεροι αυτοί που τις κάνουν.*

Επίκαιρο έ;...

Συμφωνείτε επίσης ότι,

- *Ζωή δεν είναι να ξυπνάς και να κοιμάσαι πάλι*

➔ *ζωή είναι να ξυπνάς εσύ όταν κοιμούνται οι άλλοι!*

Αυτό κι αν δεν είναι καλό ε;...

Απ' αυτή τη στήλη δημοσιεύουμε ειδήσεις αγροτοσυνεταιριστικού ενδιαφέροντος, χωρίς δικά μας σχόλια. Οι ειδήσεις αυτές έχουν συνεχή αρίθμηση

61. Την τελευταία εξάμηνη παράταση που προβλέπει ο νόμος, έδωσε ο Υπουργός Γεωργίας Γ. Δρυς στην ΠΑΣΕΓΕΣ προκειμένου να προχωρήσει σε προσαρμογή των καταστατικών των συνεταιριστικών οργανώσεων στις διατάξεις του νόμου 2810 για τους συνεταιρισμούς.

Εξάμηνη παράταση για τους συνεταιρισμούς

Στη συνάντηση που είχε με τη διοίκηση της Συνομοσπονδίας ο υπουργός Γεωργίας ανακοίνωσε ότι το Προεδρικό Διάταγμα που προβλέπει τα κίνητρα για τις συγχω-

νεύσεις των συνεταιριστικών οργανώσεων έχει ήδη υπογραφεί και βρίσκεται στο Συμβούλιο της Επικρατείας για γνωμοδότηση (έγκριση). Επίσης ανέφερε ότι αφαιρείται από την ΠΑΣΕΓΕΣ η ευθύνη για τη λειτουργία και το συντονισμό του ΟΣΔΕ (ολοκληρωμένο σύστημα ελέγχου επιδοτήσεων). Τη σχετική διαδικασία από τις αρχές του επόμενου έτους θα αναλάβει ο ΟΠΕΚΕΠΕ (οργανισμός του Υπουργείου για τον έλεγχο και την πληρωμή των επιδοτήσεων).

Τέλος στη συνάντηση τονίσθηκε ότι για τα εκπαιδευτικά προγράμματα της ΠΑΣΕΓΕΣ, η οικονομική ενίσχυση θα ενταχθεί στον προϋπολογισμό του 2003 ενώ δεν προβλέπονται δαπάνες από το Γ.Κ.Π.Σ.

αφορούν την 5ετία 1996 - 2000.

Σύμφωνα με πληροφορίες η Επιτροπή, μετά από τους σχετικούς ελέγχους, απέρριψε δαπάνες επιδοτήσεων αφού διαπίστωσε σοβαρές παραλείψεις, αισθαλιές, απάτες και μη εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων.

Οι πιο σοβαρές υποθέσεις αφορούν το βαμβάκι εσοδείας '98-'99 και την επισιτιστική βοήθεια στη Γιουγκοσλαβία, Βουλγαρία και FYROM (με την αποστολή πορτοκαλιών σε φτωχούς κατοίκους), στην οποία μάλιστα οι πληροφορίες λένε ότι μπορεί και να εμπλέκονται και κάποια συνεταιριστικά στελέχη. Τα πορτοκάλια της επισιτιστικής βοήθειας, ανακάλυψαν οι κοινοτικοί ελεγκτές σε ... ράφια των σούπερ μάρκετ του Βελιγραδίου, της Σόφιας και άλλων πόλεων. Και τώρα η Ε.Ε. ζητά να της επιστραφεί το ποσό των 25 δισ. δρχ.

Η άλλη υπόθεση απάτης, αφορά τις επιδοτήσεις βαμβακιού, εσοδείας 1999 για την οποία έχει ασκηθεί δίωξη σε βαθμό κακουργήματος σε βάρος 15 ατόμων ανάμεσά τους και υπηρεσιακούς παράγοντες.

Αυτό που απομένει τώρα είναι να οριστικοποιηθούν οι καταλογισμοί για κάθε περίπτωση και η Κυβέρνηση το μόνο που μπορεί να κάνει τώρα, είναι ή να υποχρεώσει τους αετονύχηδες να επιστρέψουν ό,τι έβαλαν στο χέρι, ή να πληρώσει από τον προϋπολογισμό.

62. Νέο χαράτσι φωτιά, από την ανικανότητα σωστής διαχείρισης των κοινοτικών κονδυλίων. Ένα δισεκατομμύριο ευρώ - πάνω από 340 δις δρχ. ζητά πίσω η Ευρωπαϊκή Ένωση, για απάτες επιδοτήσεων σε λάδι, βαμβάκι, αιγοπρόβατα και επισιτιστική βοήθεια που

Επιστροφή 340 δις ζητάει η Ε.Ε.

αφορούν την 5ετία 1996 - 2000.

63. Για μια ακόμη χρονιά βραβεύθηκε η Κρήτη και η Ελλάδα

Παγκόσμια πρωτιά ποιότητας για το κρητικό ελαιόλαδο

ολόκληρη στη Μαδρίτη στο πρόσωπο της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Στείας με το βραβείο **Mario Solinas** 2002 του διεθνούς Συμβουλίου Ελαιολάδου για το

καλύτερο σε ποιότητα ελαιόλαδο στον κόσμο. Πρόκειται για μια ιδιαίτερη τιμητική διάκριση για τη χώρα και το εθνικό μας αγροτικό προϊόν αφού η **ΕΑΣ Σπτείας** πήρε το διεθνές βραβείο για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά.

Το βραβείο αυτό αντανακλά τις προσπάθειες των **9.000** ελαιοπαραγωγών της ΕΑΣ Σπτείας για ένα ποιοτικό προϊόν, δήλωσε ο πρόεδρος της κ. **Μανώλης Βακόντιος**, παραλαμβάνοντας το βραβείο **Mario Solinas 2002**.

Εμείς από τη μεριά μας, πρόσθεσε, επιτελέσαμε το έργο μας. Τώρα απομένει η Πολιτεία και οι φορείς του προϊόντος να στηρίζουν την προσπάθεια για ένα επώνυμο και εμφιαλωμένο προϊόν σε όλα τα ράφια των καταστημάτων λιανικής πώλησης που η υψηλή του προστιθέμενη αξία θα φέρει και αυξημένο εισόδημα στους Έλληνες ελαιοπαραγωγούς. **Είμαστε καλοί ελαιοπαραγωγοί, τώρα χρειαζόμαστε τη στήριξη για να γίνουμε και καλοί τυποποιητές και έμποροι, επισήμανε ο κ. Βακόντιος, τονίζοντας την ανάγκη ύπαρξης ενός εθνικού σχεδιασμού για το ελληνικό ελαιόλαδο.**

Τη βράβευση της ΕΑΣ Σπτείας και του ελληνικού ελαιολάδου ήρθαν να συμπληρώσουν και οι εύφημες μνείες που απέσπασαν στον ίδιο διαγωνισμό οι εταιρείες ΜΙΝΕΡΒΑ Α.Ε. και ΜΠΟΤΖΑΚΗΣ Α.Ε. Εναν διαγωνισμό στο οποίο συμμετείχαν φέτος ελαιόλαδα από όλες τις ελαιοπαραγωγικές χώρες του κόσμου με πάνω από 200 δείγματα που θεωρείται ως ο πιο έγκυρος για την ανάδειξη της ποιότητας του προϊόντος. Οι βραβεύσεις έγιναν στο πλαίσιο της 86ης Συνόδου του Διεθνούς Συμβουλίου Ελαιολάδου που έγινε στη Μαδρίτη στη διάρκεια της οποίας έγινε γνωστό ότι οι πρώτες προβλέψεις για την επόμενη ελαιοπαραγωγική περίοδο φέρουν την παραγωγή του προϊόντος να κυμαίνεται στις ίδιες ή και ακόμη μεγαλύτερες ποσότητες σε σχέση με την τρέχουσα περίοδο και τα αποθέματα σε υψηλότερα επίπεδα.

64. «Ο Ελληνικός γεωργικός τομέας πρέπει να επανεξετάσει τις δομές του σε δυναμική βάση και να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις

**Ο Κοινοτικός
Επίτροπος
Φρ. Φίσελερ
για την Ελληνική
Γεωργία**

των καταναλωτών», αυτό δήλωσε ο Κοιν. Επίτροπος Φρ. Φίσελερ και συμπλήρωσε: «Η γεωργική δραστηριότητα στην Ελλάδα και όχι μόνο, θα πρέπει να επικεντρωθεί στα προϊόντα και στις υπηρεσίες που επιθυμεί ο καταναλωτής, χωρίς την παροχή τεχνητών κινήτρων για την παραγωγή».

65. Η παγκόσμια παραγωγή σιταριού αναμένεται να υπολειφθεί της ζήτησης κατά περίπου 18 εκ. τόννους εφέτος, με τα αποθέματα να σημειώνουν μείωση στις εξαγωγούς χώρες και στην Κίνα, σύμφωνα τουλάχιστον με εκτιμήσεις του Διεθνούς Συμβουλίου Σιτηρών (IGC). Συγκεκριμένα, το Συμβούλιο εκτιμά ότι η παγκόσμια παραγωγή σιταριού για την τρέχουσα περίοδο θα φθάσει τα 575 εκ.

**Συρρικνωση
της παγκόσμιας
παραγωγής
σιταριού
για φέτος**

τόννους λιγότερο από τις εκτιμήσεις που είχαν γίνει τον περασμένο μήνα και 6 εκατ. τόννους λιγότερο από τις εκτιμήσεις που είχαν γίνει τον περασμένο μήνα και 6 εκατ. τόννους λιγότερο από πέρυσι. «Η εσοδεία σίτου στις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Ευρωπαϊκή Ένωση, Ινδία, Κίνα, Αργεντινή και Αυστραλία ήταν μειωμένη ωστόσο οι προοπτικές στη Ρωσία έχουν βελτιωθεί αναφέρεται στη σχετική ανακοίνωση του IGC. Σε ό,τι αφορά την παγκόσμια κατανάλωση την περίοδο 2002/03 προβλέπεται αμετάβλητη, στα 593 εκ. τόννους, ενώ στο διεθνές εμπόριο προβλέπεται και εκεί αμετάβλητο επίπεδο, δηλαδή στα 103 εκ. τόννους.

Για τις εισαγωγές σιτηρών στην Κίνα οι εκτιμήσεις αναθεωρούνται προς τα κάτω κατά 1 εκ. τόννους, στα 3 εκ. ενώ άλλες διαφοροποιήσεις αφορούν σε μείωση εισαγωγών από την Υεμένη και αύξηση στη Νιγηρία.

«SINETERISTIKI PORIA»

COOPERATIVE REVIEW

Published by the «FRIENDS OF COOPERATION SOCIETY»,
14 Efpolidos Str., 105 52 Athens Greece.

CONTENTS OF No 67/2002

	<i>Page</i>
☐ G. Sellianakis: In the darkness of the decline, society asks for honest and efficient operators	129
☐ A. Bikos: 1000 words	130
☐ M. Dermitzakis: Resistance against decay and degeneration	131-132
☐ S. Bikakis: "I apologise for the plight and for the losses"	133-134
☐ K. Bebis: We must start walking again	135-137
☐ G. Sellianakis: We should also remember Zalefkos	139-143
☐ G. Sellianakis: The debts of the Agricultural Cooperatives	144
☐ A. Karagiozopoulos: New areas for cooperative action	145-147
☐ A. Dermitzakis: "The Farmer Winner" (poem)	148
☐ M. Fragiadoulakis: Olive-oil	149-154
☐ A. Rantsios: The right of the individual to be informed and the acknowledgement of the dangers regarding food security	155-157
☐ B. Boufidis: The five decisive parameters in world agriculture and the way to cover the future needs in human food	159-166
☐ F. Karypidis: Model products of collective creation	167-175
☐ M. Fragiadoulakis: The public debt (1960-2000)	176-177
☐ G. Fragiadoulakis: Answers to questions of our readers	179-183
☐ G. Sellianakis: "Each one of them was a different story" (book review)	184
☐ Cooperator (anonymous): "Memories"	185-186
☐ Editorials:	
• European Union	187
• Information for the members of our society	188-189
• Agricultural and cooperative news	190-191
• Contents in English - The identity of the Review	192

«ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ»

ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ - ΔΡΑΣΗ

Τρίμηνη έκδοση Επιστημονικού - Ιδεολογικού προβληματισμού

Ιδιοκτήτης: ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ

Γραφεία: *Ευπόλιδος 14 (3ος όρ.) - Αθήνα 105 52 • Τηλ. 010/3226.976*

Εκδότης - Διευθυντής: ο Πρόεδρος του Δ.Σ. της Εταιρείας:

Γεωργ. Σελλιανάκης, οδός Καραολή Δημητρίου 4 - Μελίσσια • Τηλ. 010/8042.439 • Τ.Κ.151 27

Επιμέλεια: για τη συγκέντρωση της ύλης, έκδοση, κυκλοφορία και τα οικονομικά του περιοδικού: *Συντακτική Επιτροπή από τους:*

Γεώργιο Β. Σελλιανάκη, Απόστολο Τρ. Ράντσιο και Αθανάσιο Α. Μπίκο

ΕΤΗΣΙΕΣ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:

- Για Ενώσεις Συνεταιρισμών, Κεντρικές Οργανώσεις, Τράπεζες, Οργανισμούς : (όχι κατώτερες των 30 Ευρώ).
- Για πρωτοβάθμιους Συνεταιρισμούς, άλλα νομικά πρόσωπα: (οχι κατώτερες των 15 Ευρώ).
- Για άτομα (όχι κατώτερες των 12 Ευρώ). • Για φοιτητές και νέους αγρότες (6 Ευρώ)
- Εμβάσματα με ταχυδρομική επιταγή στον Ταμία της Εταιρείας Φίλων Συνεργατισμού
κ. Γ. Καφετζάκη, οδός Θράκης 30 - Νέα Σμύρνη 17 121 (τηλ. 010/93.55.394).

Τυπογραφείο: *Νικήτα Κ. Καράλη, Γερανού 7 - Τηλ. - FAX: 010/5233.965 • Κυκλοφορία: Σεπτ/βριος 2002*

ΤΟ ΕΛΑΦΡΥΤΕΡΟ ΜΕ ΒΙΟ-FILTER

1 και 1 BIF

ΠΙΣΣΑ: 1 mg

ΝΙΚΟΤΙΝΗ: 0.1 mg

ULTRA
ONE

Το Υπουργείο Υγείας προειδοποιεί:

ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΒΛΑΠΤΕΙ ΣΟΒΑΡΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

Η κατοικία σας

υπό την σκέπη της
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ

SYNERMA S.A.

Το σπίτι σας, μικρό ή μεγάλο, είναι η περιουσία σας, η βάση σας, το ορμητήριο σας. Όμως διάφοροι κίνδυνοι, όπως φωτιά, σεισμός, κλοπή, θεομηνίες, κ.ά. το απειλούν. Σήμερα, ο καλύτερος τρόπος για να το προστατέψετε, είναι να το πολυασφαλιστήριο κατοικιών **"ΝΕΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ"** της **ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ**.

Το πρόγραμμα καλύπτει:

Ζημιές από φωτιά, κεραυνό, έκρηξη λέβητα κεντρικής θέρμανσης, βραχυκύκλωμα, θεομηνίες, διάρρηξη σωληνώσεων ύδρευσης, σεισμό.

Επίσης καλύπτεται:

- Η απώλεια περιεχομένου λόγω κλοπής.
- Η απώλεια ή η καταβολή ενοικίου σε περίπτωση που θεωρηθεί ακατοίκητη η κατοικία λόγω ζημιάς και μέχρι την αποκατάστασή της.
- Ο ασφαλισμένος και τα μέλη της οικογένειάς του από κάθε ατύχημα που θα συμβεί στην κατοικία του ή στο γύρω χώρο.
- Η αστική ευθύνη του ασφαλισμένου.

Νέα Κατοικία. Η πιο ολοκληρωμένη προστασία για το σπίτι σας.

Προστατέψτε τον εαυτό σας και την περιουσία σας, από κάθε πιθανό κίνδυνο, με το πολυασφαλιστήριο **ΝΕΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ**.

Νιώστε μοναδική προστασία και σιγουριά, υπό την σκέπη της **ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ**.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Πολυασφαλιστήριο κατοικιών με τη δύναμη της **ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ**